

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
KİMYA EĞİTİMİ BİLİM DALI

**TÜRKİYE'DEKİ OKULLARIN COMENIUS PROJELERİNE ETKİN BİR
ŞEKİLDE KATILIMININ SAĞLANMASI ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR VE
COMENIUS 1-1 FEN PROJE BAŞVURUSU**

146350

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞENGÜL TÜRKOĞLU

146350

Tez Danışmanı
Prof.Dr.Fitnat KÖSEOĞLU

ANKARA

2004

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Şengül TÜRKOĞLU' na ait "TÜRKİYE'DEKİ OKULLARIN COMENIUS PROJELERİNE ETKİN BİR ŞEKİLDE KATILIMININ SAĞLANMASI ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR VE COMENIUS 1-1 FEN PROJE BAŞVURUSU" adlı çalışma jürimiz tarafından Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Kimya Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

(İmza)
Başkan
Prof. Dr. Mustafa AYDOĞDU

(İmza)
Üye
Prof. Dr. Fitnat KÖSEOĞLU

(İmza)
Üye
Yrd. Doç. Dr Akif ŞENELT

ÖZET

Bu araştırmada Comenius 1 Okul Ortaklıklarının incelenmesi, Ankara ilinde Comenius 1 Okul Ortaklıklarına başvuruda bulunan kurumların okul yönetici ve koordinatör öğretmenlerinin bu ortaklıkları ne kadar tanıdığı, başvuru sürecinde yaşanan güçlükler ve ihtiyaçların belirlenmesi, Comenius 1-1 okul projelerinden örnek fen projelerinin incelenmesi ve pilot fen projesi başvurusunda bulunulması amaçlanmıştır.

Projelerin eğitimin farklı alanlarına sağlayabileceği katkılar doğrultusunda literatür araştırması yapılmıştır. Araştırmada okul müfredatını geliştirme çalışmaları ve uluslararası eğitim programları üzerine yoğunlaşılarak, okul müfredatlarını geliştirme çalışmaları ile öğrenme yaklaşımları arasındaki etkileşimler incelenmiş; öğrenme yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesi, öğrenci-öğretmen motivasyonunun artması, çağdaş eğitim anlayışının kazanılması ile Comenius projeleri arasındaki ilişkiler irdelenmiştir. Uluslararası eğitim projeleri ve AB eğitim projelerinin ülkemiz okullarına daha iyi nasıl tanıtılabileceği konusunda araştırmalar yapılmıştır. Comenius 1 Okul Ortaklıkları projelerine başvuruda bulunacaklar için yapılması gereken işlemler araştırılarak Comenius 1 Okul Ortaklıkları rehberi geliştirilmiştir.

İlgili uzmanların görüşleri alınarak Ankara ilinde Comenius 1 Okul Ortaklıklarına başvuruda bulunan okul yönetici ve koordinatör öğretmenlerine uygulanacak görüşme formu geliştirilmiştir. AB Eğitim ve Gençlik Dairesi Başkanlığından elde edilen Ankara ilinde Comenius 1 Okul Ortaklıklarına başvuruda bulunan kurumlardaki okul yönetici ve koordinatör öğretmenleri ile gerçekleştirilen görüşmelerde elde edilen verilerin incelenerek yorumlanması sonucunda şu sonuçlar elde edilmiştir:

- 1) AB nin proje uygulamalarına yönelik kriterleri, istisnaları, uluslararası fonu bütçeleştirme şekli gibi AB nin kararlarına yönelik bilgilendirmelerin yapılması gerekmektedir.

- 2) Proje tanıtımlarının daha detaylı, periyodik aralıklarla tekrar edilen, eğitimin farklı boyutlarına yönelik sağlayabileceği kazanımlara ve uygulamalı örneklere ağırlık verilen tanıtımlar şeklinde olması gerekmektedir.
- 3) Projelerin sosyal, kültürel alanlar dışında fen-çevre, tarih, ekonomi gibi alanlarda da hazırlanabilmesi için proje konusu farklı olan alanlardan proje örneklerinin tanıtılması gerekmektedir.
- 4) Projelerin değişik aşamalarında üniversite, araştırma kurumları, akademisyenler gibi alanlarında yetki sahibi kişi ve kurumlardan yararlanılması gerekmektedir.
- 5) Devlet okullarının projelere katılımının artırılması için teşviklerin yapılması gerekmektedir.

Bu tezde yapılan görüşmeler sonucunda da tesbit edildiği gibi proje örneklerine ihtiyaç olduğu tarafımızdan da bir ihtiyaç olarak görüldüğü için, ülkemizde bundan sonra hazırlanacak Comenius projelerine yardımcı olmak amacıyla daha önce uygulanmış çeşitli Comenius 1-1 Okul projelerinin proje planı ve uygulamalarına yönelik örneklerinden özellikle Comenius 1-1 fen proje örnekleri sunulmuştur. Ayrıca çalışmamızda Ankara İlinde bulunan bir okul ile Comenius 1-1 Okul projelerinden fen-çevre konu başlığı altında ilgili bir çok alanları da kapsayan bir fen projesi başvurusu gerçekleştirilmiştir.

ABSTRACT

In this project, it is aimed to research Comenius 1 School Partnerships, to determine how much principals and the coordinator teachers of the schools applied to Comenius 1 School Partnerships in Ankara know these partnerships, to find out needs and difficulties experienced in the application process, to study model science projects of the Comenius 1-1 school projects, and to apply to model science project.

Literature researches have been carried out to find out contributions that can be provided by the projects for the different fields of education. Focusing on the studies on developing school curriculum and international education programs, interactions between studies on developing school curriculum and learning approaches have been examined; connections between developing learning methods and techniques, increasing student-teacher motivation, comprehending contemporary education system and Comenius projects have been studied. Researches have been carried out on how international education projects and EU education projects can be explained better to our schools. Through researching procedures necessary for the application to Comenius 1 School Partnerships, Comenius 1 School Partnerships guide has been developed.

Getting the concerned experts' opinion, a questionnaire to be applied to principals and coordinator teachers of the schools applied to Comenius 1 School Partnerships in Ankara, has been developed. As a result of the interpretation and examination of the data getting from questionnaires of the principals and coordinator teachers of the schools applied to Comenius 1 School Partnerships in Ankara according to Department of EU Education and Youth, the following results have been acquired:

- 1) Enough information should be given about EU decisions such as exceptions, criteria of project implementations of EU, budgeting international fund.

- 2) Project definitions should be in a way more detailed, being rendered in periodic interventions, emphasizing on practical models and benefits that it can provide for the different fields of education.
- 3) Project models from fields having different project subject, should be introduced to prepare project on the subjects like science-environment, history, economy except for social and cultural fields.
- 4) It is needed to benefit from people and organizations professional in their fields such as universities, research institutions, and academicians.
- 5) Encouragement should be provided to increase the participation of the public schools to projects.

Like determined in the results of the questionnaires carried out in this thesis, and as we also think that there is a need for the project models, especially Comenius 1-1 science project models from models of project plan and implementation of several Comenius School projects applied before have submitted to help Comenius projects to be prepared in the future in our country. Furthermore in our study, an institute in Ankara has applied to science project including related many fields under science- environment subject title from Comenius 1-1 School projects.

ÖNSÖZ

21. yüzyıl bilgi çağı olarak adlandırılmakta ve bu çağın gereği olarak insanların bilgiye çabuk ulaşmaları gerekmektedir. Hızlı değişimlerin yaşandığı çağımızda bilgiye ulaşma yollarının bilinmesi, çağın teknolojik gelişmelerinin yakından takip edilerek çağın gerisinde kalınmaması gerekmektedir.

Eğitim alanında da bilgi çağının gerisinde kalınmaması için; teknolojiyi kullanabilen, değişimlere açık, bilgiye ulaşma yollarını bilen, kendi kendine öğrenebilen, sorgulayan bireylerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Öğrenme-öğretme ortamlarının hazırlanmasında bilgi alış-verişi imkanını sunan, bilgiye ulaşma yollarının farkına varılmasını sağlayan, bilimsel işlem becerilerini geliştiren, ilgi ve ihtiyaç uyandırarak öğrenmeye katkıda bulunan, ortak kültürlerin gelişmesini destekleyen, çağdaş eğitim programlarının tanıtılması ve bu programlar kapsamındaki projelere katılımın desteklenmesi amacıyla bu araştırma yapılmıştır.

Araştırma sürecinde her türlü destek ve yardımda bulunan danışmanım ve değerli hocam Prof.Dr.Fitnat Köseoğlu'na, kaynaklara ulaşmada ve ilgili sorulara cevap vermede yardımlarını esirgemeyen AB Eğitim ve Gençlik Dairesi Comenius Uzmanı Abdullah Şahin'e, kaynak araştırmasında yardımcı olan Talim Terbiye Dairesi Program şubesi müdürü ve çalışanlarına, Ankara ilinde Comenius 1 Okul Ortaklıklarına başvuruda bulunulan kurumlardaki okul yönetici ve koordinatör öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde yardımcı olan okul yönetici ve koordinatör öğretmenlerine, hoş görülü tutumu ve yol gösterici eleştirileriyle destekleyen ve sabır gösteren eşim Recep Türkoğlu'na çok teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
1.GİRİŞ VE ÇALIŞMANIN AMACI	1
2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI	6
2.1.Okul Müfredatlarını Geliştirme	7
2.1.1.Uluslararası Müfredat Geliştirme Çalışmaları	11
2.1.2.Türkiye’de Müfredat Geliştirme Çalışmaları	13
2.1.3.Uluslararası Fen Müfredatı Geliştirme Çalışmaları	16
2.1.4.Türkiye’de Fen Müfredat Geliştirme Çalışmaları	19
2.1.5.Türkiye’de Yapılan Müfredat Geliştirme Çalışmaları İle İlgili Değerlendirmeler	21
2.2.Çağdaş Eğitim ve Uluslararası Eğitim Projeleri	24
2.2.1.Türkiye’deki Ulusal Eğitim Projeleri	25
2.2.1.1.Milli Eğitimi Geliştirme Projesi	25
2.2.1.2.Eğitimde Çağ Yakalama 2000 Projesi	26
2.2.1.3. Temel Eğitim Programı	26
2.2.1.4.Ortaöğretim Projesi	27
2.2.2.Uluslararası Eğitim Projeleri	28
2.2.2.1.Avrupa Birliği ile İşbirliği	28
2.2.2.2.Avrupa Birliği ve Türkiye	29
2.2.2.2.1.Türkiye – AB İlişkileri	29
2.2.2.3.Avrupa Birliği Eğitim Programları	30
2.2.2.3.1.Leonardo Da Vinci	31
2.2.2.3.1.1.Programa Katılım	32
2.2.2.3.1.2.Program Etkinlikleri	33
2.2.2.3.1.3.Proje Süreleri	33
2.2.2.3.2.Youth	33
2.2.2.3.3.Socrates	34
2.2.2.3.3.1.Socrates Amacı	35
2.2.2.3.3.2.Socrates Aktiviteleri	35
2.2.2.3.3.3.Programa Katılım	36
2.2.2.3.3.4.Socrates Programının Alt Programları	36
2.2.2.3.3.4.1.Erasmus (Yüksek Öğretim)	37
2.2.2.3.3.4.2.Grundtvig (Yetişkin Eğitimi)	39
2.2.2.3.3.4.3.Minerva (Açık ve Uzaktan Öğrenim ve Eğitimde Bilişim Teknolojileri)	40
2.2.2.3.3.4.4.Lingua (Dil Öğrenim ve Öğretimi)	41
2.2.2.3.3.4.5.Observation And Innovation (Gözlem ve Yenilik)	41
2.2.2.3.3.4.6.Joint Actions (Ortak Faaliyetler)	42
2.2.2.3.3.4.7.Destek Faaliyetleri	43
2.2.3.Comenius Programı	43

2.2.3.1. Programın Öncüsü : Jan Amos Comenius	43
2.2.3.2. Comenius Programı Nedir?	44
2.2.3.3. Comenius Projeleri	45
2.2.3.3.1. Comenius 1: Okul Ortaklıkları	45
2.2.3.3.1.1. Okul Projeleri	45
2.2.3.3.1.1.1. Comenius 1.1. Okul Projelerinde Dikkat Edilmesi Gereken Özellikler	46
2.2.3.3.1.2. Dil Projeleri	47
2.2.3.3.1.3. Okul Gelişim Projeleri	47
2.2.3.3.1.3.1. Okul Gelişim Projelerinin Hazırlanmasında Seçilebilecek Konu Alanları	48
2.2.3.3.1.4. Comenius Okul Ortaklıkları Projelerinin Genel Yapısı	49
2.2.3.3.1.5. Comenius 1 Projelerinin Planlanması	49
2.2.3.3.1.6. Comenius 1 Projelerinin Hazırlanmasında Yapılacak Ön Çalışmalar	51
2.2.3.3.1.7. Comenius Planı	52
2.2.3.3.1.7.1. Amacı	52
2.2.3.3.1.7.2. Yararı	52
2.2.3.3.1.7.3. Zamanı	53
2.2.3.3.1.8. Projeye Ortak Bulunması	53
2.2.3.3.1.8.1. Ortaklıklarda Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	54
2.2.3.3.1.8.2. Farklı Ortaklıklar	54
2.2.3.3.1.9. Hazırlık Ziyaretleri	55
2.2.3.3.1.9.1. Amacı	56
2.2.3.3.1.9.2. Mali Destek	56
2.2.3.3.1.9.3. Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	56
2.2.3.3.1.9.4. Bulundurulması Gereken Belgeler	58
2.2.3.3.1.10. Dil Projelerinde Öğrenci Değişimi	58
2.2.3.3.1.11. Comenius 1 Projelerinde Mali Destek	60
2.2.3.3.1.12. Projelere Başvuru	61
2.2.3.3.1.12.1. Proje Başvurularının Seçimi	62
2.2.3.3.1.12.2. Proje Ödeneği	63
2.2.3.3.1.13. Proje Kabulünden Sonrası	65
2.2.3.3.1.13.1. Rapor Verme	65
2.2.3.3.1.13.2. Projenin Yenilenmesi	65
2.2.3.3.1.13.3. Projenin Uygulama Hazırlıkları	65
2.2.3.3.2. Comenius 2: Okul Eğitim Kadrosunun Eğitimi	66
2.2.3.3.2.1. Çok Yönlü Avrupa İşbirliği Projeleri	67
2.2.3.3.2.2. Bireysel Yurtdışı Eğitim Destekleri	67
2.2.3.3.3. Comenius Uzmanlık Ağları	69
2.2.3.3.4. Comenius 2 ve Comenius 3 Projelerinde Mali Destek	70
2.2.3.3.5. Comenius 2 ve Comenius 3 Projelerine Başvuru	70
2.2.4. Comenius Programları İle İlgili Bilimsel Araştırmalar	71
3. PROBLEMLER VE HİPOTEZLER	74
3.1. Araştırmanın Önemi	74
3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları	76
3.3. Tanımlar	77
3.4. Sayıltı	78
3.5. Araştırma Problemi	78

3.6.Alt Problemler.....	78
4. DENEYSEL ÇALIŞMALAR.....	79
4.1.Comenius Projelerine Katılan Eğitimcilerin Görüşlerinin Araştırılması.....	79
4.1.1.Araştırma Modeli.....	79
4.1.2.Evren ve Örneklem.....	79
4.1.3.Veritoplama Aracının Hazırlanması.....	80
4.1.4.Verilerin Toplanması.....	81
4.1.5.Verilerin Çözümlemesi.....	82
4.2.Comenius 1-1 Okul Proje Başvurusunun Gerçekleştirilmesi.....	84
5.SONUÇLAR VE ÇIKARIMLAR.....	87
5.1.Öğretmenlerin Görüşleri.....	87
5.2.Okul Yöneticilerinin Görüşleri.....	91
5.3.Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Görüşlerinden Çıkarılan Sonuçlar.....	93
6.ÖNERİLER.....	97
KAYNAKÇA.....	100
EKLER.....	105
Ek-1.ORTAK BULMADA KULLANILACAK İNTERNET ADRESLERİ.....	106
Ek-2.HAZIRLIK ZİYARETİ FORMU.....	108
Ek-3.TEKNİK DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ.....	124
Ek-4.GÖRÜŞME FORMU.....	127
Ek-5.PROJE ÖRNEKLERİ.....	131
Ek-5.1. Sellafield.....	132
Ek-5.2.Yeşil Okul – Yeşil Şehir.....	146
Ek-5.3. Su Projesi.....	153
Ek-6.FEN BAŞVURU FORMU.....	156
Ek-7.ULUSAL AJANSA YAZILAN YAZI VE CEVABI.....	190

KISALTMALAR

- AB: Avrupa Birliği
ABD: Amerika Birleşik Devleti
AET: Avrupa Ekonomik Topluluğu
DPT: Devlet Planlama Teşkilatı
EARGED: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi
MEB: Milli Eğitim Bakanlığı
PIRLS: Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi
PISA: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
TEP: Temel Eğitim Projesi
TIMSS: Üçüncü Uluslararası Matematik ve Fen Çalışması
TTK: Talim Terbiye Kurulu
TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel Teknik Araştırma Kurumu
YÖK: Yüksek Öğrenim Kurumu

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.AB eğitim programlarının sürelerine göre mali kaynakları ve programların yasal dayanakları (European Comission, 2000)	37
Tablo 2.Comenius Okul Ortaklıkları Projelerinin Genel Yapısı (European Comission, Comenius Handbook, 2000)	49
Tablo 3.Comenius 1 projelerinin türüne göre yapılabilecek yurtdışı ziyaretleri ve süreleri	50
Tablo 4.Comenius 1 altındaki proje çeşitlerine başvurulduğunda alınacak standart mali destek	61
Tablo 5.Comenius 2 kapsamında yapılabilecek aktivite türleri; aktiviteler için uygun olan kişiler, aktivitenin süresi ve yapılacak ödenek	69
Tablo 6.Comenius 2 ve Comenius 3 proje çeşitlerine göre standart mali destekler ...	70
Tablo 7.Comenius 2 ve Comenius 3 proje çeşitlerinin faaliyet türleri	71
Tablo 8.Araştırmaya katılan okulların türü, görüşme yapılan okul yönetici ve koordinatör öğretmen sayıları	80
Tablo 9.Üretilen Kod Listesi	83

1.GİRİŞ VE ÇALIŞMANIN AMACI

Küreselleşmeye giden dünyada eğitimde küreselleşmenin yollarından biri de Avrupa Birliği Eğitim programları gibi uluslararası eğitim çalışmalarıdır. Bu tür çalışmalar sürekli ve hızlı değişen dünyaya uyumu kolaylaştırırken, değişim sürecinin daha hızlı gerçekleşmesine neden olmaktadır.

Avrupa Birliğine üyelik sürecinde olan Türkiye'nin Avrupa Birliği Eğitim programlarına katılımı ile, Avrupa topluluğunun eğitim-öğretim anlayışlarının farkına varılması, topluluğun düşünce yapısı hakkında fikir edinilmesi, kültürlerin tanınması gibi bir çok alanda bilgi sahibi olunarak uyum sürecinin kolaylaşması sağlanır. Avrupalıyı anlamakla da ulu önder Atatürk'ün işaret ettiği çağdaş bir toplum yapısına kavuşma gerekliliğini yerine getirmede bir adım atmış oluruz.

Eğitim kavramının tarihi süreç içerisindeki gelişimini incelediğimizde, eğitim kavramının değişik tanımlamalarla günümüze kadar yenilenerek geldiği ve bu süreç içerisinde farklı alanların da etkisiyle değiştiği gözlenmiştir.

Eğitimde müfredat geliştirme çalışmalarının 20. yüzyılda gelişerek dikkat çekmeye başladığı görülmektedir. Müfredat geliştirmenin bir süreç olduğu ve bu sürece eğitimle ilgili her alandan bireylerin dahil edilmesi gerektiği, dinamik yapıda, değişimlere açık ve geliştirilebilir olması gerektiği son yıllarda kabul edilen görüşlerdir.

Eğitim alanındaki gelişmeler özellikle felsefe, psikoloji ve öğrenme alanlarındaki değişimlerden etkilenmiştir. Bu değişimler özellikle öğrenme ortamlarının hazırlanması, hedeflerin belirlenmesi, uygun stratejilerin seçilmesinde müfredat geliştirme çalışmalarını etkilenmiştir. Müfredat çalışmaları toplumsal değişimler, ekonomi, teknoloji gibi alanlardaki değişimlerle etkileşim içindedir.

Son yıllarda bilgi ve öğrenme üzerine bir çok fikirler ortaya konulmuştur. Bilgi ve öğrenme ile ilgili bir yaklaşım olan “Constructivist” yaklaşım ise son yıllarda müfredat çalışmalarının yoğunlaştığı bir yaklaşım olmuştur. Bu yaklaşım öğrenciyi merkeze alan bir eğitim anlayışı sunarken öğrencilere uygun öğrenme ortamlarının hazırlanması ve kullanılacak stratejilerin belirlenmesinde yol göstermektedir.

Yapılandırıcı (Constructivist) yaklaşıma göre öğrenme bilginin yapılandırılması ile gerçekleşmektedir. Öğrenenin daha önceki deneyimleriyle edindiği eski bilgiler ile yeni bilgi arasında denge kurulduğu zaman bilgi yapılandırılmaktadır. Her öğrenenin deneyimleri aynı olmadığı için farklı ön öğrenmeleri olmaktadır (yaşanılan çevre, kültür, sosyal etkileşim, ekonomik durum gibi farklı yaşam çevreleri farklı deneyimlere neden olacağı için). Öyleyse bilgi hem kişisel hem de sosyal olarak yapılandırılmaktadır. Bu durumların göz önüne alınmasını sağlayan yapılandırıcı yaklaşımın desteklediği öğrenme ortamlarında; öğrenenin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak bilişsel stratejilerin geliştirildiği öğrenme etkinlikleri yer alır. Bu yaklaşımda öğretmen anahtar rolü üstlenmektedir. Çünkü uygun öğrenme ortamlarını hazırlayarak öğrenciye rehberlik etmesi gereken öğretmenin formasyon yeterliliğinin yanında teknoloji ve yenilikleri takip eden, uygulayan, yeniliklere açık yapıda olması gerekmektedir.

Eğitim alanında küreselleşme ile ortak anlayışlar geliştirilirken sorunlara da ortak çözümler üretilmesi sağlanacaktır. Uluslararası eğitim programları da bu amaçla yapılan çalışmalardır. AB eğitim programlarından Comenius 1 Okul Ortaklıklarını bu kapsamda incelediğimizde, bu çalışmalar ile eğitimde farklı boyutlarda bir çok kazanımlara ulaşabileceğimizi görmekteyiz. Yapılan araştırmada elde edilen bilgiler, yapılandırıcı yaklaşıma göre öğrenme ile müfredat geliştirme çalışmalarının etkileşimini göstermektedir. Bu etkileşimlere destek olan bir çalışmanın da Comenius proje çalışmalarının olabileceğini aşağıda açıklamaya çalışacağız.

Yapılandırıcı yaklaşım öğrenenin merkeze alınmasını desteklemekte ve müfredatlar da bu doğrultuda hazırlanmaya çalışılmaktadır. Comenius proje çalışmaları da öğrenciyi merkeze alan çalışmalardır. Yapılandırıcı yaklaşım bilginin yapılandırılması esası üzerine yoğunlaşmakta ve bu amaçla kendi kendine öğrenme, keşfederek öğrenme, işbirlikli öğrenme, tahmin-gözlem-açıklama ile öğrenme gibi öğrenme yöntemlerini desteklemektedir. Comenius projeleri çerçevesinde yapılan çalışmalar da bu yöntemleri desteklemektedir. Avenstrup' un (2004) da belirttiği gibi; yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretmen hem kendi hem de öğrencilerin öğrenme süreçleri ve deneyimlerinin analizini yapar ve bu şekilde öğretme-öğrenme süreçlerini sınıf ortamında nasıl iyileştireceğine dair kendi anlayışını yapılandırır. Yapılandırmacı yaklaşımda belirtilen öğretmenin profesyonellik kazanması ve kendi rolünü yapılandırmasına yardımcı olacak bir ortam da Comenius proje etkinliklerini gerçekleştirme süreçleri olacaktır. Bu projelerde öğretmen ve öğrenci etkileşimi artacağından öğretmenler öğrencileri daha iyi analiz edeceklerdir. Projelerde aktif rol alan öğrenci sayısının artması hem bu açıdan hem de yeni öğrenme yollarının yaygınlaşması açısından etkili olacaktır. Projelerin planlama, yürütme, değerlendirme çalışmaları da programların hazırlanmasında yeni ve yaratıcı yolların ortaya konmasına yardımcı olacaktır. Bilginin yapılandırılmasının hem kişisel hem de sosyal olduğuna vurgu yapan yapılandırıcı yaklaşıma göre ortak deneyimlerin artması ile farklı ön öğrenmeler de en alt düzeye indirilecektir. Comenius projeleri ile gerçekleştirilen çalışmalarda hem aynı grupta çalışan öğrenciler arasındaki ortak deneyimler artacak hem de farklı ülkelerdeki gruplarla çalışmalardaki sosyal, kültürel etkileşimlerle ortak anlayışın yapılanması sağlanacaktır. Böylece hem farklı gelenek ve görenekler kaynaştırılarak küresel bir eğitim anlayışına gidilecek hem de öğrencilerin öğrenme süreçlerinde merak duyacakları ve zevk alacakları mutlu bir ortam oluşturulmuş olacaktır.

Müfredat geliştirme sürecinde ilgili olan her kesimin sürece alınmasının gerekli olduğunun anlaşılmasıyla sürece eğitim uzmanları, öğrenci, veli, öğretmen, rehberlik uzmanları gibi ilgili alanlardan bireyler dahil edilmiştir. Comenius projelerinde de ilgili olan her kesim projelere dahil edilmeye çalışılmakta; ilgi, istek doğrultusunda bireylerin birarada çalışmaları desteklenmektedir. Öğrenenler

açısından ilgilendikleri alanda derinleşmelerine imkan sağlayan projeler, uygulayıcıların da iyi bir mesleki deneyim kazanmalarını sağlayacaktır. Proje çalışma sürecine her kesimin dahil edilmesi ile projelerin ihtiyaçlara göre yönlendirilmesi ve geliştirilmesi sağlanırken sonuçlarla ilgilenenlere de bilgi sağlanacaktır.

Son yıllarda bilgi ve teknoloji ağırlıklı bir topluma gidişin gereği olarak fen eğitiminde öğrenenlerin fen okur-yazarı olmalarını sağlamak amaçlanmıştır. Fen okur-yazarlığına sahip olan bireyler; araştıran, sorgulayan, eleştirel düşünen, yaşadığı çevre ve dünyaya duyarlı bir birey olarak sorunlara akılcı yaklaşan ve demokratik haklarını kullanabilen bireyler olacaktır. Bu özelliklere sahip olabilmeleri için öğrencilere gerekli öğrenme ortamlarının hazırlanması gerekir. Comenius projelerindeki çalışmalar ile fen, teknoloji, toplum, çevre, ekonomi, kültürel yapı arasındaki etkileşimler incelenabilmektedir. Proje çalışmaları ile öğrenciler bu tür etkileşimleri incelerken analiz, sentez, değerlendirme, yorum, sunum, raporlama yaparak çeşitli öğrenme deneyimleri kazanacak ve karar verme yetisine sahip olabileceklerdir. Bu noktada proje çalışmaları ile fen eğitiminde yetiştirilmek istenen fen okur-yazarı bireylerin yetiştirilmesine de katkı sağlanmış olacaktır. Öğrencilerin ilgi ve merakının toplum-çevre-fen-teknoloji üzerine yoğunlaşması sağlanırken ortak çalışmalar ile kültürler arası etkileşim desteklenerek ortak yaşanan dünyada birbirlerini anlayan ve sorunlara ortak çözüm yolları üreten bireylerin yetiştirilmesi de gerçekleşecektir. Fen derslerinde öğrencilerin yaşadığı çevreyi bilimsel açıdan incelemesi amaçlanır. Bu amaç doğrultusunda çevrelerindeki olayları gözlemeleri, olaylar arasında bağlantılar kurmaları ve sonuçlara ulaşmalarını destekleyen çalışmalar ile öğrenciler sorgulamayı, problemlerin çözümünde ortak çalışmayı, tartışmayı öğrenerek bilimsel süreç becerilerini de kazanmış olurlar. Bu becerilere sahip olan bireyler sosyal hayatlarında da sorumlu vatandaş özelliğine sahip olacaklarından fen dersleri ile öğrenciler topluma da hazırlanırlar. Comenius projeleri ile yapılacak çalışmalar, fen eğitiminde amaçlanan bu hedeflere ulaşmaya yardımcı olacak ve öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini kazanmalarını sağlayacaktır. Farklı ulusların farklı boyutlardaki etkileşimleri ile toplumların benimsediği, ortak bir sorumlu insan modelinin gelişmesi de sağlanabilir.

Yapılan araştırmalar Comenius proje çalışmalarının müfredat çalışmalarına destek vereceğini göstermiştir. Özellikle ğrenme, öğrenme yöntemleri, öğrenme ortamlarının hazırlanması ve öğretmenlerin öğrenciyi merkeze alan çalışmalarda rehberlik rolünü özümsemeleri bağlamında destek vereceğini görmekteyiz. Son zamanlarda benimsenen yapılandırıcı yaklaşımın vurguladığı sosyal etkileşimlerin, ortak kültürlerin ortak anlayışın kazandırılmasında da Comenius projeleri etkili olacaktır.

Comenius 1 Okul Ortaklıkları projelerinin eğitime katkılarının olduğunu düşündüğümüz için bu projelerin gerçekleştirilmesine yardımcı bir çalışma yapmayı amaçladık. Özellikle lkemizin bu yıl katılacağı Comenius ortaklıklarının yeterince tanınmadığı düşünülerek hem uluslararası bu tür eğitim projelerini tanıtmak hem de Comenius ortaklıklarını gerçekleştirecek olanlara yol gösterebileceğine inandığımız bu çalışmayı hazırladık.

Uluslararası çalışmaların belli standartları, koşulları bulunmaktadır ve bu koşulları gerçekleştirmek gerekmektedir. Comenius ortaklıklarının gerçekleştirilmesinde AB nin kuralları, başvuru sürecinde ve sonrasında yapılacakların çok iyi anlaşılması gerekmektedir. Bu amaçla özellikle yabancı dil sorunu olan eğitimcilerimize yardımcı olacak bir Comenius rehberi geliştirdik.

Ankara İlinde Comenuis 1 Okul Ortaklıklarına başvuruda bulunan kurumların okul yönetici ve koordinatör öğretmenleri ile görüşme gerçekleştirilerek elde edilen veriler doğrultusunda bu projelere etkin bir şekilde katılımın sağlanması için nelerin yapılması gerektiğini, ihtiyaçların neler olduğunu belirledik.

Fen eğitiminde amaçlanan hedeflere ulaşmada ve fen-teknoloji-insan-evre-toplum-kültür-ekonomi gibi etkileşimleri gerçekleştirmede Comenius projelerinin çok etkili olacağını yapılan incelemelerde gördük. Bu nedenle Comenius fen proje ortaklığını gerçekleştirecek olan eğitimcilere yardımcı olabilecek bazı fen proje örneklerini sunduk. Ayrıca Ankara İlinde bulunan bir okulla katıldığımız Comenius 1-1 fen proje ortaklığı başvurusunu gerçekleştirdik.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Eğitim sistemlerinde dünyadaki yeni gelişmeler ışığında değişimler gerçekleşmektedir. Cumhuriyet döneminden sonra eğitim sistemimiz gerek eğitimde fırsat eşitliğini gerekse daha kaliteli bir eğitimi sağlayabilmek amacıyla bir çok değişiklikler geçirmiş ve tüm ortaöğretim okullarında elliye yakın değişik eğitim programı uygulanmıştır (Başaran, 1996). Eğitimde kaliteye ulaşma çalışmaları sadece eğitim sisteminde yapılan çalışmalar ile değil müfredat çalışmaları, projeler, uluslararası çalışmalar şeklinde de çok boyutlu devam etmektedir.

İlköğretim, genel ortaöğretim, mesleki ve teknik eğitim, yüksek eğitim alanlarında yapılan çalışmalar, Mesleki ve Teknik Eğitim (METE) sisteminin incelenmesi (METE raporu, 1994), Sürekli Eğitim Merkezi (SEM) gibi eğitim ile ilgili seminer, konferans, sertifika programları hazırlayan kurumların faaliyetleri, Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi'nin (EARGED) kurulması, bir çok kamu ve özel kurumların uluslararası eğitim çalışmalarının artması, TIMSS, PIRLS, PISA gibi uluslararası proje çalışmaları, eğitimde çağı yakalayabilmek için yapılan çalışmalardan bazılarıdır.

Çağımıza uygun ortaöğretim sistemi, okullarda bulunan bütün öğrencilerin kabiliyet ve yaratıcı gücünü değerlendirme, herkes için mümkün olduğu kadar dengeli müfredatlar uygulama, okulu daha cazip hale getirici müfredatlar hazırlama, çeşitliliği kabul etme ve teşvik etme, farklı seviyedeki müfredatlar arasındaki geçişleri sağlayarak her seviyedeki ferдин potansiyelini en yüksek seviyesine kadar geliştirme imkanı sağlamaya yönelik olmalıdır (Geba vd., 1996).

Bugün eğitim hizmetleri ulusların yaşamında en büyük harcama kalemlerinden birini oluşturmaktadır. Ancak hiçbir toplum, özellikle ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkeler; uzun süre yüksek maliyetli ve düşük verimli bir eğitime tahammül edebilecek durumda değildir (Alkan,1989). Öyleki; sosyal ve teknolojik değişmelerdeki hız nedeniyle öğrenilen bilgiler bir öğrencinin almış olduğu eğitimi tamamlamasına fırsat vermeden değişime uğrayabilmektedir. Bu

nedenle eğitim programlarının; çağdaş gelişmeler, ülkelerin gereksinimleri, bireylerin ilgi, ihtiyaçları ve yetenekleri yönünde geliştirilmeleri gerekmektedir.

Bu gerekliliği Varış'ın (1988), eğitim programlarının bir taraftan toplum problemleri ve gereksinimleri, diğer taraftan da bireylerin problemleri, ilgi ve istekleri, gelişim özellikleri ve ihtiyaçlarının esas alınarak geliştirilmesi gerektiğini ifade etmesinde de görmekteyiz.

2.1.Okul Müfredatlarını Geliştirme

Varış'a (1988) göre müfredat geliştirme; gerek okul içinde ve gerekse okul dışında milli eğitimin ve okulun amaçlarını etkinlikle geliştirmek ve gerçekleştirmek üzere düzenlenen içerik ve faaliyetlerin uygun yöntem, teknik, araç ve gereçlerle geliştirilmesine yönelmiş koordine çalışmaların tümüdür.

Sezgin'e (2000) göre eğitim faaliyetleri sonunda amaçlanan sonuçların gerçekleşmesi tutarlı ve ayrıntılı bir planlamanın yapılmasını gerektirir. Ayrıntılı bir eğitim planının hazırlanması ise müfredat geliştirmenin konusudur.

Müfredat geliştirme programların planlanması ve yapılması olarak tanımlanabilir (Farrel, 1988).

Müfredat geliştirme süreci ise programın yapılması, uygulanması ve değerlendirilmesi aşamalarından oluşmaktadır. Sezgin (2000) değerlendirme aşamasını, program tasarımı ve uygulaması hakkında verilen kararların isabet derecesini tayin etmek için sürekli bilgi toplama ve yorumlama süreci olarak tanımlamaktadır.

Müfredat değerlendirme, müfredatların amaçlarını başarıp başarmadığını veya değerlendirmeye değip değmeyeceğine karar verme süreci olarak ifade edilebilir. Farklı müfredat geliştirme çeşitleri farklı değerlendirme amaçlarını, kriterlerini ve planlarını gerektirir. Müfredat değerlendirme test notları ışığındaki

okul sonuçları değil; süreçlerin iyileştirilmesi, açıklanması için bir araç olarak görülmelidir. Uluslararası bir perspektif ile okul süreçleri ve değerlendirmesinin sistematik bir çalışması program ve program yapanlar için karar verme sürecinde geçerli bir yöntem olmalıdır (Farrel, 1988).

Eğitim sürecinin temelinde yer alan felsefi görüşlere baktığımızda müfredat geliştirme çalışmalarında felsefenin çeşitli ekollerinden zaman içerisinde özellikle eğitim-öğretim ortamının hazırlanmasında yararlanılmıştır. Eğitim programlarını etkileyen dört ana eğitim felsefesi; Daimicilik, Esasicilik, İlerlemecilik ve Yeniden Kurmacılık' tır. Daimicilik insanın en önemli yanının akıl olduğunu kabul eder. Bu felsefeye göre eğitim programı; öğrencilere ortak özellikler kazandırmayı amaçlayan değişmeyen evrensel bir eğitim anlayışında olmalıdır. Esasicilik görüşüne göre eğitim programları konu alanları üzerinde durmalıdır. Bu görüşte temel bilgiler öğrenci tecrübelerinden daha önemli olduğundan eğitim sürecinin özünü konu alanlarının çok iyi özümsemesi oluşturmaktadır. İlerlemecilik görüşüne göre eğitim sürekli bir gelişim içindedir. Bu felsefeye göre eğitim aktiftir ve eğitim programı öğrenciyi merkeze almalı, öğretmen ise rehber rolünde olmalıdır. Yeniden kurmacılık bir eğitim akımıdır ve bu akımın dayandığı felsefe yararcılıktır. Bu akımın temsilcilerinden biri John Dewey' dir. Bu akımda eğitimin temel amacı, toplumu yeniden düzenlemek ve toplumda gerçek demokrasiyi yerleştirmektir (Demirel, 1997; 26-35).

Müfredat geliştirme çalışmalarında öğrenme kuramlarının da etkileri görülmektedir. Müfredat geliştirme çalışmalarının tarihsel gelişimi içinde özellikle eğitim programlarında yer alan hedeflerin davranışlar şeklinde belirlenmesinde davranışçı kuramların etkisi bulunmaktadır. Bilişsel Alan Kuramcılarında Piaget'in bilişsel gelişim aşamaları müfredat geliştirme çalışmalarını etkilemiştir ve eğitim programlarında öğrenme yaşantılarının düzenlenmesinde yararlanılmıştır (Demirel, 1997; 37-49).

Son yıllarda müfredat geliştirme çalışmalarında yapılandırıcı yaklaşımın etkili olduğu görülmektedir. Bilgi ve öğrenme ile ilgili bir kuram olan yapılandırıcı

yaklaşımında bilginin nasıl yapılandırıldığı açıklanmaya çalışılmaktadır. Yaklaşımına göre bilgi bir başkasından aktararak yapılandırılmaz, kişinin kendi bilgisini ancak kendisi yapılandırır. Öğrenciyi merkeze alan yaklaşımda araştırma, problem çözme, keşfederek öğrenme, işbirlikli öğrenme gibi öğrenme stratejileri ile öğrencinin etkin katılımı sağlanır. Yapılandırıcı eğitim programı da bilginin yapılandırılmasına yoğunlaşır ve üst düzey bilişsel becerilere ulaşmayı hedefler.

Yapılandırıcı yaklaşımda bilişsel yapılandırıcı ve sosyal yapılandırıcı öğrenme yaklaşımlarına göre öğrenme ortamları tasarlanır. Bilişsel yapılandırıcılıkta öğrenme bilginin yapılandırılması ile gerçekleşmektedir. Bunun için yeni bilgi öğrenende bulunan eski bilgiler ile ilişkilendirilir ve yeniden yapılandırılır. Yeni bilginin öğrenenin bilişsel yapısıyla uyuşması gerekir. Öğrenenin yeni bilgi ile eski bilgi arasında bağlantılar kurabilmesi için öğrenenin dikkatinin yeni bilgi üzerine toplanması gereklidir. Bu nedenle öğrenenin ilgisini çekecek gerekli öğrenme ortamları hazırlanmalıdır. Keşfederek öğrenme stratejisi bilginin yapılandırılmasında en çok kullanılan stratejilerdendir (Tezci, 2003).

Sosyal yapılandırıcılığa göre öğrenme, öğrenenin deneyimleri ile ilgili olduğunda gerçekleşecektir. Bu nedenle öğrenenin yaşadığı çevre, kültürel birikimi, dil gelişimi, ekonomik düzeyi gibi etkenler öğrenenin deneyimlerini etkileyecektir. Sosyal yapılandırıcılığa göre; paylaşma, tartışma, karşılaştırma gibi sosyal ve kültürel etkileşimlerin sağlanacağı öğrenme ortamlarının hazırlanması gerekmektedir (Tezci, 2003).

Müfredat geliştirme çalışmalarında eğitim uzmanları değişimleri kabul ederek çağın eğilimlerini yansıtacak veya yargılayarak geliştirecek çalışmalar yaparak eğitim programlarını geliştirmelidirler. Eğitim programları bireyleri yaşama, iş hayatına, toplumsal değişimlere yani bireyin sosyal gelişimini ve topluma uyumunu sağlayacak biçimde hazırlanmalıdır (Demirel, 1997).

Varış'ın (2002) da belirttiği gibi, bir eğitim kurumunun veya sosyal çevrenin bireylerin yaşantılarını düzenlemek ve zenginleştirmek için yürüttüğü tüm etkinlikler

eğitim programı kapsamına girdiğine göre; bu programların bireylerin yaşantılarını zenginleştirmek için bilim ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmelere uyum sağlayacak şekilde nitelikli olarak hazırlanması ve zaman içinde değişen koşullara göre geliştirilmeleri gerekmektedir.

Müfredat geliştirme kavramının ifade ettiklerinin incelenmesi ve etkilendiği çeşitli alanların vurgulanması sonucunda; eğitim programlarının planlanmasında bireyin gelecekte gereksinim duyacağı bilgilerin dikkate alınmasının gerektiği anlaşılmaktadır. Günümüzden gelecekte hangi bilgilerin gerekli olduğuna karar vermek güçtür. Hızla değişen ve gelişen bilgi söz konusu olduğundan; hangi bilgi ne kadar, ne derinlikte verilecek sorularına yanıtların bulunması gittikçe zorlaşacaktır. Değişen dünyanın ne kadar içinde olursak bu sorulara da o kadar doğru yanıtlar bulma şansına sahip olabiliriz.

Toplumsal değişimler, kültürel etkileşimler, ekonomik ve siyasal oluşumlarda ortak anlayışın kazanılmasıyla küreselleşmeye doğru giden dünyada eğitim alanında da küreselleşmenin sağlanması için uluslararası etkileşimleri arttıracak çalışmalar içinde olmak gerekir. AB Eğitim Programlarından Comenius programları kapsamında gerçekleştirilen proje çalışmaları; öğrenci, öğretmen, okul personeli, veli gibi kapsamlı bir topluluğun sosyal yapılanmasını, kültürel etkileşimini sağlarken araştırma ve proje tabanlı çalışmalar ile öğrenenlerin bilimsel işlem becerilerinin gelişmesini ve bilgiyi yapılandırmasına yardımcı olacak teknolojinin kullanımını geliştirecektir.

Comenius proje çalışmaları çerçevesinde gerçekleştirilen etkinlikler yapılandırıcı yaklaşımın desteklediği etkinliklerle örtüşmektedir. Son yıllardaki müfredat reformlarına baktığımızda da yapılandırıcı yaklaşım doğrultusunda çalışmaların yapıldığını görmekteyiz. Sosyal yapılandırıcı öğrenme yaklaşımına göre öğrenenin deneyimleri öğrenmeyi etkilemektedir. Comenius projeleri ile öğrenenlerin ortak kültürel ve sosyal deneyimlere sahip olmaları sağlanacağından eğitimde küreselleşmeye giden bir yol daha açılırken müfredat geliştirme çalışmalarına da destek verilecektir.

2.1.1.Uluslararası Müfredat Geliştirme Çalışmaları

Günümüzde bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler ile tüm bilim alanlarında hızlı değişimler olmaktadır. Eğitim alanında da bir çok yenilik hareketleri olmuştur. Ancak çok eski tarihlerden itibaren eğitim alanında çalışmaların olduğu gözlenmesine rağmen eğitimin bilimselleştirilmesi yönündeki gayretlerin çok yeni çalışmalar olduğu görülmektedir.

Eğitim programı kavramı ve eğitimde müfredat geliştirme çalışmaları, özellikle 20. yüzyılda dikkatleri çeken bir uğraş haline gelmiştir (Demirel, 1997). Ancak insanlık tarihinin ilkçağlarından itibaren eğitim ile ilgili düşünceler varolmuştur. Milattan önce eğitim, yaşama katkıları sağlama derecesi ile yaşama hazırlanma olarak yorumlanmıştır. Ortaçağ Avrupasında Gramer öğretimi üzerinde yoğunlaşan eğitim anlayışı manastırların da etkisi altında kalmıştır. Endüstri öncesi dönemde John Comenius'un hazırladığı kitapta resimlere yer vererek öğretimde kullanılması gerekliliğini savunması büyük bir etki yaratmıştır (Demirel, 1997). Comenius bilginin duyu organları ile elde edileceğini savunarak doğanın tanınması gerekliliğine vurgu yapmıştır.

18. yüzyıla kadar eğitim programlarında klasik eğitim anlayışının hakim olmasına karşılık bu yüzyılda toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda eğitim programları değişmeye başlamıştır (Demirel, 1997).

19. yüzyılda klasik ve dini bilgiler veren derslerin etkisi daha da azalmış, onun yerini kimya, astronomi, felsefe gibi dersler almaya başlamıştır. Bu yüzyılda müfredat geliştirme alanına geçiş eğitim programları ile ilgili yapılan tartışmalar sonucunda gerçekleşmiştir (Demirel, 1997).

Öğrenme anlayışındaki yeni gelişmeler de eğitim programlarına etki yapan unsurlardandır. Ayrıca eğitim reformlarını ölçme sonuçlarına dayandıran eğitimcilerden Neuman ve Thorndike gibi bilim adamlarının çalışmaları da deneysel eğitim anlayışını ortaya koymuştur (Varış, 2002).

1900 yılından sonra Amerikalı psikologlar deneysel araştırma metodlarını kullandılar. Amerikan psikolojisinin özelliğini teşkil eden bilimsel tecrübe metodları, eğitim programları ve öğretim ile ilgilenenlerin dikkatini çekmiştir (Varış, 2002).

Demirel (1997), 1918 yılına kadar devam eden müfredat geliştirme çalışmalarının tüm aşamalarını ele alan ilk kitabın Bobbit'in yayınladığı "Eğitim Programı" adlı eser olduğunu belirtmektedir. 1949 yılında ise Tyler eğitim programının temel öğelerini ortaya koymuştur ve Tyler'dan etkilenen Taba da 1962 yılında yayınlanan kitabında müfredat geliştirmede mantıklı ve sistematik bir yaklaşım sunmuştur (Demirel, 1997).

Eğitim etkinliklerini sağlıklı temellere dayandırma konusunda yapılan çalışmalar sonucunda, araştırma, eğitim literatüründe ve eğitim personeli yetiştiren programlarda önem kazanmıştır. Son yüzyıl içinde bilim alanlarında kaydedilen yeni buluşlar davranış bilimlerindeki bulgular, çocukların ve gençlerin yetiştirilmesinde tutumun değişmesine etki yapmıştır (Varış, 2002).

Günümüzde devletler, eğitim politikalarının uygulanmasında eğitim programlarının gerekliliğini fark etmiş ve müfredat geliştirme konusuna önem vermeye başlamıştır.

Bilim adamlarının yapmış oldukları çalışmalar, değişen toplumsal ihtiyaçlar ve teknolojik gelişmeler müfredat geliştirme süreçlerinin değişen koşullara göre yenilenmesini, geliştirilmesini gerektirmiştir.

Avrupa'da bazı ülkeler müfredat geliştirmeyi eğitim sürecinin normal bir aşaması olarak ele alırken, bazı ülkeler bu süreci, "eğitim reformu" sloganı altında yürütmektedir (Varış, 2002).

Müfredatların uygulanması ise bazı ülkelere ulusal seviyede, bazılarında yerel veya eyalet seviyesinde olmaktadır. Gelişmiş bazı ülkelere baktığımızda

müfredat uygulamalarının farklı olabildiğini görmekteyiz. Müfredatların uygulanması İngiltere’de Yerel Eğitim Müdürlükleri (LEAS) tarafından yürütülürken, Amerika’da program rehberine göre ders kitaplarını üreten eğitim yayıncıları tarafından yürütülmektedir (Farrel, 1988)

Bütün ülkeler müfredat geliştirilme çalışmalarına önem vermektedirler. Müfredat geliştirme çalışmaları, hem eğitimi merkezi idareli olan ülkelerde hem de yerel idareli olan ülkelerde yapılmaktadır.

2.1.2.Türkiye’de Müfredat Geliştirme Çalışmaları

Türkiye’de Cumhuriyetin ilanından sonra okul programlarında yapılan ilk değişiklik 1924 yılında olmuştur. Bu müfredat değişikliği acele ve hazırlıksız yapıldığı için 1926, 1931 ve 1935 yıllarında ilk ve ortaokul programlarında yeni değişiklikler yapılmıştır (Başgöz, 1995).

Bu değişiklikler yeni ders kitaplarının hazırlanmasını da gerektirmiştir. Türkiye’de devlet okutacağı ders kitaplarını denetleme hakkını kendi elinde tutmuştur ve okullarında, Eğitim Bakanlığı’nın yetkili kurulları tarafından kabul edilmeyen hiçbir kitap ders kitabı olarak okutulmamıştır. 1939 yılında toplanan “Maarif Şurası” bütün ilkökul, ortaokul ve lise ders kitaplarının tek devlet kitabı olarak bakanlık tarafından basılması kararını almıştır. 1945 yılına kadar okul kitapları için her yıl düzenlenen yarışmalarda seçilen en iyi kitap devlet tarafından satın alınarak basılmıştır. Bu yıllardan sonra serbest kitap rejimine tekrar dönmüştür (Başgöz, 1995).

1924 yılından itibaren eğitim sorunlarının çözümü için bir çok yabancı uzman Türkiye’ye çağırılmıştır. Bu uzmanların raporları Türkiye’nin eğitim sorunlarına çok az yardım edebilmişlerdir. Bunu, her uzmandan sonra bir başkasının çağırılması ve her birinin diğerinden farklı önerilerde bulunmasında görebiliriz. Aslında gelen

uzmanlar ünlü kişilerdi, ancak daha önce Türkiye'nin sorunları üzerinde çalışmamışlardı (Başgöz, 1995).

Türkiye'de müfredat geliştirme çalışmaları, MEB merkez örgütünde duyulan ihtiyaçlar nedeniyle değil de, illerden, mahalli okullardan ve İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin destek ve işbirliği ve MEB'nin onayı ile gelişmiştir. Daha sonraları Milli Eğitim Merkez Örgütüne geçmiş, 1965 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü pedagoji bölümünde okutulmuş, üniversitelerde bir inceleme alanı olarak 1968-69 yılında yer almıştır (Varış, 2002).

İlk ve orta dereceli okullarda müfredat geliştirme faaliyetinin başlaması 1953-54 yıllarına rastlamaktadır. 1954-55 öğretim yılında, "İstanbul Atatürk Kız Lisesi'nin otuz beş öğretmenden kurulan Deneme Okulu Program Komisyonu", MEB'nin 22.10.1954 tarih ve 230.35.24996 sayılı emirleri üzerine deneme okulu program taslağını hazırlamıştır. 1956 tarihinde aynı hareket Ankara'da Bahçelievler Lisesi'nde başlamıştır (Varış, 2002). Ancak yapılan çalışmalarda devamlılık söz konusu olmadığı için, yeterli gelişmeler elde edilememiştir. Varış (2002) da bu durumu, "Program geliştirme çalışmalarında bir devamlılık söz konusu olsaydı Cumhuriyetin ilanı ile sağlam esaslara oturtulan, mahalli bir lisemizin çabalarıyla fonksiyonel hale getirilen orta öğretim programları, yıllar sonra 8, 9, 10 uncu eğitim şuralarına benzer esaslara gelmez, ilk program geliştirme çabalarını zenginleştiren bir yaklaşımla devamlı bir gelişim sağlanırdı." ifadesinde vurgulamaktadır.

Türkiye'de yapılan bu çalışmalara rağmen 1960'lı yılların ortasına kadar müfredat programlarında konu sıralaması esas alınmıştır ve 1982 yılına kadar orta öğretimde yapılan çalışmalar bir kısır döngü şeklinde devam etmiştir.

1968'den sonra "Eğitim Programı" modeli ile genel amaçlara da yer verilmiştir. 10. Milli Eğitim Şurası'nda kabul edilen "programlar, program geliştirme yöntem ve tekniklerine uygun olacaktır." kararı sonucunda Talim ve Terbiye Kurulu koordinatörlük görevini üstlenmiştir (TTK Raporu). Talim ve Terbiye Kurulu 26.05.1983 tarih ve 86 sayılı "Eğitim Programlarının Hazırlanmasında Esas Alınacak

Program Modeli ve Program Hazırlanırken Göz Önünde Bulundurulacak Esaslar” kararı ile programın biçimsel yönünün nasıl olacağı ile programın hazırlanması sırasında görevlendirilecek kişiler belirlenmiştir. 14.02.1884 tarih ve 16 sayılı TTK kararı ile de “ Öğretim Programlarının Hazırlanmasında ve Geliştirilmesinde Uyulacak Temel İlkeler” belirlenmiştir.

1990 lı yıllara kadar müfredat geliştirme çalışmalarında öğretim programı hazırlanırken derslerin amaçları genel olarak belirtilip, derslerin içerikleri daha çok konu başlıkları halinde verilmiştir. Özat (1997) da bu durumu yazısında vurgulamakta ve müfredat çalışmalarının gerçekleştirilmesi işlemlerini aşağıdaki şekilde belirtmektedir:

Türkiye’de gelenekselleşmiş olan “öğretim programı saptama” yöntemi ana çizgileriyle şu işlemlerden oluşmuştur: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi, okul programına girmiş her dersin amaçlarını çok genel ifadeler halinde saptar, ders muhtevasını da konu başlıkları halinde sıralar. Bu doküman Talim ve Terbiye Kurulu kararı olarak yayınlanınca kesinlik kazanır. Böylece kesinleşmiş olan öğretim programına uyularak yazılmış veya yazdırılmış bir ders kitabı olarak kabul edilince program işi bitmiş sayılır (Özat, 1997).

1990 yılında Ölçme Değerlendirme ve Program Geliştirme ihtisas komisyonlarında on iki ders için yapılan müfredat geliştirme çalışmaları başarısızlıkla sonuçlanmıştır. 1990 yılında başlatılan Dünya Bankası desteğinde Milli Eğitimi Geliştirme Projesi ile Müfredat Laboratuvar Okulları geliştirilmiştir. Bu okullar öğretim ve öğrenmeyi destekleyen materyaller ile birlikte programların alanda denendiği pilot okullardır. Programların denenmesi ve düzeltilmesi işi EARGED e verilmiştir (Yüksel, 2000)

1995 yılında EARGED başkanlığınca hazırlanan; müfredat geliştirme sürecinde ihtiyaç belirleme basamağından başlayarak alanda denemeye kadar uzanan, on altı basamağı olan “Program Geliştirme Modeli” TTK tarafından uygun görülmüştür. Bu model ile taksonomik yaklaşım devam etmiştir (TTK Raporu).

Müfredat geliştirme çalışmalarında son yıllarda öğrenciyi merkeze alan eğitim anlayışına doğru bir yaklaşım sürdürülmektedir. Bu doğrultuda EARGED tarafından hazırlanan çalışmaların Müfredat Laboratuvar Okullarında pilot uygulamaları yapılmaktadır. Müfredat reform hareketlerinde yapılandırıcı yaklaşımın ortaya koyduğu öğrenme kuramlarının benimsendiğinin gözlenmesiyle Talim Terbiye Dairesi de müfredatların değişen koşullara uyumunun sağlanmasını gerçekleştirebilmek amacıyla yeni okul müfredatlarının hazırlanması çalışmalarını başlatmıştır.

2.1.3.Uluslararası Fen Müfredatı Geliştirme Çalışmaları

Bütün ülkeler fen müfredatlarının geliştirilebilmesi, fen bilimlerinin daha anlaşılır olabilmesi, sosyal yararlı fen bilimleri anlayışının sağlanması gibi nedenlerden ötürü fen müfredatları üzerinde çalışmalar yapmışlar ve değişen dünyaya uyum sürecinde fen müfredatlarının çağa uyumunu sağlamak için bu çalışmalarına devam etmektedirler.

Fen bilimleri dersi müfredatları 19. yüzyılda eğitim programlarında yer kazanmaya başlamıştır. Bu dönemde psikolojideki gelişmelerin etkisinde kalan fen müfredatları klasik yöntem sınırlarında kalmıştır. 1850'lerde Pestallozzi'nin görüşlerinden etkilenerek öğrencinin doğal çevresini gözleyerek, iletişim kurma becerisinde gelişme sağlamaya yönelik müfredatlar hazırlanmış ancak uygulamalar sonucunda beklendiği gibi gözlemlerin yorumlama ve anlanması çok tanımlama ve ezberlemenin gerçekleştiği gözlenmiştir (Kaptan, 1999).

1920 yılının başlarında sanayi toplumuna geçiş nedeniyle ortaya çıkan sağlık, hijyen konularındaki ihtiyaçlar doğrultusunda fen müfredatları yönlenmiştir. Bu yıllarda ilerlemeci John Dewey'in bilimin problemlere çözüm bulma yolları olduğunu ifade etmesiyle fen eğitiminin amaç, yöntem ve stratejilerinin yeniden belirlenmesi gerekmiştir ve fen müfredatları da bu doğrultuda değişikliğe uğramıştır (Kaptan 1999).

1950'li yıllarda ise soğuk savaşın bilim ve teknolojiyi etkilemesi sonucu fen müfredatları da nitelikli insan gücü ihtiyacını karşılamaya yönlenmiştir. Bu yıllarda bazı bilim adamlarının ABD eğitim sistemine yapmış oldukları eleştiriler sonucunda, Ulusal Bilim Vakfı (NSF) nin yardımıyla bilim adamları fen müfredatlarında yeni bir yaklaşım çalışmalarına başlamışlardır. NSF tarafından Fizik, Kimya ve Biyoloji müfredatlarını geliştirme çalışmaları yapılmıştır.

Diğer müfredat çalışmaları olarak NSF nin desteği ile Fen A.Süreç Yaklaşımı (SAPA) Temel Fen Çalışması (ESS) ve Fen Program İyileştirme Çalışması (SCIS) projeleri gerçekleştirildi. 1977 yılında Ulusal Anket Araştırması ile fen bilimleri, matematik ve sosyal bilimler eğitimi üzerine bir seri çalışma desteklenmiş, bir çok konferanslar ve bilim adamlarının çalışmaları ile fen bilimlerinin daha iyi öğrenilebilmesi yolları araştırılmıştır. Bu çalışmalar fen bilimlerinin problem çözmede yararlı bir disiplin olduğu kadar, organize edilmiş bir bilgi topluluğu olarak da müfredatta yer alması gerektiği sonucuna götürmüştür. Fen bilimlerini öğrenme yolları tartışılarak sosyal yarar amacıyla fen bilimi öğretimi gerekliliği belirlenmiştir (DeBore, 1991).

Müfredat geliştirme çalışmalarında öncelikle daha evvel uygulanan müfredatların eksikliğinin veya günün koşullarına göre geri kaldığının tespit edilmesinden sonra yeni bilgiler ışığında müfredatların yapılmaya çalışıldığı ve fen bilimlerinin sosyal yarar sağlamak amacıyla öğretilmesine yönelik müfredatlar hazırlandığını görmekteyiz.

1950'lerin ortalarından 1960'ların son yıllarına kadar fen bilgisi öğretimi, ulusal güvenlik ve uluslararası prestiji korumak için bilimsel bilginin sınırlarını ilerletecek bilim adamlarının ürettikleri şeylerle birlikte ele alınmıştı. 19. yüzyılda, bir fen alanı bilgisinin, bir kişinin ekonomik zenginliği için önemli olduğunu ve fen çalışmasının zihinsel gözlem ve tümevarımsal nedensellik güçlerinin gelişimine yardım ettiği konusu tartışılmıştır. 20. yüzyılın ilk yarısında, fen çalışmaları artan şekilde sanayileşmiş bir dünyada etkili yaşamaya, sanayi ve ekonomik gelişmeye ve kamu sağlığının korunmasına bağlanmıştır (DeBore, 1991: 215).

Fen müfredat çalışmaları o dönemde yapılan diğer eğitim, öğrenme ve psikoloji alanlarında yapılan ilgili çalışmalardan elde edilen bulgulardan da etkilenmiştir. Bu doğrultuda çalışmalarda, feni öğrenmeye hazır olma, bilimsel düşünme yöntemini öğrenme, keşfederek öğrenme gibi yollarla fenin öğrenilmesi üzerinde durulmuştur. Driver (1981), Posner, Strike, Hewson ve Gertoz (1982), Hewson ve Hewson (1984), Minstrell (1984), Driver ve Oldham (1985), Osborne ve Freyberg (1985) ve Pines ve West (1986) gibi yazarlar yanlış kavramları bilimsel kabul edilen kavramlara dönüştüren öğrenmeyi cesaretlendirmişler ve müfredat geliştirmek için stratejiler öne sürmüşlerdir (Hand ve Treagust, 1991).

20. yüzyılda fen bilimlerinin içeriğinin sosyal yarar amacıyla verilmesi, özellikle de çevresel felaketlere neden olan bilimin askeri silah olarak kullanımının belirtilerek verilmesi ve küçük merkezi temalar etrafında fenin öğretilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Son yıllarda yapılan çalışmalar incelendiğinde; fen bilimlerinin amaçlarına ulaşabilmesi için, bütün öğrenme yöntemlerinin bir birleşimi olan yapılandırıcı öğrenme teorisine dayalı öğretim yöntemlerinin kullanılması gerekliliğinin vurgulandığı, öğrenciyi merkeze alan eğitimin desteklendiği gözlenmektedir.

Sosyal yapılandırıcılık dil yoluyla düşünmeyi inceler ve bu yaklaşıma göre bilgi sosyal alış-verişin bir çok yoluyla yaratılır. Dil temelindeki sosyal etkileşimlerden kaynaklanan fen eğitimindeki alternatif kavramların özellikle klasik fen öğretimiyle daha fazla desteklendiği görülmektedir. Fen eğitimindeki alternatif kavramlarla mücadelede kavram değişiminin sağlanması ve birlikte öğrenmeyi desteklemesi açısından özellikle fen eğitiminde yapılandırıcı yaklaşımın öğretme stratejilerinden yararlanılır (Staver, 1997).

Bilişsel yapılandırıcılığın bilginin yapılandırmasına yönelik benimsenen stratejileri fen öğrenimine destek vermektedir. Ayrıca sosyal yapılandırıcı anlayıştan özellikle alternatif kavramlarla mücadele etmede yararlanılırken, bilginin yapılandırılmasında çevre, kültür, toplum, insan etkileşimlerinin önemli bir faktör

olduğunun farkına varılmasını sağlayarak fen müfredat çalışmalarında bu etkenlerin dikkate alınmasına neden olmuştur.

2.1.4.Türkiye’de Fen Müfredat Geliştirme Çalışmaları

Cumhuriyetten önce fen derslerinin müfredata girmesi 1869 yılında Galatasaray Sultanisi’nin kurulması ile olmuştur. 1933 yılına kadar Osmanlıda kullanılan müfredat kullanılmıştır. 1932 yılında ortaokul müfredatı ortaya konulmuş ve fizik, kimya ve tabii bilimler birleştirilerek fen bilimleri adını almıştır. Cumhuriyetin ilanından 1935 yılına kadar müfredat inceleme komisyonlarında çoğunluk Alman uyruklu elemanların olması nedeniyle Türk müfredatları Alman eğitim sisteminin etkisi altına girmiştir (Köseoğlu, 2003).

1935 yılında Amerika eğitim sisteminin etkisiyle fen dersleri fizik, kimya, biyoloji olarak tekrar ayrılmıştır. 1960’lı yıllara kadar fen müfredat çalışmaları gelişmiş ülkelere benzerken, bu tarihlerden sonra fen müfredatını geliştirme çalışmalarında geri kalınmıştır. 1963-67 yılları arasında Ankara Deneme Lisesi ve dokuz farklı lisede deneme programlarının pilot çalışmaları yapılarak, Talim Terbiye Dairesi’ nin 16.02.1971 tarih ve 47 sayılı kararı gereğince 1971-72 öğretim yılında bütün liselerde uygulanmasına karar verilmiştir.

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından BAYG-E-14 kodlu proje kapsamında 1967-68 ders yılından itibaren üç yıl süren deneme öğretimi gerçekleştirilmiş ve edinilen bilgilerden hareket edilerek BAYG-E-23 kodlu araştırma projesi uygulanmaya konmuştur. Bu proje kapsamında 1973-74 öğretim yılından itibaren yeni ders dağıtımıyla öğretime başlanmıştır. Üç yıl sonra istenilen sonuca ulaşamaması nedeniyle TÜBİTAK fen projelerinden desteğini çekmiş ve 1980 yılından sonra fen öğretimini geliştirme çalışmaları durmuştur (Özat, 1997).

Milli Eğitim Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri hakkındaki 30.04.1994 tarih ve 3797 sayılı kanun, 30 Temmuz 1990 tarih ve 20570 sayılı Resmi Gazete’de

yayımlanan “Milli Eğitimi Geliştirme Projesi İkaz Anlaşması” gereğince EARGED Başkanlığının 28.09.1993 tarih ve 115 sayılı yazıları ile “Lise Biyoloji Dersi Öğretim Programını Geliştirme” komisyonu kurularak, ihtiyaç belirleme araştırması başlatılmıştır. 1995 yılında EARGED Başkanlığı “Lise 1.2.3. Sınıf Biyoloji Dersleri İle İlgili İhtiyaç Analizi Raporu”nu hazırlayarak Biyoloji dersi öğretim programı değerlendirilmiştir ve aynı yıl EARGED Başkanlığı “Orta Öğretim Biyoloji (1-2-3) Dersi Taslak Öğretim Programı”nı, 1996 yılında ise müfredatın deneme raporunu hazırlamıştır. Halen biyoloji dersleri için bu müfredatlar kullanılmaktadır.

1998 yılında EARGED tarafından “İlköğretim Okulu Fen Bilgisi Dersi İhtiyaç Analiz Raporu” hazırlanarak, uygulanan fen bilgisi dersi öğretim programının etkinliliği ve verimliliği sağlayıp sağlamadığı, amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme boyutları araştırılıp değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda; 1992 yılında yürürlüğe giren İlköğretim Fen Bilgisi (4-8. Sınıflar) Dersi Programının geliştirilmesine gerek duyulmuştur. 1999 yılında EARGED tarafından “İlköğretim Okulu Fen Bilgisi Dersi Taslak Programı” hazırlanıp, 2000 yılında da bu taslak programın alanda deneme raporu yayınlanmıştır.

1998 yılında EARGED Başkanlığı tarafından “Kimya Dersi Programı İhtiyaç Analiz Raporu” ve “Ortaöğretim Kimya Dersi Taslak Öğretim Programı”, 2000 yılında da bu programın alanda deneme uygulama raporu hazırlanmıştır. Ancak Talim ve Terbiye Dairesi tarafından bu müfredat onaylanmadığı için yayınlanmamıştır. Ortaöğretim kimya dersi müfredatları halen 1968 yılında hazırlanan müfredatlardır ki, bunlar da sadece konu başlıklarını içermektedir.

Son yıllarda yapılan çalışmalar, teknolojik ilerlemeler, uluslararası projeler, bilim adamlarının eğitimden kaynaklanan sıkıntıları dile getirme oranlarındaki artışlar fen programlarındaki çalışmaların da hızlı bir şekilde ilerleme göstermesine etki etmiştir.

Geban vd. (1996) de “Özellikle daha az anlaşılan fen konularında öğrencileri gerek sınıf içi veya sınıf dışı, gerekse laboratuvar ortamında uygun stratejilerle araştırmaya sevk etmek, büyük ölçüde anlama ve daha fazla ilgi olayını da

beraberinde getirecektir.” ifadesiyle fen bilimlerinde yapılandırıcı öğrenme teorisinin kullanılması gereğine vurgu yapmaktadır.

Morgil vd.(2002) de belirttiği gibi bütün bu müfredat geliştirme çalışmaları içerisinde öğretmen etkeni de unutulmamalıdır. Günümüz insanın, hayatının her safhasını etkileyen teknolojik gelişmeleri algılayıp yorumlayabilmesi için temel bir fen eğitiminden geçmesi gerekmektedir. Fen eğitiminde anahtar görevi yapanlar ise öğretmenlerdir. Çünkü öğretmen; öğrencilerin fen eğitimindeki ihtiyaçlarını saptayan ve bu ihtiyaçları karşılamaya yardımcı olacak bütün araç gereç ve yöntemleri seçmeyi, düzenlemeyi, kullanmayı ve bu yolda öğrencilerin fen eğitim programlarında saptanan hedeflerine ulaşmalarını sağlamaya çalışan kimsedir (Morgil vd., 2002).

Yeni yaklaşımlar ışığında diğer alanlarda olduğu gibi fen bilimleri alanında da yapılandırıcı öğrenme teorisine dayalı olarak öğrenciyi merkeze alan eğitim çalışmalarına hız verilmektedir. Böylece eleştirel düşünebilen, öğrenmeyi kendine maledebilen, projeler üretilip problem çözüm yollarını görebilen bireyler yetiştirileceğine inanılmaktadır.

2.1.5.Türkiye’de Yapılan Müfredat Geliştirme Çalışmaları İle İlgili Değerlendirmeler

Eğitim programlarının günün gelişen ve değişen ihtiyaçlarına uygun olarak yeniden düzenlenmesi gereğince; eğitim programlarındaki sorunların çözümü için Milli Eğitim Bakanlığının EARGED Başkanlığı tarafından başlatıldığı araştırma sonuçları da mevcut eğitim ve öğretim programlarındaki aksaklıkları belirlemiştir. Bu araştırmanın analiz sonuçları, aksaklıkların kaynağını dört ana grupta toplamıştır. Bunlar; programların içeriği ve ders kitaplarından, programların uygulama hatalarından, MEB’nin merkeziyetçi yapısından, eğitimcilerin eğitim durumlarından kaynaklanan aksaklıklardır (MEB, 1997).

Türkiye’de son yıllarda politik, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda önemli değişimler olmuştur. Planlı ekonomi, tarımda makinalaşma, büyük sanayi sitelerinin kurulması, çok partili rejime geçiş bu değişimlerden birkaçıdır. Okulların bu tür değişimlerden etkilenen kurumlar olması ve öğrencilerin bu değişimlerin anlamını okulda öğrenmeleri gerektiğinden müfredatların da gelişmelere uyum göstermesi ve öğretmenlere ışık tutması gerekmektedir.

Müfredatların uygulanmasındaki güçlükler de programların verimliliği ve geçerliliğini olumsuz etkilemektedir. Bu durumu Varış. (2002) da “Programların uygulanmasındaki katılık öğrenme teorilerinin araştırma sonuçlarının öğretim uygulamalarına aksetmeyişi, program anlayışındaki kısırlık, bir kısım meslek erbabını yeni yollar aramaya sevk etmiştir. Duyulan bu gereksinime rağmen, eğitim programlarının akademik çalışmalara, bilimsel araştırmalara dayanması mümkün olmamış, yeni programların uygulanmasında yetersizlik ve kesiklikler doğmuştur.” şeklinde ifade etmektedir.

Çağdaş program anlayışını yakalayabilmek için çalıştıklarını ve kaliteli eğitim anlayışını benimsediklerini ifade etmelerine rağmen, Talim ve Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan müfredatlar ve çalışmalara karşı bazı eleştiriler yapılmaktadır. Bu eleştirilerden biri Beyaz Nokta Vakfı tarafından yapılmıştır. Vakıf; amaç, davranış ve taksonomi şeklinde düşünülen program anlayışını eleştirmekte ve Bloom’un taksonomisini sorgularken artık bir çok ileri ülkelerde davranış yazımından kaçınıldığını da belirtmektedir. Taksonomik yaklaşıma göre hazırlanan müfredatlar paralelinde hazırlanan ders kitaplarının da niteliksiz olduğu ve davranışların kitap yazarları tarafından tam olarak anlaşılamadığı da Talim Terbiye Kurulu’na yapılan bir başka eleştiridir (TTK Raporu).

Özkan (1998) da “Ders Programları İle İlgili Bazı Tesbit, Değerlendirme ve Öneriler” yazısında TTK tarafından kabul edilen “Program Geliştirme Modeli” ne göre hazırlanan MEB programlarının, ileri ülkelerin programları ile karşılaştırıldığında çağdaş niteliklerden uzak olduğunu belirtmektedir. Yine Özkan aynı yazısında, halen yürürlükte olan lise fizik ve kimya müfredatlarının kısa

açıklamalar ekinde konu başlıkları ve alt başlıkların alt alta yazımından ibaret olduğunu ifade ederken, TTK tarafından kabul edilen “Program Geliştirme Modeli”nin dünyadan kopuk olduğunu ve bu programların eğitime arzu edilen yararı getirmediğini belirtmektedir.

Geban vd. (1996) yaptığı araştırma sonucu da, öğrencilerin ders kitaplarını yeterince anlaşılır ve yeterli bulmadıklarını ortaya koymuştur. Geban vd. (1996) bu konuda düşüncelerini “ Kitapların gereksiz bilgilerden arındırılarak, daha sade ve öğrencinin seviyesine uygun bir dille yazılması gereklidir. Öğrencilerin olayları zihninde daha iyi canlandırabileceği ve günlük yaşamla ilişkisini kurabileceği, somut ve akıcı bir anlatım biçimine ağırlık verilmelidir. Bu da kavramlar ve kavramlar arasındaki ilişkilerin daha kolay ve kalıcı olarak anlaşılmasına yol açacaktır.” şeklinde belirtmektedirler. Bu bulgular müfredat geliştirme süreci sonunda hazırlanan kitapların öğrencilerin anlamasını sağlayacak nitelikte olmadığını gösterirken, müfredat geliştirme çalışmalarındaki aksaklıkları da vurgulamaktadır.

Ayrıca, Küçük vd. (2002) de belirttiği gibi öğretmen eğitimi de unutulmamalıdır. Geleneksel yöntemleri bırakmak için öğretmenlerin hizmet içi kurslarla deneyli öğretim, model kullanma ve kendi kendine öğrenme konusunda ilave olarak araç gereçler konusunda eğitimden geçirilmeleri gerekmektedir. Ayrıca özellikle görsel araçlarla, etkin eğitim ve öğretimin nasıl olması gerektiğini ortaya koyan örnek dersler verilmesi sağlanmalıdır (Küçük vd., 2002).

Günümüzde bilgi birikimi çağın koşullarına göre daima artmaktadır. Artan bilgi birikimini anında yansıtmak için canlı ve işler bir müfredat sunulması gerekmektedir. Buradaki sorun değişmeyi gelişme haline getirmektedir. İstenen düzeyde hazırlanan bir müfredat, kavrama ve uygulamaya yönelik olmalı, sürekli ve canlı olmalı, öğrenci merkezli olmalı, sadece konu başlıklarını değil uygulamaya yönelik çalışmaları da içermeli ve en önemlisi değişebilir ve günün şartlarına uygun olmalıdır (Özat, 1997).

Müfredat geliştirmenin dinamik bir süreç olması gerekliliği dikkate alındığında, Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de yapılan müfredat geliştirme çalışmalarının aksaklıkları, olumsuzlukları belirlendikçe yeni süreçlere girilmesi gerekmektedir. Bu şekilde günün değişen şartlarına karşı bireylerin ve toplumların ihtiyaçlarını karşılayacak yeni müfredatların geliştirilmesi sağlanabilecektir.

2.2.Çağdaş Eğitim ve Uluslararası Eğitim Projeleri

Çağdaş toplumlar, yeryüzündeki varlıklarını sürdürebilmek için bireyelerine bir taraftan kendi kùltürlerini öğretirken bir taraftan da kùltürlerini uygarlık seviyesindeki ilerlemelere uyum sağlayacak şekilde geliştirmeye çalışırlar. Hedeflerini ancak eğitim yoluyla geliştirebileceklerini bildikleri için de, her alanda eğitime daha fazla yatırım yapmakta ve eğitimi daha nasıl geliştirebileceklerinin yollarını aramaktadırlar.

Toplumların dinamik olması eğitim programlarının dinamik olmasını gerektirmektedir. Eğitim programları, yalnızca okulda düzenli çalışmayı değil, aynı zamanda toplumda da yaşama ve öğrenme koşullarını geliştirmeyi amaç edinir. Bu nedenle, eğitim programları bir taraftan toplumun sorunları ve gereksinimleri, diğer taraftan da çocukların ve gençlerin sorunları, ilgileri, istekleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak geliştirilmelidir. Çağdaş eğitim programları anlayışında çocukların ve gençlerin eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanmak suretiyle en uygun statü ve rollere hazırlanmaları, bu statü ve rolleri yapıcı ve yaratıcı bir yaklaşımla uygulamaları öngörülmektedir (Özat, 1997).

Çağdaş ders programları o derste okutulacak konuların ayrıntılı dökümünden ibaret değildir. Çağdaş programlar, öğrenim ilkelerini göz önüne alarak, bilimsel öğrenim sürecini etkin duruma getirmek ve eğitimi esas amacına ulaştırmak üzere başvuru kapsamlı kaynak paketleridir (Özkan, 1998). Yine de, bilimin ve kùltürün sürekli değişmesi nedeniyle öğrenilen bilgiler, kısa bir zaman içinde yetersiz hale gelebileceğinden gelecekte neyin öğrenilmesi gerektiği bilinmemektedir. Bu

sebeple okulda araştırma ve inceleme yolları öğretildiği takdirde değişen dünyaya uyum kolaylaşmış olacaktır (Özat, 1997).

Çağdaş ders programları; düşünen, problem çözme yeteneklerine sahip, bilim ve teknolojiyi kullanabilen, yaratıcı, kendini ifade edebilen sosyal yapıda bireyler yetiştirilmesine imkan sağlayan programlar olmalıdır.

Dünyada bilim, teknoloji ve iletişimde çok hızlı gelişmeler meydana gelmektedir. Küresel boyutta meydana gelen bu değişimler uluslararası düzeyde yarışabilecek nitelikli insanların yetiştirilebilmesini zorunlu kılmaktadır (Özkan, 1998). Bu amaçla da ülkeler bir çok projeler geliştirmektedir veya projelere katılmaktadırlar. OECD, IEA gibi kuruluşlar bu tür projeleri gerçekleştiren kuruluşlardandır. Yine ABD 'de Ulusal Bilim Kuruluşu (NSF) da bir çok müfredat geliştirme projelerini desteklemektedir. Türkiye'de de ders programları geliştirmek için TUBİTAK, DPT, MEB gibi kuruluşların desteği ile bu tür projeler yapılmaktadır. Uluslararası düzeyde gerçekleştirilen çalışmalardan TIMSS, PIRLS, PISA bu tür projelerdendir.

2.2.1.Türkiye'deki Ulusal Eğitim Projeleri

2.2.1.1.Milli Eğitimi Geliştirme Projesi

Dünya Bankası tarafından sağlanan kredi ile desteklenmekte olan bu projenin temel amacı, ilk ve ortaöğretim okullarında görev yapacak öğretmenler için öğretmen eğitiminin kalitesinin artırılmasıdır. Bu amaçla; müfredat geliştirme, burslar ve donanımlar olmak üzere üç ana konuda çalışmaya başlanmıştır. Projenin ilk aşamasında müfredat geliştirme çalışması yapılarak, her alanın (matematik, biyoloji, fizik, kimya, sosyal bilimler, yabancı dil, müzik ve resim ortaöğretim düzeyinde, matematik, fen bilgisi, sosyal bilgiler, müzik ve resim ilköğretim düzeyinde) öğretim metodolojisinde yeni materyaller üretmişlerdir. 1997 yılından itibaren müfredat geliştirme kapsamında Okullardaki Uygulama Çalışmalarını geliştirmek için YÖK ve

MEB işbirliğiyle bir çalışma grubu oluşturuldu ve bu grup “Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu” taslağı ile bir öğretim video kaseti hazırladı (YÖK).

2.2.1.2.Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi

İlkokulların İlköğretim kurumlarına dönüştürülüp, zorunlu eğitim sekiz yıla çıkarılınca yasal düzenlemelerin etkili bir biçimde uygulanabilmesi için bu proje uygulanmaya konmuştur. Bu proje kapsamında ilköğretimin 4. sınıfından itibaren yabancı dil dersi ve seçmeli ikinci yabancı dil dersleri verilmeye başlanmış, öğrenci merkezli materyaller hazırlanmış, öğretmenleri bilgisayar okur-yazarı yapmak için kurslar açılmıştır (Yücel, 2003).

2.2.1.3. Temel Eğitim Programı

7. Beş Yıllık Kalkınma Plan’ında yer alan ve 15.Milli Eğitim Şurası’nda kabul edilen Sekiz Yıllık Zorunlu İlköğretim’in 18 Ağustos 1997 tarihinde yürürlüğe giren 4306 sayılı yasa ile uygulamaya konulması ile “Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi” bir bütünlük oluşturarak “Temel Eğitim Programı” adı verilen yeni çalışmalar başlatılmıştır.

Bu programın hedefleri; sekiz yıllık kesintisiz ilköğretimi yaygınlaştırmak, ilköğretimin niteliğini arttırarak ilköğretim okullarına ilginin çoğalmasıyla toplum için birer öğrenme kaynakları haline gelmelerini sağlamaktır.

Temel Eğitim Programı’nın hedeflerine ulaşması için gerekli olan mali kaynak, ülke kaynakları ile elde edilen ile karşılanamadığı için Dünya Bankası’ndan kredi sağlanarak çalışmalar devam ettirilmiştir. Bu çalışmanın 1. fazından sonrası halen devam etmektedir (PKM, 2004).

Temel Eğitim Programı altında; 8 Şubat 2000 tarihinde Türkiye ile AB tarafından imzalanan finansman anlaşmasıyla yürürlüğe giren Temel Eğitime Destek Projesi faaliyetlerine 2002 yılında başlanılmıştır. Projenin amacı; eğitimin kalitesini

artırarak dezavantajlı grupların yaşam koşullarını geliştirmek, kız çocuklarının temel eğitim kapsamına alınmasını sağlayarak yaygın eğitimdeki oranlarının artmasını desteklemektir.

2.2.1.4.Ortaöğretim Projesi

Ortaöğretim sisteminin, şura kararları doğrultusunda mesleki-teknik eğitim ağırlıklı olmak üzere yeniden yapılanması için harekete geçilmiş, bu amaçla “Ortaöğretim Projesi” çalışmaları başlatılmış ve projenin 2005 yılına kadar tamamlanması hedeflenmiştir. Proje kapsamında; fiziki kapasiteyi geliştirme, öğretmen eğitimi, öğretim materyalleri ve bilgi teknolojisi sağlama, müfredat geliştirme, yönetim bilgi sistemi, okul yönetimini güçlendirme konuları yer almaktadır (Kavak, 2003).

Ortaöğretim Projesi’nin hazırlık sürecinde yapılacak çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için çalışma grupları oluşturulmuş ve hazırlanan çalışma planı çerçevesinde yapılacak faaliyetler belirlenmiştir.

Projenin çalışma ve faaliyet alanları şunlardır:

- Yeni derslik ve atölye yapımları
- Okullara bilgi teknoloji sınıfları kurularak gerekli alanlarda eğitsel yazılımlar hazırlanması ve internet erişimi sağlanması
- Öğretim programlarının hazırlanması
- Çeşitli konularda hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi
- Okulların donanım yönünden desteklenmesi (labaratuar, atölye, öğretmen odası)
- Proje uygulama sürecindeki tüm faaliyetlerin değerlendirmesinin yapılması (PKM, 2004).

Eğitimi geliştirebilmek adına bu projeler dışında daha bir çok proje çalışması yapılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı “2002 Yılı Başında Milli Eğitim” yayınında

elli bir adet proje belirtilmiştir. Bu projelerin bir kısmı bitmiş bir kısmı ise halen devam etmektedir.

2.2.2.Uluslararası Eğitim Projeleri

Eğitimde çağı yakalama gereği ve küresel dönemin insan örneğinin eğitim gereklerini karşılamak için uluslararası eğitim anlayışının kazandırılması gerekir. Bunu gerçekleştirebilmek için Socrates, Leonardo Da Vinci, Youth gibi uluslararası eğitim programlarına katılım gerekmektedir.

2.2.2.1.Avrupa Birliği ile İşbirliği

Türkiye ile AB arasındaki ilişkileri geliştirme bağlamında, eğitim alanında uygulamaya konulan bazı ortaklıkları Kavak (2003) aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Eğitim alanında AB mevzuatına uyum çalışmalarını yürütmek üzere bakanlık bünyesinde “Avrupa Birliği Eğitimi Araştırma-Geliştirme Kurulu” oluşturulmuştur.
- Bakanlık bünyesindeki “Avrupa Birliği Masası” tarafından, çeşitli boyutlarıyla AB eğitim sistemlerini inceleme raporları hazırlanmaya başlanmıştır.
- Türkiye’deki yaygın eğitimin, AB Bükreş Bakanlar Konferansı’nda (Bükreş) kabul edilen “yaşam boyu öğrenme” anlayışı çerçevesinde geliştirilmesi doğrultusunda çalışmalara başlanmıştır.
- AB ile ortaklıkları geliştirme kapsamında çeşitli özel ihtisas komisyonları çalışmalara başlamıştır.

AB ülkeleri arasında eğitimde kurumlar arası hareketliliği ve bu yolla AB halkları arasında ortak anlayışın geliştirilmesi amacıyla Socrates, Leonardo Da Vinci programlarına katılım sağlanmaktadır (Kavak, 2003).

2.2.2.2. Avrupa Birliği ve Türkiye

Avrupa Birliği: 1951 tarihinde Paris Antlaşması'yla Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT)'nun Fransa, Almanya, İtalya ve Benelux ülkeleri (Belçika, Hollanda ve Lüksemburg) katılımıyla kurulan ve 1957 Roma Antlaşması'yla devam eden Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM)'nun kurulmasıyla gelişen ve Şubat 1992'de imzalanan ve Kasım 1993'te yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile "Avrupa Birliği" adını alan günümüzde de 15 tam üye ülke ile 13 aday ülkeden oluşan ve daha da aday olmak isteyen tüm Avrupa'yı kapsayan ekonomik ve sonunda siyasal bir Avrupa bütünlüğünü hedefleyen birlik olarak anlaşılmaktadır (Yayan, 2003).

Avrupa Komisyonu: Avrupa Birliğine tavsiyelerde bulunan ve onun kararlarını uygulayan idari yapıya verilen isimdir. Komisyon, Avrupa Birliğinin hedeflerini başarmasını sağlayan birliğe ait yetkili organdır. Birinci ana görevi AB hedeflerinin gerçekleşmesini sağlamak, ikinci ana görevi ise Avrupa Birliği vatandaşlarının çıkarlarını korumak ve Avrupa yasasının doğru biçimde uygulandığını garanti etmektir. Teklif verme gücüne sahip olmasına rağmen, Komisyon Avrupa Birliği politikaları ve öncelikleri üzerinde ana kararlar almamaktadır. Bu Avrupa Birliği Konseyinin sorumluluğudur ve bu konsey üye devletlerdeki hükümetlerden gelen bakanlardan ve Avrupa Parlamentosu'ndan (çoğu zaman) oluşmaktadır (Comenius handbook, 2000).

2.2.2.2.1. Türkiye – AB İlişkileri

Türkiye ile AB ilişkilerinin gerekliliğini ulu önder Atatürk'ün Türkiye'nin batı ülkeleri ile ilişkilerini ilerletmesi gerekliliğini vurgulayan ifadelerinde görebiliriz. Atatürk'e göre uygarlık yolunda yürümek ve başarıya ulaşmak hayat şartıdır. Uygarlığa girmeyi arzu edipte batıya yönelmemiş millet yok gibidir (Taşeli, 2001). O dönemlerde çağdaş uygarlığı temsil eden batı günümüzde AB ülkelerini temsil ettiği düşünöldüğünde, Atatürk'ün de işaret ettiği gibi uygarlık için AB ilişkilerinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Türkiye'nin Avrupa ile ilişkileri başlatması 1959 yılında AET na başvurması ile olmuştur. Ancak üyelik için gerekli kriterleri yerine getirememesi nedeniyle uzun bir dönem boyunca her hangi bir işbirliği söz konusu olmamıştır. 1996 yılında Gümrük Birliğine dayalı bir işbirliği gerçekleştirilmiştir (Taşeli, 2001). Türkiye'nin AB ile ilişkilerinin ileri götürülebilmesi, bir çok işbirliği programlarından tam olarak yararlanabilmesi için AB kriterlerini yerine getirmesi gerekmektedir. 2004 yılında müzakerelere başlama tarihini alacak olan Türkiye'nin gerekli kriterleri de bu süreç içerisinde gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bunlardan bir kısmı da eğitim ile ilgilidir.

Avrupa Birliğine giriş sürecinde gerek AB eğitim programlarının incelenmesi gerekse bu programlara katılımın sağlanması; hem Avrupalılık anlayışının geliştirilebilmesi hem de eğitimde ortak anlayışın gerçekleştirilmesine neden olacağından çağdaş eğitime ulaşılma çabalarına katkı sağlayacaktır.

2.2.2.3. Avrupa Birliği Eğitim Programları

Avrupa Birliği Eğitim Programları: Avrupa Birliği üye ve aday ülkeleri ile anlaşmalarına taraftar diğer ülkelerin bütçelerinden katkı yapıp, kabiliyetlerine göre yararlandıkları, eğitimlerini geliştirip hedeflenen standart seviyeye ulaştırmaya yönelik eğitim ile ilgili yardım programlarıdır (Yayan, 2003).

Avrupa Birliğinin eğitim ve gençlik hedeflerini Taşeli (2001) aşağıdaki gibi sıralamıştır.

- Özellikle üye ülkelerin dillerinin öğretilmesi ve yaygınlaştırılması yoluyla eğitimde Avrupa sınırlarını genişletmek
- Diplomaların ve eğitim sürelerinin karşılıklı olarak tanınmasını teşvik ederek öğrenci ve öğretmen hareketliliğine destek sağlamak
- Eğitim kurumları arasında işbirliğini geliştirmek
- Üye ülkelerin eğitim sistemlerine ilişkin ortak sorunlarda bilgi ve deneyim değişimini geliştirmektir.

Bu hedefler Avrupa topluluğunun eğitim politikasını da belirtmektedir. Son gelişmeler ile AB eğitim programları üç temel programda toplanmıştır. Bunlar; Leonardo Da Vinci, Youth ve Socrates' tir.

AB eğitim programlarından yararlanabilmek için, katılımcı ülkede bağımsız bir ulusal ajansın kurulmuş olması gerekir.

Ulusal Ajans: AB eğitim programlarına katılacak AB üyesi ülkelerin ulusal yetkililerince ulusal düzeyde programların etkinliklerinin koordineli bir şekilde yönetimini kolaylaştırmak için oluşturdukları yasal, mali ve idari özerkliğe sahip bağımsız kurumlardır (Yayan, 2003).

2.2.2.3.1. Leonardo Da Vinci

Leonardo Da Vinci Avrupa Birliği mesleki eğitim politikasının işlevselliği, desteklenmesi ve üye ülkeler tarafından alınan ortak kararın uygulanabilirliğine ilişkin bir hareket programıdır.

Leonardo Da Vinci üç temel amaç ortaya koymaktadır. Bunlar; mesleki bütünleşmeyi kolaylaştırmak, eğitimin kalitesini iyileştirmek ve eğitime ulaşmayı sağlamak, eğitimin yeniliklere katkısına destek vermektir. Programın hedeflerini ise Yayan (2003) aşağıdaki şekilde belirtmiştir.

- Özellikle genç insanların beceri ve yeterliklerini mesleki eğitimin tüm seviyelerinde güçlendirmek
- Sürekli mesleki eğitim kalitesinin ve yaşam boyu beceri ve yeterliklerin iyileştirilmesi
- Yenilik sürecine mesleki eğitimin katkısını güçlendirmek ve teşvik etmek, rekabet ve girişimciliği daha üst seviyelere çıkarmak ve yeni iş fırsatları yaratmak
- Üniversiteler ve iş sektörü de dahil olmak üzere mesleki eğitim kurumları arasındaki iş birliğini güçlendirmek

2.2.2.3.1.1.Programa Katılım

Programdan yararlanabilecek 31 ülke bulunmaktadır. Bunlar;

- Avrupa Birliği Üyesi 15 ülke: Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, İspanya, Finlandiya, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Lüksembourg, Hollanda, Portekiz, Fransa, Birleşik Krallık (İngiltere, İskoçya, Galler, Kuzey İrlanda) ve İsveç
- Üç EFTA/EEA ülkesi: İzlanda, Lihtenştayn, Norveç
- On Orta ve Doğu Avrupa ülkesi: Bulgaristan, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Romanya, Slovakya ve Slovenya
- Kıbrıs (Güney), Malta ve 2001’de Türkiye

Programdan yararlanabilecek kurum ve kişiler Yayan’ın (2003) yazısında aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

- Tüm düzeylerde, üniversiteler de dahil olmak üzere mesleki eğitim kuruluşları, merkezleri ve örgütleri
- Araştırma merkezleri ve kurumları
- Tüm endüstriyel kurumları içeren iş sektörü
- Profesyonel örgütleri
- Sosyal ortakları
- Yerel ve dini otoriteler ve kurumları
- Kar amacı gütmeyen birlikleri
- Gönüllü örgütleri

Programlara katılım için teklifler her yıl başvurularda belirtilen son katılım tarihleri içerisinde gönderilebilir. Projelere katılım için en az bir ülke Avrupa Birliğine üye olmak koşuluyla üç katılımcı ülke gereklidir. Değişkenlik ve dil projeleri için gereken iki ülkeden biri Avrupa Birliğine üye olmak zorundadır.

2.2.2.3.1.2.Program Etkinlikleri

Aşağıda belirtilen etkinlikler çerçevesindeki projeler Leonardo Da Vinci programı tarafından desteklenmektedir.

- Değişkenlik
- Pilot Projeler
- Dil Becerileri
- Uluslararası İletişim Ağları
- Referans Materyali

2.2.2.3.1.3.Proje Süreleri

Değişkenlik projelerinin süresi en fazla iki yıldır. Yer değiştirme projeleri süresi ise aşağıdaki şekilde değişiklik göstermektedir (Yayan, 2003):

- Eğitimde yeni başlayanlar için üç ile dokuz hafta arasındadır.
- Öğrenciler için üç ile on iki hafta arasında
- Yeni çalışanlar için iki ile on iki ay arasında
- Değişimler bir ile iki hafta arasında sona ermektedir

Tüm bu projeler en fazla üç yıl süreyle devam etmektedir.

2.2.2.3.2.Youth

Gençlik programı, özellikle gençlik ile ilgili konularda iş birliğini teşvik etme üzerine yoğunlaşmaktadır. Programın amacı; genç insanların Avrupa'yı keşfetmeleri için onlara uygun seçenekler sunmak, onların faal ve sorumlu bireyler olmalarını sağlamaktır. Bu amaçlar doğrultusunda da genç insanların eğitimine katkıda bulunmayı hedeflemektedirler (Yayan, 2003).

Programdan yararlanabilecek 31 ülke bulunmaktadır. Bunlar;

- Avrupa Birliği Üyesi 15 ülke: Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, İspanya, Finlandiya, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Lüksembourg, Hollanda, Portekiz, Fransa, Birleşik Krallık (İngiltere, İskoçya, Galler, Kuzey İrlanda) ve İsveç
- Üç EFTA/EEA ülkesi: İzlanda, Lihtenştayn, Norveç
- On Orta ve Doğu Avrupa ülkesi: Bulgaristan, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Romanya, Slovakya ve Slovenya
- Kıbrıs (Güney), Malta ve 2001'de Türkiye

Programdan yararlanabilecek kurum ve kişileri Yayan (2003) aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

- Gönüllü Avrupa hizmetlerinde sorumluluk almayı isteyen genç insanlar
- Gençlik örgütleri
- Gençlik liderleri
- Proje liderleri ve örgütleyicileri
- Yerel otoriteler
- Gençliğe ilişkin konular ve resmi olmayan eğitim kapsamında bulunanlar

2.2.2.3.3.Socrates

Okul eğitiminden yüksek öğretime, yeni teknolojilerden yetişkin eğitime kadar sekiz alanda Avrupalılık iş birliğini destekleyen bir eğitim programıdır. Bu programın birinci aşaması 1995-1999 yıllarını kapsarken, ikinci aşaması 2000-2006 yıllarını kapsamaktadır. Türkiye birinci aşamasından yararlanamazken, ikinci aşamasından da ancak 2004 yılından itibaren yararlanabilecektir. 2004 yılına kadar olan süre Türkiye için programlara katılım öncesi hazırlık aşaması olacaktır (Yayan, 2003).

Socrates programını yürütmek Avrupa Komisyonu'nun görevidir. Bu organ, komisyonun başkanlığını yapar ve üye devletlerin temsilcilerinden oluşan Socrates Komitesi'yle desteklenir. Ayrıca her katılan ülkede Socrates programı için birer Ulusal Ajans kurulmuştur. Bu ajanslar genel olarak halk ile yakın temaslar kurar ve programın önemli bir bölümünü oluşturdukları gibi, önemli bilgi hizmetleri de gerçekleştirirler (European Comission, 2000).

2.2.2.3.3.1.Socrates Amacı

Program bir bilgi Avrupa'sı geliştirmeyi, dolayısıyla bu yüzyılın büyük zorluklarına daha iyi çözümler getirerek yaşam boyu öğrenmeyi teşvik etmektedir. Yayan (2003) Socrates'in beş ana hedefini aşağıdaki şekilde belirtmiştir.

- Her düzeyde eğitimin Avrupa boyutunu güçlendirmek;
- Avrupa dillerinin öğrenimini artırmak;
- Eğitim boyunca işbirliği ve yer değiştirmeyi sağlamak;
- Eğitimde yenilikçiliği teşvik etmek
- Tüm eğitimsel kesimlerde fırsat eşitliği sağlamak

2.2.2.3.3.2.Socrates Aktiviteleri

Socrates programı aşağıdaki aktivite çeşitlerini destekler (Yayan, 2003):

- Avrupa'daki eğitim potansiyelindeki insanların milletlerarası dolaşımı
- Eğitimde yenilikçiliği ve kaliteyi geliştirmek üzere dizayn edilmiş milletlerarası ortaklıklara dayalı pilot çalışmaları
- Dilsel yeteneklerin ve değişik kültürlerle etkileşiminin artırılması
- Eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması
- Tecrübe ve en üst düzey çalışmaların paylaşımını kolaylaştıran milletlerarası işbirliği ağları

- Eğitim sistemi ve öğretme uygulamalarının gözlemi ve karşılaştırmalı analizi
- Bilgi alışverişi, üst düzey çalışmaların paylaşımı ve yenilikçiliği artırmak üzere dizayn edilmiş aktiviteleri.

2.2.2.3.3.3.Programa Katılım

Programdan yararlanabilecek 31 ülke bulunmaktadır. Bunlar;

- Avrupa Birliği Üyesi 15 ülke: Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, İspanya, Finlandiya, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Lüksembourg, Hollanda, Portekiz, Fransa, Birleşik Krallık (İngiltere, İskoçya, Galler, Kuzey İrlanda) ve İsveç
- Üç EFTA/EEA ülkesi: İzlanda, Lihtenştayn, Norveç
- On Orta ve Doğu Avrupa ülkesi: Bulgaristan, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Romanya, Slovakya ve Slovenya
- Kıbrıs (Güney), Malta ve 2001’de Türkiye

Sokrates eğitim dahilindeki herkesi hedefler. Bunları aşağıdaki gibi sınıflandırabiliriz:

- Zorunlu öğrenim öğrencileri, öğrenciler ve eğitime dönen her yaştan insan
- Eğitim gören ya da görev başındaki öğretmenler, eğitimci, idareci ve yönetici elemanlar
- Her çeşit eğitim kuruluşu
- Konuya ilgi duyan diğer insanlar: Kamu görevlileri ve yöneticileri, yerel ve bölgesel idareciler, ebeveynler, dernek- kurumlar, sosyal ortaklar, iş sektörü, sivil toplum örgütleri

2.2.2.3.3.4.Sokrates Programının Alt Programları

- Erasmus
- Comenius

- Lingua
- Minerva
- Grundtvig
- Observation and Innovation
- Joint Actions
- Accompanying

Tablo 1.AB eğitim programlarının sürelerine göre mali kaynakları ve programların yasal dayanakları (European Comission, 2000)

Programlar	Mali kaynak	Program süreleri	Yasal dayanak
Leonardo Da Vinci	1,15 milyar Euro	7 yıl (2000-06)	Avrupa Konseyi'nin 150.maddesi
Youth	520 milyon Euro	7 yıl (2000-06)	Avrupa Konseyi'nin 149. maddesi
Socrates	1,850 milyon Euro	7 yıl (2000-06)	Avrupa Birliği Antlaşması'nın 149 ve 150. maddesi

2.2.2.3.3.4.1.Erasmus (Yüksek Öğretim)

Programın amacı Avrupa'da yüksek öğretimin kalitesini arttırmak ve Avrupa boyutunu yükseltmektir. Bunun için ülkeler arasında üniversite işbirliklerini teşvik ederken öğrenci ve eğitici değişimine fırsat tanır.

Programa katılım için 2003-2004 yılından itibaren üniversiteler Erasmus University Charter (EUC) için Avrupa Komisyonuna müracaat ederler. EUC, üniversitelere Erasmus programı tarafından desteklenen etkinliklere katılım hakkını verir. EUC için son başvuru her yılın 1 Kasım tarihidir (Ulusal Ajans, 2004).

Erasmus programı aşağıdaki faaliyetleri destekler (Ulusal Ajans, 2004):

- *Karşılıklı Öğrenci Değişimi (Student Mobility-SM)* : Yüksek öğretimin ilk yılındaki öğrenciler hariç, doktora dahil olmak üzere öğrencilere, üniversiteler arasındaki anlaşmalar çerçevesinde EUC'a sahip üniversitelerde 3-12 ay arasında eğitim desteği sağlamaktadır.
- *Karşılıklı Akademisyen Değişimi (Teaching Staff Mobility-TS)* : Bir Avrupa ülkesinde işbirliği yapılan üniversitenin müfredatındaki genellikle kısa süreli dersleri misafir öğretim görevlisi olarak verecek öğretim elemanına destek sağlar.
- *Karşılıklı Değişimin Organizasyonu (Organisation of Mobility-OM)*: Değişim programlarında en uygun şartların oluşturulması için yüksek öğretim kurumlarına destek sağlar.
- *Avrupa Kredi Transfer Sistemi (European Credit Transfer System-ECTS)* : Akademik kredi tahsisi ve transferi için geliştirilmiş bir sistem olan ECTS 'nin tanıtılması, uygulanması veya yaygınlaştırılması ile ilgili etkinlikleri destekler. ECTS sayesinde misafir olunan ülkede geçirilen zaman ve harcanan emeğin öğrencinin kendi üniversitesi tarafından tamamen tanınması sağlanır.
- *Yoğun Programlar (Intensive Programmes-IP)* : Avrupa boyutu içeren 10-90 gün süreli kurslar düzenleyen üniversitelere maddi destek verilebilmektedir.
- *Müfredat Geliştirme Projeleri (Curriculum Development Projects-CD)* : Bu projelerde farklı katılımcı ülkelerden en az üç kurum bir araya gelerek bir akademik program, bir modül veya bir yüksek lisans programı geliştirmek üzere kaynaklarını bir havuzda biriktirirler. Bu projeler tüm akademik alanlarda yapılabilir ve bunlar için mali destek en fazla üç yıldır.
- *Akademik Uzmanlık Ağları (Erasmus Thematic Network)* : Bu ağlar yüksek öğretim ve diğer ortaklar arasında işbirliği anlamına gelmektedir. Bu işbirliği akademik birlikle, öğrenilen toplumlarıyla, profesyonel kurumlarla, devlet veya özel sektördeki diğer sosyo ekonomik değeri olan ortaklarla ve ilgisi olan yerlerde öğrenci organizasyonlarıyla ilgili olmak durumundadır. Bu ağlar; Akademik Uzmanlık Ağları Projeleri ve Akademik Uzmanlık Ağları Yaygınlaştırma Projeleri olmak üzere iki türdür.

- *Yoğun Dil Hazırlama Kursları 2003 (ILCP)* : Erasmus değişim programı çerçevesinde değişimden yararlanacak öğrencinin yararlanması için akademik eğitim öncesi misafir olunan ülkedeki üniversite tarafından düzenlenen takviye yabancı dil kursudur.

2.2.2.3.3.4.2. Grundtvig (Yetişkin Eğitimi)

Bu program yetişkinlerin Avrupalılık boyutunu kapsayan bir programdır. Programın temel amaçları;

- Yaşam boyu eğitimde Avrupa düzeyinde işbirliğini teşvik etmek
- Yetişkin alanındaki eğitimcilerin eğitimlerini ve bilgilerini geliştirmek
- Yaşam boyu eğitim üzerine görüş alış verişini teşvik etmek
- Meslek edinerek yeniden iş bulma imkanı sağlayan eğitim imkanı sunmaktır.

Bu program aşağıdaki faaliyetleri destekler (Ulusal Ajans, 2004):

- *Avrupa İşbirliği Projeleri* : Bu projeler Avrupa Komisyonu aracılığı ile karşılıklı olarak proje geliştirilmesini ve ortak ürün ortaya çıkarılmasını sağlamayı amaçlar. Komisyon tarafından onaylanan projeler kapsamında ortaklar arasında toplantılar düzenleme gibi karşılıklı gidiş- geliş sağlayan faaliyetler de bu projelerde yer alabilir. Fakat asıl hedef Avrupa eğitimi alanında bir ürün ortaya koymak olmalıdır.
- *Öğrenme Ortaklıkları* : Bu tür ortaklıklarda temel amaç yetişkin eğitimi alanında çalışan kurum ve kuruluşların yerel düzeyde küçük projeler geliştirmelerine destek sağlamaktır. Öğrenme ortaklıkları, başarılı uygulamaların, deneyim ve yöntemlerin paylaşılabilmesini sağlamak için konferans, sergi veya ziyaretler şeklinde olabilmektedir.

- *Bireysel Yurtdışı Eğitim Destekleri* : Yetişkin eğitimi veren öğretmen, öğrenci, yönetici, danışman ve arabulucuların bir Avrupa ülkesinde en fazla dört hafta süreyle eğitimi amacıyla sağlanan desteklerdir.
- *İşbirliği ve İletişim Ağları* : Yetişkin eğitimi konusunda çalışan kuruluş ve örgütlenmelerin karşılıklı işbirliğini, görüş alışverişi ve başarılı uygulamaların yaygınlaştırılmasını sağlamaktır. Uzmanlık ağları ve proje ağları olmak üzere iki çeşittir.

2.2.2.3.3.4.3.Minerva (Açık ve Uzaktan Öğrenim ve Eğitimde Bilişim Teknolojileri)

Toplumun her katmanı tarafından Açık ve Uzaktan Eğitim ile Bilgi Teknolojilerinin eğitim alanındaki gerekliliğinin anlaşılmasını sağlamayı amaçlayan projelerdir. Bu amaç doğrultusunda, Avrupa Komisyonu tarafından Eğitimin Açık ve Uzaktan Eğitim (ODL) ile Bilgi ve İletişim Teknolojileri (ICT) yoluyla desteklenmesini hedeflemektedir.

Minerva bu alanda faaliyette bulunan tüm kuruluşlara açıktır. Eğitimde ICT ve ODL alanlarında faaliyet gösteren merkezler, bu kuruluşlara danışmanlık yapan merkezler, herhangi bir alanında eğitim hizmeti veren bütün kuruluşlar bu projeden yararlanabilirler.

Bu program aşağıdaki faaliyetleri destekler (Ulusal Ajans, 2004):

- *Yenilikleri, Yeni Fikirleri Anlama ve Destekleme Projeleri* : ICT ve ODL modellerinin, öğretimin düzenlenmesi ve öğrenme süreci üzerindeki etkilerinin anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla yapılan araştırma faaliyetleri ve karşılaştırmalı incelemeleri içeren projelerdir.
- *Eğitimde Yenilikçi Ortamları Geliştirmek İçin Yeni Eğitim Yöntemlerini ve Kaynaklarını Tasarlamak Amacıyla Hazırlanan Projeler* : Projelerin Sonuçlarına Erişim Sağlamaya ve Bu Konuda Karşılıklı Bilgi Akışı Temin Etmeye Yönelik Faaliyetler

- *Eğitimde Bilgi-İletişim Teknolojilerinin Kullanımı ile Açık-Uzaktan Eğitime İlişkin Tecrübe ve Fikirlerin Paylaşımını Destekleme ve Bu Konuda Ağlar Oluşturma Amaçlı Projeler*

2.2.2.3.3.4.4.Lingua (Dil Öğrenim ve Öğretimi)

Dil öğrenim ve öğretiminin geliştirilmesi Sokrates programlarının hepsinde ortak bir amaç olmakla birlikte, Lingua çeşitli yönleriyle programın odak noktasını oluşturmaktadır. Bu programla iki tür proje Avrupa Birliği Komisyonu'na desteklenmektedir.

Lingua-1: Dil öğrenimini teşvik: Bu proje aşağıdaki amaçlara yönelik çalışmaları desteklemektedir:

- AB içerisinde dil çeşitliliğini teşvik etmek ve desteklemek
- Dil eğitim ve öğretiminde kalitenin artırılmasına katkıda bulunmak
- Tek tek bireylerin ihtiyacına uygun biçimde yaşam boyu dil öğrenimi fırsatına erişimi kolaylaştırmak

Lingua-2 : Dil araç ve materyallerinin geliştirilmesi :Lingua-2'nin amacı yeterince yüksek kalitede dil öğrenim araçlarının ve kazanılan dil becerilerinin değerlendirilmesine yönelik araçların hazır bulunmasını sağlamaktır. Lingua-2 yeni materyallerin geliştirilmesi kadar mevcut araçların daha geniş ölçüde yaygınlaştırılmasını da teşvik etmektedir.

2.2.2.3.3.4.5.Observation And Innovation (Gözlem ve Yenilik)

Programın amacı, diğer ülkelerin eğitim sistemlerini izlemek ve farklı çalışmalar yapabilmek için değişik yaklaşımları da göz önüne almaktır. Bu açıdan Avrupa'nın çeşitliliği, yenilik ve eğitimin kalitesini iyileştirmede bir etken olur.

Program çevresinde şu projeler yürütülmektedir:

Eurydice: Avrupa'da eğitim bilgi ağı

Arion: Amacı, çalışma ziyaretleri ile karar organları ve eğitim uzmanları arasında genel, mesleki ve teknik eğitim alanlarında katılımcı ülkeler arasındaki bilgi ve deneyim değişimini kolaylaştırmaktır (Yayan, 2003).

2.2.2.3.3.4.6.Joint Actions (Ortak Faaliyetler)

Eğitimin hedeflerinden birisi de eğitim ile ilgili alanlarla etkileşim içinde olmaktır. Bu alanların başlıcaları mesleki eğitim, araştırma, geliştirme ve gençlik alanlarıdır. Bu nedenle Socrates programı; Leonardo da Vinci, Gençlik ve diğer Avrupa programlarıyla yakın işbirliği içinde çalışır. Ortak faaliyetlerin temelinde yatan fikir budur. Eğitim, öğretim ve gençlik programlarını kapsayıcı bir yaklaşım sağlamak amacıyla düzenlenmiştir.

İşbirliği iki yolla sağlanmaktadır:

- Farklı programlarda ortak projelere yönelik teklif çağrıları aracılığıyla
- Farklı programlarda ortak alanlar olarak tanımlanan konularla ilgili herhangi bir programın ölçütlerine uyan projeler aracılığıyla

Ortak programlar farklı bilim dalları arasında güçlü bir işbirliği sağlar. Birbirleriyle ilgili bilim adamları beraber çalışarak, uyum içinde ortak amaçlara tam olarak ulaşmayı sağlayacak çalışmalar yaparlar. Bu işbirliği ve etkileşim bütün genel, mesleki ve gençlik eğitimi program süreçlerini kapsamaktadır.

2.2.2.3.3.4.7.Destek Faaliyetleri

Destek faaliyetlerinin amacı; Socrates'in ana programlarından biri olmamakla beraber, Socrates amaçlarına ulaşmada katkı sağlayabilecek faaliyetleri desteklemektir.

Bu kapsamda desteklenen etkinlikler (Ulusal Ajans, 2004):

- Eğitimde işbirliğini teşvik etmek için bilinçlendirici çalışmalar yapmak
- Proje sonuçları ve gerçekleşen proje amaçlarıyla ilgili yayım faaliyetlerinde bulunmak
- Engelleri aşma ve proje yönetimi ile ilgili eğitimler vererek programların uygulama sürecini iyileştirmek
- Programların farklı faaliyetleri arasında işbirliğini desteklemek
- Kültürler arası eğitim ve fırsat eşitliğinin teşvik edilip arttırılması gibi bütün programlar bakımından öncelikli konulara yer vermek
- Projelerin seçimi ve uygulanması için uluslararası olmasına, geniş bir katılımı ile yapılmasına, Avrupa ile ilgili bir konuyu içermesine, somut bir etki ve sonuç ortaya çıkmasına öncelik verilmelidir.

2.2.3.Comenius Programı

2.2.3.1.Programın Öncüsü : Jan Amos Comenius

17. yy filozofu olan Comenius; şu anki Çek Cumhuriyeti'nde doğmuş, Almanya'da Heidelberg Üniversitesinde eğitim görmüş, din adamı ve okul müdürü olmuştur. Polonya'ya göç ettikten sonra, Polonya'nın eğitim sisteminin reformu için kitaplar yazmıştır (Ulusal Ajans).

En çok öğretim teknikleri konusunda yaptığı katkılarından dolayı tanınmıştır. Okulun insanların evrensel ufkunu açan birimler olması gerektiğini düşünmüştür.

Comenius tüm çocukların hiçbir ayırım gözetmeksizin (ekonomik durum, cinsiyet gibi) okula gitmeleri ve aynı eğitimi almaları gerekliliğine inanmıştır (Ulusal Ajans, 2004).

“Resimlerle Görünen Dünya” (Visible World in Pictures) adlı kitabı çocuklar için ilk resimli kitap olarak kabul edilen Comenius, aynı zamanda uluslararası eğitim kavramını öne süren ilk eğitimcidir.

Uluslararası eğitim alanındaki gayretleri nedeniyle ona “Milletlerin Öğretmeni” (Teacher of Nations) ünvanı verilmiştir (Ulusal Ajans, 2004)

2.2.3.2.Comenius Programı Nedir?

Comenius Avrupa İşbirliği programı, J.Amos Comenius’un uluslararası eğitim kavramından yola çıkıp yeni fikirler üreterek, eğitim dünyasına ve Avrupa okullarına yeni bakış açıları getirmektedir. Bu yeni yaklaşımlarla yeni ortaklıklar oluşturulmakta, daha iyi ve farklı çalışma şekilleri ortaya konulmaktadır.

Comenius programının dört ana hedefi vardır. Bunlar; okul eğitiminde kaliteyi artırmak, eğitimin Avrupalılık boyutunu güçlendirmek, kültürler arası bilincin geliştirilmesini sağlamak ve dil öğrenimini teşvik etmektir.

Bu programda; engelli grupların desteklenmesi, okullardaki başarısızlık, toplumdan dışlanma ile mücadele, eğitimde fırsat eşitliği, okul içinde ve dışında başarısızlıkla mücadele, milletler arası bütünlük anlayışının kazandırılması gibi önemli konular da vurgulanmaktadır.

Comenius; eğitimin ilk aşaması olan kreş ten, yüksek öğretime kadar olan alanlara odaklanır. Bu alanlarla ilgili öğrencileri, öğretmenleri, eğitim personelinin, okul- aile derneklerini, sivil toplum kuruluşlarını, yerel idareleri, sosyal ortaklar ve özel sektörü kapsar.

2.2.3.3.Comenius Projeleri

Comenius Handbook, Ulusal Ajans ve European Comission (2000)'den elde edilen bilgiler doğrultusunda Comenius projeleri aşağıdaki şekilde incelenmiştir.

Comenius üç ana faaliyet içerir:

- *Comenius 1:* Okul Ortaklıkları (School Partnerships)
- *Comenius 2:* Okul Eğitim Kadrosunun Eğitimi (Training of School Education Staff)
- *Comenius 3:* Comenius Uzmanlık Ağları (Comenius Networks)

2.2.3.3.1.Comenius 1: Okul Ortaklıkları

Bu projelerde; kültürler arası eğitim, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadele, kadın ve erkekler için fırsat eşitliği, sosyo-ekonomik ve bölgesel olarak dezavantajlı okullar ve öğrenciler, özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklar, Avrupa ile işbirliği tecrübesi olmayan okullara öncelik verilir (Ulusal Ajans).

Comenius okul ortaklıklarında üç tür proje yer almaktadır:

- *Comenius 1.1. :* Okul Projeleri (School Projects)
- *Comenius 1.2. :* Dil Projeleri (Language Projects)
- *Comenius 1.3. :* Okul Gelişim Projeleri (School Development Projects)

2.2.3.3.1.1.Okul Projeleri

Okulların ilgilendikleri alanlarda ortak bir konuda birlikte çalışmalarına imkan veren projelerdir. Projelere mümkün olduğunca çok öğrencinin katılması sağlanarak, özellikle farklı konu alanları arasında yakın işbirliği gerçekleştirilmeye çalışılır. Farklı ülkelerden öğrencilerin aktif katılımı teşvik edilirken, sınırlı sayıda

öğrenci ve öğretmen başka bir ülkede Avrupa projesinin hazırlanmasına katılabilmek imkânına sahip olabilmektedir.

Bu projeler; en az üç ülkeden (4 ülke olması tavsiye edilir) en az üç okulun katıldığı ve en çok üç yıl süren projelerdir. Projeye katılan ülkelerden en az birinin AB üyesi olması gerekmektedir. Projelere katılan ülke ve okul sayılarının daha fazla olması, daha sonra projeden ayrılacak ortakların olması durumunda projenin faaliyetini devam ettirebilmesi için istenen bir durumdur.

Okul projeleri Ulusal Ajans merkezli projelerdir. Bu projelere katılan okullar kendi ülkelerindeki Ulusal Ajanslarına başvuruda bulunurlar. Son başvuru tarihi bazı ülkelerde Şubat 2004 olarak belirlenmekle birlikte, genellikle Mart 2004 tür.

Okul projelerindeki tüm ortaklıklar için verilen standart miktar proje koordinatörü okul için 2000 Euro, ortak için 1500 Euro'dur. Proje kapsamında yapılacak ziyaretler için değişken bütçeden ayrıca destek sağlanır.

2.2.3.3.1.1.Comenius 1.1. Okul Projelerinde Dikkat Edilmesi Gereken Özellikler

Başarılı bir proje için hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin keşfetmelerinde, bilgi alışverişinde bulunmalarında ve başkalarından öğrenmelerinde motivasyonu sağlayacak bir konu oldukça önemlidir.

Müfredatla başarılı bir şekilde bütünleştirilen ve birkaç konuyu kapsayan projeler oldukça önemlidir. Müfredatlar arası konuların, farklı alanlardan öğretmenleri ve farklı sınıflarda okuyan öğrencileri tüm bir okul projesinde bir araya getirmesinden dolayı avantajı bulunmaktadır. Bu şekildeki okul projeleri bir öğretmen ya da bir konuyla sınırlı olan projelere göre tercih edilenlerdir.

Okul projelerinin somut, elle dokunur sonuçları olmalıdır. Bunlar bir kitapçık, broşür ya da CD-ROM olabilir. Okul projelerinin nihai ürünleri oldukça önemli görülmektedir.

2.2.3.3.1.2.Dil Projeleri

Dil projelerinin amacı, öğrencilerin yabancı dillerde iletişim kurma kapasitelerini, öğrenme motivasyonlarını ve kendilerine olan güvenlerini arttırmaktır. Seçilmiş bir proje konusu üzerinde öğretmenlerin ve öğrencilerin müşterek çalışmasına dayalıdır.

Dil projelerinde öncelik daha az kullanılan ve öğretilen dillere verilir. Burada amaçlanan resmi bir dilin öğretimini sağlamak değil; bir yabancı dilin gerçek ortamında iletişim kurabilmelerini sağlamak, dil öğrenmeleri için dilbilimsel yetkinliklerini ve motivasyonlarını arttırabilmektir.

Projeler, ortaklık yapılan kurumda en az 14 gün süreyle karşılıklı ziyaretleri içerir. Bu ziyaretlerin gerçekleşmesi için, yaşları 14 ve daha fazla ve sayıları en az on olan katılımcı öğrencilerin olması gerekir.

Bir ya da her iki ortak kurumdaki öğrencilerin birbirlerinin dilleri hakkında çok az bilgiye sahip olmaları ya da hiçbir şey bilmemeleri durumunda bu öğrencilerin, ortağının dilini bir dereceye kadar öğrenmeleri beklenmektedir.

2.2.3.3.1.3.Okul Gelişim Projeleri

Okul gelişim projeleri; okul idaresini ve pedagojik yaklaşımları daha iyi bir hale getirmeyi amaçlamakta ve öğretmenler ile okul idaresinin ortak gereksinimler ve problemler üzerinde bilgi ve deneyim alışverişinde bulunmalarını sağlamaktadır.

Bu projeler; okulların tecrübelerini birbiriyle paylaşmalarını, öğretim yöntemleri, okul yönetimi gibi konularda birbirleriyle karşılaştırma yapabilmelerini ilgi duydukları konu alanları üzerinde gerçekleştirebilme imkanını sağlar.

Okul gelişim projelerine katılabilecek ülke sayısı ve gerekli koşulları, Okul projeleri ile aynıdır.

2.2.3.3.1.3.1.Okul Gelişim Projelerinin Hazırlanmasında Seçilebilecek Konu Alanları

Okul gelişim projeleri; okulun nasıl geliştirileceği, okul içi ve dışındaki yapılarla işbirliğinin nasıl sağlanacağı , ebeveynlerin nasıl kapsama alınacağı, erkek ve kadın personel arasında eşit fırsatların nasıl garanti edileceği gibi idari konularla ilgili olabilir.

Okul gelişim projeleri; bilgi ve iletişim teknolojisinin etkili bir biçimde sınıfta nasıl kullanılacağı, proje çalışmasının müfredata nasıl tanıtılacağı, işbirliği içerisinde öğrenmenin nasıl teşvik edileceği, belirli alanlar için öğrencilerin motivasyonunun nasıl sağlanacağı gibi pedagojik konularla da ilgili olabilir.

Projelerde önemli olan bütün ortaklıklar için ilham verici bir konuda çalışmak, faydalı olacak yaklaşımlar, materyaller ve gereçler geliştirip, uygulamaya koyabilmektir.

2.2.3.3.1.4.Comenius Okul Ortaklıkları Projelerinin Genel Yapısı

Tablo 2.Comenius Okul Ortaklıkları Projelerinin Genel Yapısı (European Comission, Comenius Handbook, 2000)

	Okul Projeleri	Dil Projeleri	Okul Gelişim Projeleri
Öğrenci merkezli	X	X	
Kurum merkezli			X
İki taraflı ortaklık		X	
Çok taraflı ortaklık	X		X
Süre	Birbirini takip eden maksimum üç yıl	Normalde 1 yıl	Birbirini takip eden maksimum 3 yıl
Dil vurgusu		X	
Müfredatla bütünleştirme	X	X	
Müfredatlar arası	X	X	

Yukarıdaki tablo Comenius 1 projelerinin yapısını anlatan özet bilgileri içermektedir.

2.2.3.3.1.5.Comenius 1 Projelerinin Planlanması

Comenius 1 projelerinin planlanmasında; proje türüne göre yapılabilecek yurtdışı ziyaretleri ve süreleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (European Commission- Comenius 1 Handbook, 2000).

Tablo 3.Comenius 1 projelerinin türüne göre yapılabilecek yurtdışı ziyaretleri ve süreleri

	Okul projesi	Dil projesi	Okul Gelişim Projesi	
Kadro Değişimi:				Süre
— Proje toplantısı	X	X	X	Maks. 1 hafta
— Öğretmen Değişimi	X		X	1 – 4 hafta
— Öğretmen yerleştirimi	X		X	1 – 4 hafta
— Müdür çalışma ziyareti	X		X	maks. 1 hafta
— Bir sınıf değişimine eşlik etme		X		minimum 14 gün
Öğrenci değişimi:				
— Proje toplantısı	X		X	Maks. 1 hafta
— Sınıf değişimi		X		Min. 14 gün

Projeler çerçevesinde yapılacak ziyaret çeşitleri Comenius Handbook' da (2000) aşağıdaki şekilde açıklanmaktadır:

Proje toplantısı; projenin planlanması, organizasyonu, uygulamaya konması, izlenmesi gibi konuları tartışmak üzere katılımcı okullardan gelen personel ve öğrenci arasında yapılan uluslararası bir toplantıdır.

Öğretmen değişimi; proje içeriğinin gelişiminde önemli rol oynar. Öğretmenlerin başka bir Avrupa ülkesinde çalışması; farklı öğretme yaklaşımları hakkında bilgi sahibi olmaya imkan sağladığı gibi meslekdaşlar arasında profesyonel anlamda bağlantılara da olanak verir.

Öğretmen yerleştirimi; bir şirkette, özel ya da kamu sektöründeki yapısal bir etkinliğe katılıma olanak verir (örneğin; sosyal servisler, lokal yetkililer, kar amacı

gütmeyen örgütler). İş dünyasını aydınlatmaya katkıda bulunmak isteyen okul projeleri ve okul geliştirme projeleri için kullanışlıdır.

Müdür çalışma ziyareti; ortak okul müdürlerinin birbirlerini tanımalarını sağlarken, proje başarısını artırma ve zorlukların ortadan kaldırılmasında yönetim rolünün anlaşılması ve geliştirilmesine imkan verir.

Sınıf değişimleri; dil projelerinin önemli bir parçasıdır. Değişim kurslarında, her iki okuldaki öğrenciler projedeki özel görevlerde birlikte çalışma fırsatına sahip olacaklardır. Bu şekilde kendi sahip oldukları dil yeteneklerini kullanabilecek ve ortaklarının kültürlerini daha iyi anlayabileceklerdir.

2.2.3.3.1.6.Comenius 1 Projelerinin Hazırlanmasında Yapılacak Ön Çalışmalar

Hazırlanacak projenin planlaması yapılmadan önce; bu projeye katılabilecek öğretmen, öğrenci, sınıf gibi katılımcıların projeye ilgilendiklerinden emin olunmalıdır. Okul idaresinin projeye tam destek vermesi gerekmektedir. Ayrıca destek alınabilecek yerel yetkililer, ebeveynler, eğitim yetkilileri gibi diğer ilgili olabilecek kişi ve kurumlarla görüşülüp, gerekli bilgiler verilerek projeye destek sağlamaya çalışılmasının da gerektiği Comenius Handbook'ta belirtilmektedir.

Hazırlanan proje planı taslak bir plan şeklinde olmalıdır (Katılımcılar ile bu plan üzerinde tartışılıp, bütün ortakların karar verdiği bir proje planı hazırlanıp, bu plan ile başvuruda bulunulacaktır). Bununla birlikte; proje ile ilgili yapılmak istenilen faaliyetler, katılacak gruplar, gerekli katılımlar gibi bütün konuların detaylı bir dökümünü içeren bir hazırlığın da yapılması gerekir. (Ortaklarla proje planı hazırlanırken bütün konularda tartışılıp, karar verileceğinden böyle bir doküman yararlı olacaktır).

2.2.3.3.1.7.Comenius Planı

Comenius planının neden ve ne zaman gerekli olduğuna dair bilgiler Comenius Handbook ve Ulusal Ajanstan elde edilen bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır.

2.2.3.3.1.7.1.Amacı

Comenius Planı; okulun daha uzun bir zaman çizelgesinde Avrupa ve işbirliği faaliyetlerini planlamasına ve bu faaliyetlerin okulun pedagojik programıyla bütünleştirmesine yardım etmesi amaçlanarak hazırlanan kısa bir belgedir.

2.2.3.3.1.7.2.Yararı

Comenius Handbook'ta (2000) Comenius Planın; okulun neden uluslararası bir işbirliği yapmak istediği, bununla neleri başarmayı istediği, pedagojik yaklaşımlar- öğretim / öğrenim metotları- Avrupa faaliyetlerinin müfredatla birleştirilmesi açısından ne gibi etkiler beklediği gibi soruları tartışmak için proje kapsamındaki tüm okul çalışanlarına büyük bir fırsat vereceğinden yapılmasının yararlı olacağı açıklanmıştır.

Ulusal Ajans proje başvurusu ile birlikte okulun Comenius Planını okuyacak, fakat Comenius planı bir seçim konusu olmayacaktır. Comenius planı Ulusal Ajansın, projenin hangi bağlam içerisinde uygulamaya geçeceğini görmesi için bir gereç olacaktır. Böylece Ulusal Ajans; okulun belirli özellikleri ve gereksinimlerinin ne olduğu ve projenin bu konuların ele alınmasında nasıl bir katkı sağlayabileceğini görecektir.

2.2.3.3.1.7.3.Zamanı

Comenius Planının yeni bir Comenius 1 proje başvurusunun yapıldığı zaman verilmesi gerekmektedir. Bir Comenius planı normal olarak bir yıldan fazla bir süre geçerlidir. Bu yüzden, okulun şartlarında ya da planlarında önemli değişiklikler olmamışsa, ikinci ya da üçüncü proje yılı için bir yenileme başvurusu yaparken, Comenius Planının verilmesi gerekmeyecektir.

2.2.3.3.1.8.Projeye Ortak Bulunması

Projeye ortak bulunmasında kullanılabilecek yollar Comenius Handbook ve Ulusal Ajanstan elde edilen bilgiler ışığında aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Ortak bulmak için;

- Kişisel temaslar
- Avrupa Komisyonu
- Diğer ülke Ulusal Ajansları

başvurulabilecek yollardır.

Kişisel temaslar; hem özel hem de mesleki açıdan iyi bir başlangıç noktasıdır. Siz ya da çevrenizdeki tanıdıklarınız projeye katılmak isteyen ve yurt dışında yaşayan öğretmenler tanıyor olabilirler. Bu kişilerle yapılacak görüşmeler ile ortak bulunabileceği gibi onların tanıdığı diğer kişi ve kuruluşlarla da irtibata geçilebilir. Temasta bulunduğunuz kişi de Ulusal Ajansları ile temasa geçerek ortak bulmanıza yardımcı olabilir. Comenius 2 Hizmet içi eğitim kursları ve Arion çalışma seminerleri de ortaklıklar için temasa geçilebilecek potansiyel yerlerdir. Bununla birlikte, Comenius 3 bilgi ağı tarafından düzenlenen irtibat seminerleri vasıtasıyla da ortaklar edinilebilir.

Avrupa Komisyonu; Partbase (<http://partbase.eupro.se>) Avrupa Komisyonundan verilen destekle geliştirilmiş olan ve internette bulunan bir veri tabanıdır. Bu veri tabanı okulların potansiyel partnerler aramalarını ve Comenius projeleri için uygun bir ortak bulmak amacıyla kendi okullarını kaydetmelerini sağlamaktadır.

Diğer ülke Ulusal Ajansları; Comenius'a katılan farklı ülkelerdeki Ulusal Ajanslar belirli bir konu üzerinde odaklanarak, bir projede çalışmak isteyen kişilerin bir araya gelebilecekleri kontakt seminerleri düzenlemektedirler. Böyle bir kontakt seminerde ortak bulup, proje planı da gerçekleştirilebilir.

Ortak bulmada yararlanılabilecek bazı internet adresleri Ek-1 de verilmiştir.

2.2.3.3.1.8.1.Ortaklıklarda Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Ortaklıklar coğrafik açıdan dengeli olmalıdır. Örneğin, ortaklar tercihen Avrupa'nın farklı yerlerinden gelmelidirler. Aynı ülkeden gelen pek çok ortak arasında bir dengesizlik olmamalıdır (Normal koşullarda Ulusal Ajanslar ülkelerinde bir veya en fazla iki okula fon sağlamaktadırlar).

Ortaklıklarda katılımcı ülkelerin son başvuru tarihlerine dikkat edilmelidir. Bazı ülkelerin son başvuru tarihi sizin son başvuru tarihinizden daha önce olabilir (Bazı ülkeler için son başvuru tarihi 1 Şubat tır).

2.2.3.3.1.8.2.Farklı Ortaklıklar

Okullar; uluslararası işbirliği projeleri ile ilgilendikleri alanlarda bir işbirliği geliştirirken, yerel topluluk içersindeki ortaklarıyla da bağlantılar kurma fırsatını elde ederler.

Okullar; projeye katılmak ya da projeyi desteklemekle ilgilenen eğitim yetkilileri, yerel medya, özel ve kamu kuruluşları, diğer okullar vb. temasa geçerek potansiyel ortaklıklar kurabilirler.

Aşağıda okulların işbirliği yapabileceği kuruluşlar verilmiştir (Comenius Handbook, 2000):

- Yerel – bölgesel birimler ve organizasyonlar,
- Öğrenci dernekleri, öğrenci ve öğretmen dernekleri ve ebeveyn dernekleri dahil, eğitim alanında hizmet veren dernekler,
- Sosyal ortaklar,
- Öğretmen yetiştirici kurumlar, yüksek eğitim kurumları ve üniversiteler,
- Eğitim alanında uzmanlığı olan araştırma merkezleri, şirketler ve mesleki birimler, ticaret kuruluşları, ticaret ve endüstri odaları,

Proje içerisinde belirli bir role sahip okul olmayan ortaklar, başvuru formunda ilgili ortak olarak gösterilmelidirler. Kar amacı gütmeyen organizasyon durumunda, ödeneğin ilgili kısmı okul tarafından kendi katılımlarına fon sağlamak üzere kullanılabilir. Örneğin bir proje toplantısına katılmak için seyahat bedellerine katkıda bulunma gibi.

2.2.3.3.1.9.Hazırlık Ziyaretleri

Hazırlık ziyaretlerine ilişkin bilgiler Comenius Handbook ve Ulusal Ajanstan elde edilen bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır.

2.2.3.3.1.9.1.Amacı

Hazırlık semineri bir haftaya kadar süren ve potansiyel ortaklarla bir araya gelip, projeyi tartışmaya imkan sağlayan seminerlerdir. Bu ziyaretlerde projenin oluşumu da gerçekleştirilebilir. Bu nedenle bu ziyaretlerden maximum düzeyde yararlanılmalıdır. Projedeki roller, iletişim, kullanılacak dil gibi her türlü konuda bilgi alış verişi yapıp, projenin gerçekleştirilmesini sağlamada en büyük adımlar bu toplantılarda atılabilir.

2.2.3.3.1.9.2.Mali Destek

Bir hazırlık ziyareti için burs başvurusu yapılabilecek alanlar:

- Gerçek seyahat bedelleri,
- Seyahat sigorta bedelleri,
- Temel yaşam giderlerinin bir kısmı.

Öğretmenlerin yerleştirimi ile ilgili olan bedeller için burs alınamayacaktır. Bir hazırlık ziyareti semineri amacıyla başvurmak için, Ulusal Ajansdan alınabilecek standart başvuru formu doldurulmalıdır (Ek-2). Hazırlık ziyaretine ev sahipliği yapan okul tarafından üstlenilen bedellerin karşılanması için bir fon mevcut değildir. Bu yüzden, katılımcı her okul bu bedelleri kendi burslarından karşılamak zorunda olduğu için ortaklar önceden bu bedellerin nasıl paylaşılacağına karar vermelidir.

Kontakt seminerlerine katılım için de, hazırlık ziyaretlerinde olduğu gibi fon sağlanabilmektedir. Ancak kontakt seminer için fon alındığında hazırlık ziyareti için fon alınamaz.

2.2.3.3.1.9.3.Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Bir hazırlık ziyareti veya proje toplantısı, projenin belirleneceği ilk toplantı olduğu için bazı hususlara dikkat edilmesi gerekir. Bu konulara aranacak cevaplar;

projenin ana hatlarının belirlenmesinde faydalı olacağı gibi projenin devamlılığının sağlanabilmesi için gerekli adımların önceden tesbit edilmesine de yarar.

Aşağıda bütün ortakların proje aşamasında dikkat etmesi ve cevaplandırması gereken noktalar verilmiştir (Comenius Handbook, 2000).

- Uluslar arası bir projede yer alma nedenleri ve toplantıdan beklenenler
- Projede keşfedilmek istenilen alanlar, doğrudan ve dolaylı olarak hangi müfredat alanlarının kapsam içersine alınacağı
- Her bir okul kapsamına hangi personel, kaç öğrenci ve hangi yaş grupları alınacağı
- Konunun her bir okulda nasıl geliştirileceği
- Proje başvurusunun ne zaman sunulacağı
- Projeyi hangi okulun koordine edeceği, katılımcı okulların hangi görevleri üstlenecekleri
- Nasıl iletişim kurulacağı – hangi dillerde, hangi araçlarla ve hangi sıklıkta
- Her bir okulun projeye hangi ekipmanı, kaynakları, uzmanı getireceği
- Veri toplama, izleme işlemi ve projeye ilgili bilgi dağıtılmasının sağlanması için hangi ayarlamaların yapılacağı
- Proje bütçesi
- Nerede ve hangi ülkede proje toplantılarının yapılacağı
- Kontakt personel değiştiğinde ne olacağı
- Okullardan birisi geri çekilmek istediğinde projeye ne olacağı
- Projenin reddedilmesi durumunda neler olacağı

2.2.3.3.1.9.4.Bulundurulması Gereken Belgeler

Hazırlık ziyareti veya ilk olarak ortaklar arasında gerçekleştirilen bir toplantıda aşağıdaki belgelerin yanınızda olması okulunuzun tanıtılabilmesi ve bu çalışmadaki isteklilik ile gayretlerinizi sergileyebilmenize yardımcı olacaktır (Comenius Handbook, 2000).

- Proje içerisinde yer alabilecek olan öğrencilerden gelen mesajlarla birlikte okul müdüründen alınacak iyi niyet ve destek mektubu
- Okul ile ilgili bilgi (okul broşürü, ilgili planlama ve müfredat belgeleri, eğitim sisteminiz ile ilgili bilgi gibi)
- İrtibat kurulacak isimlerin bir listesi, verilecek telefon ya da faks numaraları
- Okul ve hizmet ettiği bölgeyle ilgili izlenim verebilecek fotoğraflar, bir video ya da ses kaydı, bir kamera
- Posterler dahil, okulun bulunduğu alanla ilgili turistik bilgi

2.2.3.3.1.10.Dil Projelerinde Öğrenci Değişimi

Dil projelerinde öğrenci değişimi ile ilgili aşağıda verilen bilgiler Comenius Handbook ve Ulusal Ajans yetkililerinden elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanmıştır.

Dil projelerindeki değişimlerde, ziyareti yapan öğrencilerin bir başka ülkenin aile kültürü içerisinde bulunması ile kültürler arası bir deneyim elde etmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır. Ayrıca öğrenciler bu şekildeki değişimler ile proje üzerinde yoğun bir biçimde birlikte çalışma fırsatını da bulabileceklerdir. Bununla birlikte, bazen bir ailenin yabancı bir öğrenciyi misafir etmesinin imkansız olduğu

durumlar da olmaktadır. Böyle bir ortamın öğrenciyle ilgili kültürel ve dilbilimsel çevreyi kısıtlama dezavantajı bulunmaktadır.

Değişim öncesinde ortakların bir proje toplantısı ve seyahat ayarlamalarını yapmaları gerekir. Ayrıca dil hazırlığının organizasyonu ve takibi ile değişime katılan öğrenciler arasındaki irtibatın sağlanması hazırlıklarını da gerçekleştirmelidirler. Bunun için bir program düzenlemek ve geliştirmek, eşlik etmekle görevli personeli seçmek ve katılımcı öğrencileri eşleştirmek gerekir.

Değişim sırasında, öğrenciler projede planlanmış olan çalışma planlarındaki görevler için işbirliği yaparlar. Değişimin ilk kısmında değişim öncesinde başlatılan çalışmaya devam edilerek, ikinci kısımda yapılacak olan işler planlanır. Değişimin ikinci kısmında öğrenciler nihai ürünü (yapılan çalışmanın görülebilen sonucu) tamamlar ya da tamamlanması için gerekli planları yapar.

Bir değişim programına dahil edilebilecekler Comenius Handbook'ta (2000) aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

- Proje üzerinde müşterek çalışma için yeterli zaman,
- Sosyal konuları ve proje konularını tartışmak üzere öğrencilere eşlik eden öğretmenlerle yalnız kaldıkları günlük bir süreç,
- Ekstra dil sınıfları,
- Yerel ve Ulusal tarih – coğrafyayla ilgili sınıflar,
- Proje hedefleriyle bağlantılı olarak kültürel ziyaretler,
- Boş zaman.

Değişim sonrasında nihai ürünün tamamlanması, projenin değerlendirilmesinin yapılması ve proje sonuçlarının yaygınlaştırılması çalışmaları yapılır.

Nihai ürünün içeriği Comenius Handbook'ta (2000) aşağıdaki şekilde belirtilmiştir. Nihai ürün:

- Şayet sözlü ya da yazılı olarak iki dilliyse, tamamen her iki ortak dili temsil etmekte,
- Proje için bir hedef sağlamakta,
- Öğrencilerin yabancı dildeki yetkinliklerini gösterme fırsatı sağlamakta,
- Öğrencilerin neyi başardıklarını görmelerini ve sonuçtan memnun olmalarını sağlamakta,
- Öğretmenlerin, ebeveynlerin ve diğer ilgili tarafların öğrencilerin neyi başardıklarını görmelerini sağlamakta,
- İki ülke öğrencileri arasındaki işbirliğini tanımlamaktadır.

2.2.3.3.1.11.Comenius 1 Projelerinde Mali Destek

Comenius 1 programı kapsamındaki üç tür projeye verilecek destek iki kısımdan oluşur:

- *Uluslar arası seyahatler dışındaki proje etkinlikleri ile ilgili harcamalara katkı olarak standart bir tutar* : Aşağıdaki tablo Comenius 1 altındaki proje çeşitlerine başvurulduğunda alınacak standart mali desteği göstermektedir.

Tablo 4.Comenius 1 altındaki proje çeşitlerine başvurulduğunda alınacak standart mali destek

Proje Türü	Koordinatör okul için Mali Destek(Euro) (Her okul yılı için)	Ortak okullar için Mali Destek(Euro) (Her okul yılı için)
Okul Projeleri	2000	1500
Dil Projeleri	1500-2000	1500-2000
Okul Gelişim Projeleri	2000	1500

- *Uluslar arası yolculuk ve barınma masraflarına katkı olarak değişken bir miktar:* Değişken değer içinde yer alabilecek uygun harcamaların ayrıntıları ve değişken tutarın hesaplanması başvuru formlarında bulunmaktadır (Proje ödeneği bölümünde daha detaylı bilgi bulabilirsiniz).

2.2.3.3.1.12. Projelere Başvuru

Projeler başvuru, seçme ve sözleşme işlemlerinin yapılması için başvuru yapılacak yerlere göre; Komisyon Merkezli ve Ulusal Ajans merkezli faaliyetler olarak iki temel faaliyet türü içerirler.

Ulusal Ajans; Komisyon Merkezli (KOM) ve Ulusal Ajans Merkezli (UA) faaliyetlerin hangi durumlarda kullanılacağını aşağıdaki şekilde açıklamaktadır.

Komisyon Merkezli (Centralised Actions) Faaliyetlerde; başvuru, seçme ve sözleşme işlemleri komisyon tarafından yürütülür. Genel kural olarak, her projede ortak kurumlardan biri koordinatör olarak hareket eder ve komisyona karşı projeden sorumludur.

Ulusal Ajans Merkezli (Decentralised Actions) Faaliyetlerde; başvuru, seçme ve sözleşme işlemleri, katılan ülkenin ulusal yetkilileri tarafından ve Ulusal Ajansların yardımıyla yürütülür. Genel kural olarak, ilişkili eğitim kurumlarının her

birinin bulunduklar ülkenin Ulusal Ajansı ile ilişkisi vardır. Bireysel değişimi içeren etkinlikler (öğretmenler, öğrenciler, vs. için) ya Ulusal Ajansın ilgili kişilerle doğrudan teması ya da bu kişilerin çalışmakta olduğu eğitim kurumları vasıtasıyla, dolaylı teması ile yürütülür.

Comenius 1 projelerinin hepsi Ulusal Ajans merkezli projelerdir.

Comenius 1 projeleri için son başvuru tarihi 1 Mart'tır. Bununla birlikte, bazı ülkeler için daha erken son başvuru tarihleri de bulunmaktadır. Bu yüzden bütün ortakların ayrı ayrı Ulusal Ajanslarından bu durumu kontrol etmeleri ve her hangi birinin erken bir son başvuru tarihi bulunup bulunmadığını öğrenmeleri gerekir.

Başvuru formu, tüm proje için bir ortak başvuru formu ile başvuran her bir okul için bireysel başvuru formunu içerir. Ortak olan kısımları ortaklar birlikte doldururlar. Başvuru formunun bütçe kısmı, başvuran her bir okulu ilgilendirdiği için her bir okulun kendisi tarafından doldurulur. Ayrıca her okul kendi Comenius planını kendisi hazırlamalıdır.

Her bir ortak kurum ve koordinatör kurum ortak olarak tamamlanan başvuru formu ile kendi hazırladıkları bütçe kısmı ve Comenius planını kendi Ulusal Ajanslarına vermelidirler.

2.2.3.3.1.12.1.Proje Başvurularının Seçimi

Comenius projeleri Ulusal Ajans tarafından yürütülen bir seçim sürecinden sonra kabul edilebilmektedir. Bu süreçte ilk olarak; projelerin Ulusal Ajanstaki uzmanlar tarafından teknik değerlendirmesi yapılmaktadır (Ek-3). Daha sonra bilimsel uzmanlardan oluşan seçim kurulu tarafından incelenen projeler, en son izleme ve değerlendirme komitesi tarafından değerlendirilmektedir.

Ulusal Ajansın yaptığı bu değerlendirmeler sonucunda proje başvurusunun kabul edilip edilmediği belirlenebilecektir. Bu aşamadan sonra Ulusal Ajans

ortaklarınızın Ulusal Ajanslarına danışacak ve onların da proje başvurularının kabul edilip edilmediğini öğrenecektir. Okul projeleri ile okul gelişim projelerinin en az üç ortağa sahip olması gerektiği için; projenin onaylanması için ortaklarınızdan en az ikisinin proje başvurularının da kabul edilmiş olması gerekmektedir. Dil projelerinde ise, hem sizin hem de ortağınızın Ulusal Ajanslar tarafından seçilmesi gereklidir.

Comenius projelerine katılan her bir ülkeye belli bir bütçe tahsis edildiğinden dolayı, proje onayı yıllık bütçeye de bağlıdır. Bir ülkeye verilen fonlara beklenenden daha fazla talep olursa, Ulusal Ajans projelerin değerlendirilmesi için kullanılan kritere en iyi uyanı seçecektir. Bu yüzden, başvurunuz Ulusal Ajans tarafından kabul edilse bile, ortaklarınızdan birisi geri çevrildiği veya yeterli fon olmadığı için projeniz reddedilebilir. Bu nedenle proje ortaklıklarının en az dört okul ile yapılması tavsiye edilmektedir.

2.2.3.3.1.12.2.Proje Ödeneği

Proje başvurusu seçildikten sonra Ulusal Ajans ile bir sözleşme yapılır. Bu sözleşmenin okul adına yetki verilen kişi tarafından imzalanması gerekmektedir. Ulusal Ajans imzalı sözleşme suretini aldıktan sonra sözleşme yürürlüğe girer.

Her ülkenin kendi Ulusal ajansı, ilk proje yılı için proje sahiplerine bir ödenek sağlar ve bu ödenek iki taksite bölünür:

- İlk önce proje ödeneğinin 80%'i verilir ve bu ödenek ulusal ajansın sözleşmeyi aldığı tarihten sonraki bir ay içerisinde verilmektedir.
- Ödeneğin geriye kalan 20%'si sözleşme süresinin sonunda başarılı bir sonuç raporunun ve harcama dökümünün alınmasıyla verilir.

Ödenekler Euro olarak hesaplanmaktadır ve bir sonraki yılda 1 Ağustos sonrası okul yılında sözleşme geçerlidir. Eğer proje bir okul projesi ya da okul gelişim projesi ise; ilk proje yılını kapsayan bir sözleşme yapıp, kalan iki yıl için

projeye devam etmek üzere bir ilerleme raporu ve projenin yenilenmesi için bir başvurunun verilmesi gereklidir (Comenius Handbook, 2000).

Ödenek; proje bedellerini kapsayan standart miktar ve uluslararası değişim bedellerini karşılayan değişken bir miktar olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Her bir okulun değişken miktarı seyahat eden kişilerin sayısına (öğrenci ve personel), nereye gidileceğine ve ne kadar süre kalınacağına bağlıdır. Comenius fonları seyahat ve sigorta bedellerini tam olarak karşılamasına rağmen temel yaşam bedellerinin ancak bir kısmını karşılayabilmektedir.

Comenius Handbook'ta (2000) belirtilen standart ödenek miktarının kullanılabileceği kategoriler aşağıdaki gibidir:

- 1) Personelin ve öğrencilerin dilsel olarak hazırlanmaları: hedef dilde verilen ekstra dersler, özerk bir öğrenimi için CD ROM, kitaplar gibi gerekli materyallerin satın alınması.
- 2) Proje faaliyetlerinde kullanılan malzemeler: örn. Kağıt, el sanatları ve sanatsal faaliyetler için malzemeler, sınıf ya da arazi çalışması için materyaller, müzelere giriş ücretleri ve arazi çalışması ile ilgili olarak yerel seyahat ücreti vb.
- 3) Harici bir ajans tarafından yapılan çeviri
- 4) Dokümantasyon: şema, yazılı belgeler
- 5) Yazılım: internet / e-posta bağlantısı ya da proje faaliyetleri ile doğrudan ilişkili olan yazılım
- 6) Genel idare: iletişim, ofis tedarikleri, fotokopiler
- 7) Diğer: önceki herhangi bir kategoriye uymayan fakat projenin yürütülmesi için gerekli olan malzemeler / bedeller.

Proje için ayrılan tüm ödeneğin kullanılamaması durumunda, kalan miktar Ulusal Ajansa geri ödenmek zorundadır.

Fonlarda; standart miktar için verilen ödenek değişken miktara aktarılamayacağı gibi değişken miktar ödeneğinden de standart miktar ödeneğine aktarma yapılamaz.

2.2.3.3.1.13.Proje Kabulünden Sonrası

2.2.3.3.1.13.1.Rapor Verme

Projenin kabulünden sonra projenin ilerlemesi ve ödeneğin kullanımı konusunda Ulusal Ajansa rapor verilmesi gerekmektedir. Bunun için Ulusal Ajans sözleşme ile birlikte, raporun ne zaman ve nasıl yapılacağı hakkında bilgi ile gerekli rapor formlarını yetkili kişiye gönderecektir. Raporların sunulması için son teslim tarihleri, raporların hazırlanacağı dil, gönderilen sözleşme içersinde belirtilmektedir.

2.2.3.3.1.13.2.Projenin Yenilenmesi

Hazırlanan proje okul projesi ya da okul gelişim projesi ve bir yıldan daha uzun süreli ise, ilk yılın bütçesi yapıldığından diğer yıllar için yeniden mali bir desteğe ihtiyaç duyulur. Bu nedenle Ulusal Ajansa proje yenilemesi için başvurulması gerekir. Proje ortakları ile birlikte son başvuru tarihinden önce (1 Mart veya 1 Şubat), her ortak kendi yeni bütçesini hazırlayarak, başvuru formlarını doldurup projenin yenilenmesi sağlanır.

2.2.3.3.1.13.3.Projenin Uygulama Hazırlıkları

Projenin kabul edilmesinden sonra, projenin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi ve başarılı olabilmesi için aşağıdaki çalışmalar yapılması önerilirken; bu çalışmaların verilecek olan rapor için de faydalı olacağı belirtilmektedir (Comenius Handbook, 2000).

- Bir çalışma planı hazırlanmalıdır. Bunun için; ortaklardan her birinin neyi ne zaman yapacağı, projenin iletişim kanallarının kurulması, izleme ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı gibi detayların belirlenmesi gerekir. Ayrıca yerel toplantılar, öğrenci ve personelin bilgilendirilme çalışmaları, elde edilen ürünlerin değişimi gibi konularda da tarihlerin belirlenmesi gerekir.
- Projede faaliyet gösterecek olan bir takım oluşturulmalıdır. Bunun için; farklı alanlardan öğretmenler, öğrenciler, veliler ve diğer personellerden oluşan bir grup, projenin gelişimi için gerekli çalışmaları yaparken projedeki gelişmeler hakkında bilgilendirmeler ile projeye tüm kitleyi dahil etmeye çalışır.
- Proje süresince izleme ve özdeğerlendirme yapılmalıdır. Böylece projenin değişen koşullara göre uyarlanması sağlanırken proje hedefleri ve faaliyetlerinin gerçekleşmeme olasılıklarının asgari düzeye indirgenmesi sağlanır.

2.2.3.3.2.Comenius 2: Okul Eğitim Kadrosunun Eğitimi

Eğitimde Avrupalılık boyutunun gelişmesine katkı sağlamayı, okul eğitim kalitesinin ve yenilikçiliğin teşviki ve ulusal düzeydeki aktivitelerin tamamlanmasını amaçlayan her çeşit okul eğitim personelinin kapsayan projelerdir.

Comenius 2 projeleri iki çeşit faaliyeti desteklemektedir:

- Comenius 2.1- Çok Yönlü Avrupa İşbirliği Projeleri (European Cooperation Projects for the Training of School Education Staff)
- Comenius 2.2- Bireysel Yurtdışı Eğitim Destekleri (Individual Training Grants for School Education Staff)

2.2.3.3.2.1.Çok Yönlü Avrupa İşbirliği Projeleri

Bu projelerin amacı; eğitim ve öğretim işlerinde görev yapan personel için programlar, kurslar, eğitim-öğretim stratejileri veya eğitim materyalleri hazırlamaktır. Böylece farklı Avrupa ülkelerinde çalışan meslektaşlar arasında bilgi alış verişine ve güçlü bağların kurulmasına da imkan sağlanmış olur.

Socrates programına katılan en az üç ülkeden temel ve hizmet içi öğretmen eğitimini gerçekleştiren farklı türdeki en az üç eğitim kurumu arasında gerçekleştirilen en fazla üç yıl süreli projelerdir (Ulusal Ajans, 2004).

Ulusal Ajans; her türlü eğitim personeline uygulanılabilecek Çok Yönlü Avrupa İşbirliği Projeleri altındaki eğitim projelerini aşağıdaki şekilde belirtmektedir:

- Aday öğretmen ve öğretmenlerin yeni bilişim ve iletişim tekniklerini kullanmasını sağlamaya yönelik projeler
- Okul eğitiminin kalitesini iyileştirmeye yönelik projeler
- Mesleki rehberlik ve danışmanlık kurumunu özel biçimlerde kullanmak suretiyle okuldan iş dünyasına geçişi kolaylaştırmaya yönelik projeler
- Yabancı dil aracılığıyla diğer derslerin öğretilmesinde; özel yöntemlerin kullanılması için personelin hazırlanmasına yönelik projeler
- Okul öncesi ve ilköğretim sırasında yabancı dil öğretiminde; özel yöntemlerin kullanılması için personelin hazırlanmasına yönelik projeler
- Okul ortamında ve dışında öğrencilere destek verebilecek farklı gruplar ve bireyler arasında işbirliğini geliştirmeyi içeren yaklaşımlar geliştirmeye yönelik projeler
- Okula devamlılığı sağlama ve başarı düzeylerini iyileştirme yönünde yöntemlerin geliştirilmesine yönelik projeler

2.2.3.3.2.2.Bireysel Yurtdışı Eğitim Destekleri

Bireysel burslar; aday öğretmenler, öğretmenler ile resmi ve resmi olmayan diğer kategorilerdeki çalışanları (müdürler, müfettişler, danışmanlar vb.) kapsar.

Bireysel eğitim destekleri; ülke, değişim türü ve süreye bağlı olarak farklılık gösterir. Bireysel Yurtdışı Eğitim Destekleri altında verilebilecek kurs türlerini Ulusal Ajans aşağıdaki şekilde belirtmektedir:

- *Temel Öğretmenlik Eğitimi (Initial Training)*: Öğretmen olacak adaylar için yurtdışında 1-10 hafta süreli pratik yapma fırsatını sağlayan kurslardır. Bu projeler; sadece kabul edilmiş bir uluslararası Çok Yönlü İşbirliği projesi (Comenius 2.1) çerçevesinde gerçekleştirilebilecek değişim kurslarıdır.
- *Hizmet içi Eğitim Kursları*: Okul eğitim personeli olarak görev yapan kişilerin; bilgi ve becerilerini geliştirmelerine yardım etme ve Avrupa okul eğitim sistemini daha geniş bir açıdan görmelerini sağlama amaçlı kurslardır. Genellikle 1-4 hafta süreli olup kursu düzenleyen ülkede gerçekleşir.
- *Dil Asistanlığı (Language Assistantship)*: Yabancı dil öğretmeni olacak adaylar için yurtdışında 3-8 ay süreli kurslardır. İkinci sınıftan itibaren yabancı dil bölümlerinde eğitim gören üniversite öğrencilerinin başvurabileceği bu kurslarda; akademik performans, motivasyon ve gidilecek ülke diline hakimiyet, değerlendirmelerde göz önünde bulundurulmuş unsurlardır.

Comenius 2 kapsamında yapılabilecek aktivite türleri; aktiviteler için uygun olan kişiler, aktivitenin süresi ve yapılacak ödenek aşağıdaki tabloda özetlenmiştir (Ulusal Ajans, 2004).

Tablo 5.Comenius 2 kapsamında yapılabilir aktivite türleri; aktiviteler için uygun olan kişiler, aktivitenin süresi ve yapılacak ödenek

	UYGUN KİŞİLER	EĞİTİM ETKİNLİĞİ TÜRÜ	BAŞKA ÜLKEDE GEÇİRİLECEK SÜRE	TİPİK ÖDENEK TUTARI (€)
A	Öğretmen adayı öğrenciler (herhangi bir konu)	Temel öğretmen eğitimi	1-10 hafta	500
B	Geleceğin yabancı dil öğretmeni	Comenius Dil Asistanlığı	3-8 ay	Ziyaret edilecek ülkeye ve ziyaret süresine göre değişir
C	Her branşta öğretmenler ve okul eğitimi sektöründeki diğer personel	Hizmet içi eğitim kursları olasılıkla ticaret veya sanayi kuruluşlarında yerleştirme	1-4 hafta (dil öğretmenleri 2-4 hafta)	500-1500

- Hizmet içi eğitim kursları comenius kataloğunda yer almaktadır. Avrupa Komisyonu duyurularla kataloglarda yer almak isteyenleri haberdar eder. Öğretmen veya okul eğitiminde yer alan personele yönelik hizmet içi eğitim kursları düzenleyen kamu ya da özel sektörden herkes katalogda yer almak için başvuruda bulunabilirler. Başvurular Ulusal Ajanstan temin edilecek formlarla yapılmalıdır. Katalogdaki kurslara katılmak isteyenler de Ulusal Ajanslarına başvurabilirler.

2.2.3.3.3.Comenius Uzmanlık Ağları

Olumlu başarıları yaygınlaştırabilmek, elde edilmiş bulguların yayılmasını sağlayabilmek ve projelere süreklilik kazandırabilmek amacıyla işbirliklerinin kurulmasını sağlayan projelerdir.

Okul ortaklıkları ve okul eğitim personelinin eğitim projeleri arasında ekip çalışmasını sağlamak, sayılarını artırmak ve desteklemek için düzenlenen Comenius ağlarında öncelikli olan alanları Ulusal Ajans aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

- *Bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim amaçlı kullanıldığı ağlar:* Dil öğrenme, çevre eğitimi, sanat eğitimi ve yaratıcılık, kültürler arası eğitim, fen ve teknoloji gibi disiplinler arası konulara odaklanan ağlar.
- *Okul gelişimi ile ilgili yöntemler ve yeni yaklaşımlara odaklanan ağlar:* Okulda kalitenin değerlendirilmesi, okul başarı düzeylerinin artırılması, okullar ve iş dünyası, okullarda şiddet-ırkçılık-dışlanma ile mücadele edilmesi gibi konulara odaklanan ağlar.

2.2.3.3.4.Comenius 2 ve Comenius 3 Projelerinde Mali Destek

Aşağıdaki tablo Comenius 2 ve Comenius 3 altındaki proje çeşitlerine başvurulduğunda alınacak standart mali desteği göstermektedir.

Tablo 6.Comenius 2 ve Comenius 3 proje çeşitlerine göre standart mali destekler

Proje Türü	Mali Destek(Euro) (Her yıl için)
Çok Yönlü Avrupa İşbirliği Projeleri	20000-100000
Bireysel Yurtdışı Eğitim Destekleri	Gidilen ülke, dolaşımın çeşidi ve süresine bağlı olarak değişir.
Comenius Uzmanlık Ağları	50000-100000

2.2.3.3.5.Comenius 2 ve Comenius 3 Projelerine Başvuru

Aşağıdaki tabloda Comenius 2 ve Comenius 3 altındaki proje çeşitlerinin başvurularının hangi tür faaliyet içinde yer alacakları gösterilmektedir.

Tablo 7.Comenius 2 ve Comenius 3 proje çeşitlerinin faaliyet türleri

Proje Türü	Ulusal Ajans Merkezli	Komisyon Merkezli
Çok Yönlü Avrupa İşbirliği Projeleri		x
Bireysel Yurtdışı Eğitim Destekleri	x	
Comenius Uzmanlık Ağları		x

Comenius 2 Çok Yönlü Avrupa İşbirliği Projelerinde başvurular Ulusal Ajans'ın bilgisi dahilinde Avrupa Komisyonuna yapılır.

Comenius Uzmanlık Ağlarında iki aşamalı bir seçim yapılmaktadır. Ön teklif ve asıl teklif Avrupa Komisyonuna yapılır. Ön teklif için son başvuru tarihi her yılın 1 Kasımı, asıl teklif için ise 1 Martıdır.

2.2.4.Comenius Programları İle İlgili Bilimsel Araştırmalar

Comenis programları kapsamında yapılan araştırmalar incelendiğinde; araştırmaların genelde yapısal boyutlarda olduğu gözlenmektedir. Projelerle ilgili araştırmalarda elde ettiğimiz çalışmaların boyutları ile ilgili bilgiler aşağıda özetlenmiştir:

Holt, Yayan ve Atabay'ın yazılarında Comenius faaliyetlerini tanıtıcı genel bir açıklama görülmüştür. Holt, Avrupa Birliği eğitim programlarından Socrates ve alt programı Comenius'u incelemektedir. Holt Comenius programını; okullar arası ortaklıklar, personellerin mesleki gelişimini ilerletme çalışmaları, göçmen öğrenci sorunları, açık ve uzaktan öğrenme, dil yeteneklerinde gelişmeye yönelik çabalar olarak ifade etmekte ve bu boyutta tanıtmaktadır. Atabay (2003) ise Comenius programını alt faaliyetleri ile birlikte kısaca tanımlamaktadır. Yayan (2003), yazısında Avrupa Birliği eğitim programlarını biraz daha detaylı tanıtmaktadır.

Ancak, Socrates programı altında bulunan Comenius program faaliyetleri yeterince incelenmemiştir.

Barzano (2002), Comenius 1-3 okul gelişim projelerinden birini incelemektedir. İncelemesini proje içerisinde hazırlanan kursun planlama, yürütme ve değerlendirmesi boyutunda gerçekleştirmiştir. Kursun geliştirilmesine yönelik önerilerle birlikte proje üzerinde yapılan genel gözlemler sunulmaktadır.

Mc Call, Montane, Libotton ve arkadaşları, Kirtley ve Beernaert , Comenius 3 projelerini incelemişlerdir. Mc Call (2002) öğretmen eğitime yönelik Comenius programının araştırma ve geliştirilmesine yazarların katkısını incelerken, öğretmen eğitiminde paylaşılan bilgilerden yararlanarak hem kalite hem de nicelik artırma önerileri sunar. Montane (2002) öğretmen eğitime yönelik Comenius faaliyetinin tamamlanmasından elde edilen sonuçları sunarken merkezi yönetimlerin katılım derecelerini iyileştirme ihtiyaçları üzerinde durmuştur. Libotton ve arkadaşları (2002) inceledikleri projenin yüksek kalite gösterdiğini ancak değerlendirme ve izlemede eksiklik olduğunu tespit etmişlerdir. Değerlendirme ve izlemedeki eksiklikleri gidermek amacıyla bir pilot proje sunmuşlardır. Kirtley (2002), Comenius 3 projesinin koordinatörü olan Avrupa okulundaki öğretmenlere hazırlanan eğitici programın değerlendirmesi ile ilgili bilgi vermektedir. Kirtley'in incelediği proje yaklaşık 2 yıl önce bitmesine rağmen, projede gerçekleştirilen yetiştirme kursu Comenius 3-2 altında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Kirtley bu projenin gerçek amaçının ötesine ulaştığını ve bu tür projelerin daha ileri boyutlara taşınabileceği ifadesiyle projelerin önemine değinmektedir. Beernaert (2002), incelediği projenin değerlendirme sonuçlarını sunar. Kurs öncesi ve kurs sonrası yapılan değerlendirmeler sonucunda olumlu ve olumsuz sonuçlar ortaya çıkar. Bu kursların geliştirilmesine yönelik öneriler sunan Beernaert, sonuç olarak olumlu düşünceler belirtirken kursların zenginleştirilmesinin uygun olacağını ifade eder.

Montane ve Roc (2002), bir eğitim kitabı yazmaya dayanan projenin sonuçlarını incelerler. Oluşturdıkları bir üniversite takımıyla kitap yazan okulları

ziyaret ederek öğretmen ve analistlerin deneyimleri hakkında bilgi edinerek, bu bilgileri yayınlarlar. Montane ve Roc bir taraftan yapılan etkinliklerin, diğer taraftan da faaliyete katılan öğretmenlere uygulanan anketlerin analizini sunarlar.

Köhler ve Hannofer (2002), matematik öğretmenleri tarafından gerçekleştirilen bir projeyi sunarlar. Bu projeye başlanmasının gerekçeleri açıklanırken projeye başlamak için yapılan hazırlıklar hakkında bilgi verilir. Köhler ve Hannofer, proje çerçevesinde hazırlanan öğretmen yetiştirme kursunun bir çok ülkede sunulmasının, matematik öğretiminde yeni bir kültürün gelişmesine katkıda bulunacağına inanmaktadırlar.

Champollion (2002), 'Extra Muros' adlı projenin değerlendirme ve geliştirilmesi ile organizasyonunu açıklarken projenin öğretmen ve öğrencilerin etkileşimine neden olduğu sonucuna ulaşır.

Evans (1996), bir Comenius 1 çalışmasının sonuçlarını sunarken projenin İngiliz öğrencilerinin ulusal kimliğin çıkışına karşı ilgisizliklerini ortaya çıkardığını belirtir.

Rafferty (1995), çok ortaklı Comenius programına katılan okulların gayretleri üzerine raporlar sunmaktadır. Projeler için alınacak olan fonun diğer Avrupa Birliğine üye ülkelerdeki okul müdürleri arasında yarışa neden olduğu vurgusu da Rafferty'in yazısında görülmektedir.

İncelenen araştırma yazılarında da görüldüğü gibi, Comenius projelerine katılımın nasıl gerçekleştirileceği, katılım sürecinde yapılabilecekler, proje kabul süreci gibi detaylar hakkında bilgiye ulaşılamadığı gibi; Comenius 1-1 projelerinin incelenmesi, pilot proje sunumu, değerlendirme veya fen proje irdelemelerinde de eksiklik olduğu görülmüştür. Genellikle Comenius 1-1 projelerinin araştırmacılar tarafından değerlendirilmesi yerine projeyi uygulayan kurumların değerlendirme ve sonuçları yayınladığı görülmüştür. Yapılan her çalışma sonucunun yeterli bir değerlendirmesi de bulunmamaktadır.

Comenius projelerini tanıtıcı araştırmaların genelde yapısal boyutta kalması nedeniyle bu projeye katılmak isteyenler gerekli olan detaylı katılım süreci işlem ve prosedürlerini araştırmak zorundadırlar. Bu eksikliği giderecek olan bir çalışmanın bu tür projelere katılmak ya da incelemek isteyenlere ışık tutacağına inanmaktayız. Ayrıca katılımın yeni gerçekleştiği Türkiye için bu tür bir çalışmanın, katılımcılara kolaylık sağlarken zaman kazandıracağı ve daha fazla katılımcıyı yüreklendireceğini düşünmekteyiz.

3.PROBLEMLER VE HİPOTEZLER

3.1.Araştırmanın Önemi

Türkiye ocak 2004 yılı itibarı ile Avrupa Birliği Eğitim programlarından Socrates faaliyetlerine katılabildiği için Comenius ile ilgili Türkiye’de yapılmış çalışmalar çok sınırlı düzeyde bulunmaktadır. Özellikle Avrupa Birliğine üye olma yolunda olan Türkiye’nin bu süreci çok iyi değerlendirmesi gerekmektedir. Bu açıdan bu tür programlara katılım ve programların incelenmesi; Avrupalı zihniyetinin anlaşılması ve Avrupalılar ile olumlu ilişkilerin kurulmasında yardımcı olacaktır. Eğitimde Avrupanın nerelerde olduğunu görebilmek, karşılıklı bilgi alış-verişinde bulunurken kültürel yaklaşımı gerçekleştirebilmek için bu tür yaklaşımlardan faydalanılması gerekmektedir.

Avrupa Birliği eğitim programlarından Comenius’un Türkiye’de yeterli derecede tanınmaması özellikle bu programa katılımın yeni olduğu ülkemizde bir ihtiyaç olarak görülmektedir. Comenius faaliyetlerinin içeriğinin, katılım koşullarının, kimlere hitap ettiğinin, projeye destek koşullarının, hazırlık aşamalarının, hangi proje konularına öncelik verildiğinin bilinmemesi bu konunun araştırılma gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu programlar altında gerçekleştirilen projelerin eğitimin farklı alanları (öğrenme-öğretme açısından kazandırdıkları, ders programlarına etkisi, öğretmen eğitimine desteği, okul eğitimi, kültürel eğitim gibi) ile olan ilişkilerinin ortaya konması incelemeye açık alanlar olarak görülmüştür.

Türkiye’de bu alanda yapılan sınırlı çalışmalar içinde Comenius projelerinin incelenmesi bulunmamaktadır. Comenius projeleri özellikle okul projeleri üzerinde faaliyet gösterdiği için; öğretmen ve öğrencilerin bu projeleri daha yakından tanımaya ihtiyaçlarının olduğu, öğretmen adayı olan öğrencilerin de bu tür projeleri incelemelerinin onlara çok iyi bir deneyim kazandıracağı düşünülmüştür.

Özellikle fen ve matematik başarılarının düşük olduğu ülkemizde fen projelerine katılımı desteklemek, fen projelerinin geliştirilmesinde rehberlik edebilmek, fenin sevdinilmesine katkıda bulunabilmek ve matematiksel fen algısının yerine fenin doğa bilimleri içindeki yerinin anlamlandırabilmesi için; Comenius okul projelerinden fen projeleri üzerinde yoğunlaşılması bir ihtiyaç olarak görülmüştür.

Comenius proje çalışmaları öğrenci merkezli çalışmalardır. Bu tür çalışmalara ihtiyaç olduğunu ülkemizde yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalar da göstermektedir. TIMSS 1999 çalışması ulusal raporunda açıklanan bugular; öğrenci merkezli eğitim etkinliklerinin yeterince anlaşılamadığı ya da uygulanamadığını göstermektedir. TIMSS çalışmasında yapılan öğrenci anketleri sonucunda; öğrencilerin kendilerini başarısız hissettikleri oranda da testte düşük puan aldıkları tesbit edilmiştir. Bu bulgu öğrencilerin duyuşsal özelliklerinin dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Comenius projelerindeki çalışmalar öğrencilerin başarabilme duygularını arttıracğından öğrencilerin başarısızlık algılarında da azalma olacaktır. TIMSS çalışmasının bir başka sonucu da öğretmenin öğrenci merkezli eğitimdeki rolünü yeterince üstlenememiş olmasıdır. Comenius proje çalışmalarında öğretmen rehber rolündedir ve bu çalışmalar öğretmene de bir tür kendini yenileme, yetiştirme imkanı sunarken rehberlik rolünü daha iyi kavrayabilmesini sağlayacaktır.

Öğrencilerin fen ve matematik alanlarındaki başarılarının düşüklüğü uluslararası boyutta gözleendiği gibi ülkemizde de yapılan çeşitli araştırmalarda aynı durum tesbit edilmiştir. EARGED Durum Tesbit çalışmaları özellikle fen ve matematik alanlarında öğrencilerin düşük başarı düzeyine sahip olduklarını doğrulamaktadır. Comenis 1-1 okul ortaklıkları projeleri içerisinde fen alanlarındaki

projelerin sayılarının daha fazla olmasını sağlamakla; fen dersindeki başarısızlık algısı azaltılabileceği gibi fen dersi öğretmenlerinin projelerdeki etkinliklerde faal olarak yer almalarından dolayı öğretmenlik rollerini daha iyi özümseyebilmeleri de sağlanmış olacaktır. Klasik öğrenme yöntemlerini kullanmaya devam ettikleri TIMSS çalışmasıyla da belirlenen fen öğretmenlerini, öğrenciyi merkeze alan bu tür çalışmalara katmak yeni yöntemlere yönelmelerini sağlamada faydalı olacaktır.

Yapılan çalışma ve araştırmaların sonuçları öğrencilerin bilgisayar kullanım oranlarının da düşük olduğunu göstermektedir. Comenius projeleri çerçevesinde yapılacak çalışmalarla fen öğretmenleri teknolojik gelişmeleri algılayıp yorumlayacak, ilgili literatür ve alan araştırmaları ile iletişimin sağlanmasında bilgisayarın yoğun olarak kullanılmasından dolayı da öğrencilerin bilgisayar kullanım oranında artış olacaktır.

Ulusal ve uluslararası çalışmalar; öğrenme-öğretme yöntemlerinden programlarda kullanılacak materyallere kadar eğitim sistemimizin değerlendirilmesinin yapılması gerektiğini göstermektedir. En önemli ele alınması gereken unsurlardan biri de öğretmen yetiştirme olarak belirtilmektedir. Comenius projeleri öğrenme yöntemleri, mesleki yeterlik gibi alanlarda öğretmen ve öğrencilerin kendilerini yetiştirmelerine de imkan sağlar. Çünkü çalışmalar bireysel, işbirlikli olarak yapılırken bireyin ilgi ve isteğine bağlı olarak derinleşebilmektedir.

Dünyada bilgi ve bilgiye ulaşma alanlarında o kadar hızlı değişimler olmaktadır ki bu değişimler nedeniyle eğitim alanında da hızlı adımlar atılması gerekmektedir. Bu tür çalışmalar ile değişen dünyaya uyum daha kolay hale gelecektir.

3.2.Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma Ankara ili merkezi ile sınırlıdır.

2. Araştırma Comenius 1 okul ortaklıklarına başvuruda bulunan okul yöneticileri ve koordinatör öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır.
3. Okul yönetici ve koordinatör öğretmenlerinin görüşleri, Comenius 1 okul ortaklıkları projeleri ile sınırlandırılmıştır.

3.3.Tanımlar

Müfredat geliştirme: Okul içinde ve okul dışında milli eğitimin ve okulun amaçlarını etkinlikle geliştirmek ve gerçekleştirmek üzere düzenlenen içerik ve faaliyetlerin uygun yöntem, teknik, araç ve gereçlerle geliştirilmesine yönelmiş koordine çalışmaların tümüdür (Varış, 1988).

Müfredat değerlendirme: Program tasarımı ve uygulaması hakkında verilen kararların isabet derecesini tayin etmek için sürekli bilgi toplama ve yorumlama sürecidir (Sezgin, 2000).

Avrupa Birliği: 1951 tarihinde Paris Antlaşması'yla Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT)'nin Fransa, Almanya, İtalya ve Benelux ülkeleri (Belçika, Hollanda ve Lüksemburg) katılımıyla kurulan ve 1957 Roma Antlaşması'yla devam eden Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM)'nun kurulmasıyla gelişen ve Şubat 1992'de imzalanan ve Kasım 1993'te yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile "Avrupa Birliği" adını alan günümüzde de 15 tam üye ülke ile 13 aday ülkeden oluşan ve daha da aday olmak isteyen tüm Avrupa'yı kapsayan ekonomik ve sonunda siyasal bir Avrupa bütünlüğünü hedefleyen birlik olarak anlaşılmaktadır (Yayan, 2003).

Avrupa Komisyonu: Avrupa Birliğine tavsiyelerde bulunan ve onun kararlarını uygulayan idari yapıya verilen isimdir (Comenius Handbook, 2003).

Avrupa Birliği Eğitim Programları: Avrupa Birliği üye ve aday ülkeleri ile antlaşmalarına taraftar diğer ülkelerin bütçelerinden katkı yapıp, kabiliyetlerine göre

yararlandıkları, eğitimlerini geliştirip hedeflenen standart seviyeye ulaştırmaya yönelik eğitim ile ilgili yardım programlarıdır (Yayan, 2003).

Ulusal Ajans: AB eğitim programlarına katılacak AB üyesi ülkelerin ulusal yetkililerince ulusal düzeyde programların etkinliklerinin koordineli bir şekilde yönetimini kolaylaştırmak için oluşturdukları yasal, mali ve idari özerkliğe sahip bağımsız kurumlardır (Yayan, 2003).

3.4.Sayıltı

Okul yönetici ve koordinatör öğretmenleri görüşme sorularına içtenlikle yanıt vermişlerdir.

3.5.Araştırma Problemi

Türkiye'deki okulların Comenius Projelerine etkin bir şekilde katılımı nasıl sağlanmaktadır? Bu kapsamda Comenius 1.1.'e başvuru nasıl yapılmaktadır? Comenius Projelerine katılan Eğitimcilerin görüşleri nelerdir?

3.6.Alt Problemler

- 1) Türkiye'deki okulların Comenius Projelerine etkin bir şekilde katılımının sağlanması üzerine yapılan araştırmalar nelerdir?
- 2) Comenius 1.1. Fen Proje Başvurusu nasıl yapılmaktadır?
- 3) Comenius Projelerine katılan Okul Yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
- 4) Comenius Projelerine katılan Koordinatör Öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

4. DENEYSEL ÇALIŞMALAR

4.1.Comenius Projelerine Katılan Eğitimcilerin Görüşlerinin Araştırılması

4.1.1.Araştırma Modeli

Araştırma, Comenius 1 Okul Ortaklıklarına başvuruda bulunan kurumların okul yönetici ve koordinatör öğretmenleri ile elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan teknikler göz önüne alındığında nitel bir çalışmadır.

4.1.2.Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini; Ankara ili merkezinde Comenius 1 okul ortaklıklarına başvuruda bulunan okul yöneticileri ve koordinatör öğretmenleri oluşturmaktadır.

Comenius 1 okul ortaklıklarına ülkemizin bu yıl katılmış olması, eğitim kurumları ve ilgili kişiler tarafından fazla tanınmaması, başvuruda bulunan kurum sayısının az olması nedeniyle örnekleme yöntemi olarak “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” kullanılmıştır. Ankara ilinde Comenius 1 okul ortaklıklarına başvuruda bulunan kurumlar ile bu kurumlarda projelerden sorumlu okul yönetici ve koordinatör öğretmenlerine ulaşabilmek için AB Eğitim ve Gençlik Merkezine Ek-7 deki yazı ile başvurulmuştur. Yazıya verilen yanıtta Ankara ilindeki 7 özel okul ile 1 devlet okulu bildirilmiştir. Bu nedenle araştırmanın evrenini 8 okuldaki Comenius 1 okul ortaklıkları projelerinden sorumlu okul yönetici ve koordinatör öğretmenleri oluşturmaktadır.

Örnekleme ile ilgili bilgiler Tablo 8’de gösterilmiştir. Tablo 8’de 6 kişi olarak gösterilen okul yöneticilerinden dördü ile yüz yüze görüşme yapılmış, diğer iki yönetici görüşme sorularına yazılı cevap vermek istemiştir. Yöneticilerin görüşme sorularına yazılı olarak verdiği yanıtlar incelenmiş ve verdikleri yanıtlar araştırmanın amacına yönelik olduğundan örnekleme dahil edilmiştir. Projelere başvuruda

bulunan iki okul yöneticisi sadece koordinatör öğretmenle görüşmenin yeterli olacağını belirttiğinden görüşme gerçekleşmemiştir. Bazı okullarda birden fazla proje başvurusu yapıldığı için, koordinatör öğretmen sayıları farklı olmaktadır. Proje sayısı farklı olan okulların hepsinde her projenin koordinatörü ile görüşülememiştir. Bunun nedeni aynı koordinatör öğretmenin birden fazla projeden sorumlu olması veya sadece bir koordinatör öğretmenle görüşülmesinin yeterli olacağının söylenmesidir. Koordinatör öğretmenlerden bazıları ile görüşülememe sebebi de okul yöneticisinin kendisiyle yapılan görüşmenin yeterli olacağını bildirmesidir.

Tablo 8. Araştırmaya katılan okulların türü, görüşme yapılan okul yöneticisi ve koordinatör öğretmen sayıları

Okul türü	Görüşülen Okul Yöneticileri Sayısı	Görüşülen Koordinatör Öğretmen Sayısı
Özel okul 1	1	1
Özel okul 2	1	-
Özel okul 3	1	2
Özel okul 4	-	2
Özel okul 5	1	1
Özel okul 6	-	1
Özel okul 7	1	2
Devlet okulu	1	1

4.1.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Verilerin toplanmasında Ek-4’de verilen görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda bulunacak sorular Comenius 1 okul ortaklıklarının ne kadar tanındığı, bu projelere ne kadar hazır olunduğu, projeler kapsamında AB den beklentilerin neler olduğunu irdelemeye yönelik hazırlanmıştır.

Görüşme formunda bulunan sorular, araştırma problemindeki görüşme yapılan kişilerin görüşlerinin alınması nedeniyle kolay anlaşılabilen, açık uçlu, alternatif sorular ve sondalar kullanılarak hazırlanmıştır. Ayrıntılı ve açıklayıcı yanıt teşvik etmek için farklı türde sorulardan yararlanılmıştır. Yanıtların derinlemesine

olması ve zenginliği sağlamak için ayrıntıya yönelik sondalar da kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlandıktan sonra ölçme aracının geçerlik ve güvenirliğini belirlemek için Görüşme Formu ile ilgili “uzman görüşü” alınmıştır.

4.1.4.Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında “görüşme” yöntemi kullanılmıştır. Görüşme yapılan kişilerle Ek-4’de verilen Görüşme Formu kullanılmıştır. Görüşme yapılan okul yöneticilerden ikisi Görüşme Formundaki sorulara yanıtlarını yazılı olarak verdiğinden bu iki yöneticinin yanıtları kendilerinin yazdığı belge üzerinden yapılmıştır.

Yapılan görüşme temelde yapılandırılmamış bir görüşme türü olup, görüşme formu kullanıldığından ve görüşme formundaki sorular açık uçlu olduğundan yapılan görüşme türü “açık uçlu bir anket görüşmesi” dir. Her görüşme yapılan kişiye aynı sorular sorulmuştur. Bu nedenle de yapılan görüşme “standartlandırılmış açık uçlu görüşme” dir.

Verilerin toplanması sırasında, görüşme yapılacak okul yöneticileri ile koordinatör öğretmenlerin hepsine ulaşmada bazı sıkıntılar yaşanmıştır. Çoğunlukla okul yöneticileri projelerin koordinatör öğretmenleri ile görüşmenin yeterli olacağı görüşlerini beyan etmişlerdir. Genel olarak iki yönetici haricinde görüşmelere katılım sağlanmıştır. Bazı yöneticilerde sadece kendileri ile görüşmenin yeterli olacağını ifade etmişlerdir. Okulların yoğun oldukları bir dönem olması (okul yöneticilerinin yoğun toplantı dönemleri) nedeniyle okul yöneticilerinde böyle bir sıkıntı yaşanıldığı düşünülmektedir. Koordinatör öğretmenlerin hem derslere girmeleri hem de ders dışında yoğun faaliyetlerinin olması (özel okul etkinliklerinin fazla olması) nedeniyle okul yöneticilerinin sadece kendileri ile görüşmeyi yeterli buldukları düşünülmektedir. Genele baktığımızda ise görüşmeciler “görüşme” yapılmasına istekli davranmışlardır.

Görüşme sırasında, görüşmecilerin yanıtları hem not alınmış hem de görüşme kayıt edilmiştir. Ancak görüşme yapılan iki yönetici görüşme yapacak zamanının olmaması nedeniyle görüşlerini yazılı olarak sunacağını belirtmiştir. Bu iki yöneticiye görüşme formu verilip ertesi gün yanıtları yazılı olarak alınmıştır.

4.1.5.Verilerin Çözümlemesi

Araştırma verilerinin çözümlemesi; temelde verilerin yazılı hale getirilmesi ve çözümlemesi olarak iki aşamadan oluşmaktadır.

Verilerin yazılı hale getirilmesinde görüşme yapılan kişilerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlar; not alınarak, ses kaydıyla ve yazılı olarak alınmış sonra bu yanıtlar yazılı hale getirilmiştir.

Verilerin çözümlemesi aşamasında “içerik analizi” yapılmıştır. İçerik analizine ilk olarak “kodlama” ile başlanılmıştır. Kodlama aşamasında, araştırmada elde edilen bilgiler incelenmiş (satır satır okunarak) ve araştırmanın amacı çerçevesinde önemli olan boyutlar saptanarak, bu boyutların altları çizilmiş, bu boyutlar ayrıca yazılmış ve bu boyutlardan kodlar üretilmiştir. Üretilen kodlar sınıflandırılarak hangi temalar etrafında toplandığı tespit edilmiştir. Genelde koordinatör öğretmenlerin ve okul yöneticilerin görüşleri aynı temalar etrafında toplanmıştır. Tablo 9’da üretilen kod listesi görülmektedir. Üretilen kod listesine göre betimsel analiz yapılmış ve ortak görüşler “sonuç” bölümünde belirtilmiştir.

Tablo 9.Üretilen Kod Listesi

- 1.Comenius projelerini öğrenme şekilleri hakkındaki bilgiler
 - a) Ulusal Ajans çalışmalarından
 - b) AB genel sekreterliği çalışmalarından
 - c) Bir tanıdıktan
2. Başvuruda bulunulan Comenius projelerinin hangi alanları içerdiği hakkındaki görüşler
 - a) sosyal- kültürel alanlar
 - b) çevre-fen alanları
 - c) sanat
 - d) spor
 - e) meslek
3. Comenius 1 okul ortaklıklarından beklentiler hakkındaki görüşler
 - a) Dil gelişimi yönünden
 - b) Eğitimde kalite – eğitimde Avrupalılık kazanma yönünden
 - c) Kültürel alış-verişin sağlanması ve birbirini tanıma yönünden
 - d) Öğrenci ve öğretmenlerin farklı yöntem ve yaklaşımları öğrenmesi yönünden
 - e) Öğrencilerin araştırma, sunum, proje yapma, rapor hazırlama vb. becerilerinde artış yönünden
4. Başvuda bulunulan projeler ile öğrencilere, öğretmenlere, kuruma kazandırılmak istenenler hakkındaki görüşler

Öğretmenlere kazandırılmak istenenler yönünden

 - a) Dil becerilerinde gelişime
 - b) Uluslararası iletişimde güçlenme

Öğrencilere kazandırılmak istenenler yönünden

 - a) Dil becerilerinde gelişime
 - b) Kültürleri tanıma
 - c) Motivasyon ve başarıda artma
 - d) Uluslararası iletişimde güçlenme

Kuruma kazandırılmak istenenler yönünden

 - a) Okulun prestijinde artma
 - b) Okulun AB ne entegrasyonunu sağlama
 - c) Okulun eğitim-öğretim kalitesinde artma
 - d) Öğrencilerin okula ilgisinde artma
 - e) Uluslararası iletişimde güçlenme
5. Projelere katılım sürecinde karşılaşılan güçlükler hakkındaki görüşler
 - a) Başvuru formunun doldurulmasında bazı güçlükler
 - b) Başvuru formunun bütçe kısmının hazırlanmasında güçlük

6. Projelere katılımı AB nin nasıl bir fayda sağlayabileceği hakkındaki görüşler
 - a) AB ne entegrasyonu sağlamada ilkler arasında olmadan dolayı örnek olmayı sağlaması
 - b) AB nin maddi yardım sağlaması
 - c) Farklı kişilerle tanışmayı sağlaması
 - d) Dünya'ya entegrasyonu sağlaması
7. Projelerin daha faydalı olabilmesi için yapılabilecekler hakkındaki görüşler
 - a) Bilgilendirme toplantılarının yaygınlaştırılarak daha çok ilgili kesime ulaşılması
 - b) Daha kapsamlı projeler için AB nin verdiği maddi kaynağı artırması
 - c) Dil sorununu aşacak çözüm yollarının bulunması
 - d) Seminerlerin daha detaylı olması
 - e) Öğretmen-öğrenci-okul katılımını teşvik edici ödüllendirmelerin yapılması
 - f) Okullarda bu tür projeleri, eğitim girişimlerini takip edecek kişilerin görevlendirilmesi
8. Projelere katılımının gerekçeleri hakkındaki görüşler
 - a) AB ne girmede uyum sürecini kolaylaştırması
 - b) Projelerin maddi kaynak sağlaması
 - c) Dünya insanı olmayı sağlaması
 - d) Farklı kültür ve yaşam şekillerini tanımayı sağlaması
 - e) Kişisel gelişimi sağlaması
 - f) Bilgi paylaşımını sağlaması
 - g) Eğitimde Avrupalılık boyutunun yakalanması
 - h) Yeniliklere açık insanlar olmayı sağlaması
 - i) Maddi katkılar sağlaması
9. Comenius projelerini tanıtmada yapılabilecekler hakkındaki görüşler
 - a) Uygulama bazında tanıtım yapmak
 - b) Ulusal Ajans yetkili sayısını artırmak

4.2. Comenius 1-1 Okul Proje Başvurusunun Gerçekleştirilmesi

Comenius 1 Okul ortaklıkları nedir? Nasıl başvurulur? Önemli noktalar nelerdir? Bu projelerden hangi alanlarda faydalanılabilir? Comenius 1 Okul ortaklıkları çerçevesinde yapılan çalışmada cevaplanmaya çalışılan sorular olmuştur. Eğitimin bir çok alanında katkılar sağlayabilecek bu projelerin fen eğitimine katkısını incelediğimizde hem fen öğretmenlerinin mesleki gelişimine hem de öğrencilerin feni anlayabilmesine yardımcı olacak bir çalışma olacağını gördük. Bir fen proje

ortaklığının gerçekleştirilmesi ile fen öğretmenlerini yüreklendirmek isterken farklı projeleri incelemeleri için de fen proje örneklerinden vererek projelerin nasıl planlanacağı ve uygulanacağını görmelerini istedik (Ek-5).

Bir fen projesi ile Comenius 1 Okul ortaklıklarına katılabilmek için yapılacak çalışmaların başında ortaklıkların kurulması için proje ortaklarının bulunması gelir. Bunun için irtibat seminerleri veya yurt dışı kursları önemli imkan sunsa da ortaklar internet ortamında da bulunabilmektedir. İnternet ortamında ortaklığın kurulmasında en önemli sorun olarak fen öğretmenlerinin yeterli yabancı dil seviyesine sahip olmamaları görülmektedir. Comenius 1 Okul projelerinde farklı alanlar arasında ilişkilerin kurulması gereğini düşündüğünüzde, proje fen projesi olsa da farklı alan öğretmenleri de projede yer alacağından bir yabancı dil öğretmeni büyük olasılıkla proje kapsamında olacaktır. Bu şekilde ilk etapta sorun olarak görülen dil problemi en alt seviyeye indirilecektir. Ortak bulmada en önemli etken projeyi gerçekleştirmek isteğinizdeki samimiyet ve iyi bir tanıtımdır (kendiniz ve kurumunuzla ilgili bilgiler). Comenius sitelerine mesaj yazarak ortak arayabileceğiniz gibi, buradaki mesajlarda belirtilen projelere katılım için de başvurabilirsiniz. İyi kurulan iletişimlerde mailleştığınız kişiler de çalışılmak istenen konulara göre sizi yönlendirmektedir.

Bizim fen projemizde de ortaklar internet ortamında bulunmuştur. Comenius sitelerinde iletişime geçtiğimiz kişilerden aynı projede çalışmak isteyenler arasında projenin içeriğinin detaylandırılmaları devam ederken, farklı kişilerle mailleşerek proje ortaklarının sayısı da arttırılmaya çalışılmıştır. Uzun süreli iletişim ve proje kapsamında yapılan bilgi alış-verişleri sonunda projenin içeriği birlikte belirlenmiştir.

Ortaklar bulunup proje içeriği ve organizasyonlar belirlendikten sonra önemli olan başvuru formunun iyi bir şekilde doldurulmasıdır. Burada ortaklar birbirlerini yönlendirmekte, daha önce bu tür proje ortaklığı gerçekleştirmiş olanların tecrübelerinden yararlanılmaktadır. Başvuru formunun ortak olan kısımları birlikte belirlenmekte ancak bütçelendirme ve Comenius planı her kurumun kendisi

tarafından doldurulmaktadır. Bütçelendirme bölümünde ihtiyaç duyulursa Ulusal Ajans da yardım etmektedir.

Comenius 1-1 Okul projelerini gerçekleştirmede proje konusu ve çerçevesi belirlendikten sonra projeye ortaklar yukarıda açıklanan yollardan herhangi biriyle bulunarak başvuru formu uygun bir şekilde doldurulur. Bu projelerin gerçekleştirilmesinde önemli bir yer tutan ortaklıkların sağlanmasında; iyi bir iletişim ve ikna kabiliyetinin önemli bir etken olduğu yaptığımız proje ortaklığı çalışmalarında görülmüştür. Karşılıklı iletişimlerde karşınızdakileri ikna etmede size en büyük katkıyı; konuya olan ilginiz, tecrübeleriniz ve bunları karşı tarafa aktarabilme yeteneğiniz sağlayacaktır. Proje ortaklıklarının kurulmasından sonra başvuru formunun ilgili kısımlarının doldurulması gelir. Yapılan başvurunun kabul edilmesinde önceliklere sahip olabilmek için iyi bir planlama yapılması gerekir. Bu amaçla ortaklarımızla birlikte başvuru formunun C bölümü olan içerik ve organizasyon bölümünü; proje hedeflerimizi, öğretmen, öğrenci, kurum üzerinde beklenen etkileri, çalışma süresince yapılacak etkinlikleri ve araştırmaları iyi bir plan çerçevesinde sunacak şekilde doldurduk. Proje seçimine etkili olmayacağı ancak projenin hangi bağlamda uygulamaya geçeceğini göstermesi bakımından gerekli olduğu düşünülen Comenius planının da titizlikle hazırlanmasının etkili olduğunu düşünerek; proje ile gerçekleştirmek istediklerimize neden gerek duyulacağı, önemi, öğrenme, öğrenci ve öğretmen başarısına etkileri detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Ortaklık başvurusunda her işlem tamamlandığında son başvuru tarihinin geçirilmemesi gerekmektedir. Formlar Ulusal Ajansa elden teslim edilemediği için son başvuru tarihini geçmiş olan posta tarihli başvurular kabul edilmeyeceğinden buna dikkat edilmelidir.

Bu çerçevede gerçekleştirilen fen proje başvurusu Ek-6 da verilmiştir.

5.SONUÇLAR VE ÇIKARIMLAR

Okul yönetici ve öğretmenlerinin başvuruda bulundukları Comenius 1 projelerinin hangi alanları kapsadığı sorusuna verdikleri yanıtlardan projelerinin yoğunlukla sosyal-kültürel alanlar olduğu görülmüştür. Çevre-fen, sanat, spor, meslek ve din alanları da değişik projeler kapsamında belirtilen alanlardandır.

Başvuruda bulunan projelere ortak bulunması ve projelerin detaylandırılması işlemlerinin gerçekleştirilmesine dair öğretmen ve okul yöneticilerinin verdikleri bilgiler sonucunda, çoğunlukla ortaklıkların yurtdışında gerçekleştirilen kurslar ve seminerlerde kurulan irtibatlar neticesinde oluştuğu görülmüştür. Bazıları ise ortaklarını internetten bulduklarını ifade etmişlerdir. Bir kişi de ortaklıklarını üniversiteden yardımla bulduklarını belirtmiştir. Projelerin detaylandırılması ise genelde internet aracılığı ile sağlanmıştır. Sadece bir kişi proje detaylandırılmasını da yaptıkları irtibat seminerinde gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.

5.1.Öğretmenlerin Görüşleri

Öğretmenlerin yarısı Comenius projelerini Ulusal Ajansın çeşitli çalışmalarından (seminer, konferans, yayın) duyduklarını belirtirken, diğer yarısı farklı kaynaklardan (AB genel sekreterliği çalışmaları, bir tanıdık, akademik çalışmalar) duyduklarını belirtmekle beraber, büyük bir çoğunluğu projelerle ilgili daha detaylı bilgi için internete başvurdıklarını ifade etmişlerdir.

Comenius 1 Okul ortaklıklarından beklentiler yönünde öğretmenlerin en fazla ifade ettikleri beklenti dil gelişimini sağlaması olmuştur. Bunu sosyal, kültürel alış-verişi sağlama beklentisi takip etmiştir. Eğitimde kalite- eğitimde Avrupalılığı sağlama beklentisi ise ifade edilen diğer bir yoğun beklenti olmuştur. Bu beklentilerin yanında daha az vurgulanmakla beraber öğretmen ve öğrencilerin farklı yöntem ve yaklaşımları öğrenmesi ile öğrencilerin araştırma, sunum, proje yapma, rapor yazma gibi becerilerinde de artış beklenmektedir. Öğretmenlerden biri “

Comenius projelerinin esas ana gayesinin şu olduğunu düşünüyorum; bütün insanların insanlığa yapabilecekleri katkıları artırabilmek yani ilgi, ihtiyaç duyulan her konuda yardımcı olabilmek.” şeklinde Comenius 1 projelerinden beklentilerini ifade etmiştir.

Projenizle öğrencilerinize, öğretmenlerinize, kurumunuza neler kazandırmayı düşünüyorsunuz sorusuna verilen öğretmen cevaplarında; öğrencilere kazandırılmak istenenler noktasında en yoğun verilen cevap dil becerilerinde gelişmeyi sağlamak olmuştur. Dil becerilerinde gelişmeyi sağlamak isteği kadar yoğun ifade edilen diğer bir cevap ise kültürleri tanımayı sağlamaktır. Öğrenci motivasyon ve başarısında artış sağlamak da öğrencilere kazandırılmak istenenler arasında vurgulanmaktadır. Öğretmenlere kazandırılmak istenenler noktasında öğretmenler sadece dil gelişimini sağlamak istediklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden biri “öğretmenlerin öğrenciler ile çalışma şekil ve yöntem becerilerinde artma, öğretmenlerin yeniliklere karşı ilgisinde artma ve dünyaya bakış açısında değişme olacak.” şeklinde öğretmenlere kazandırmak istediklerini ifade etmiştir. Kuruma kazandırılacaklar noktasında ise; okul prestijinin artması, okulun AB ne entegrasyonunun sağlanması, okulun eğitim-öğretim kalitesinin artması ve öğrencilerin okula ilgisinin artması aynı yoğunlukta kazandırılmak istenenler olarak ifade edilmiştir. Öğretmen, öğrenci ve kurumun uluslararası iletişiminin güçleneceği de öğretmenlerin genel olarak ifade ettiği kazançlar arasındadır.

Projelere katılım sürecinde karşılaşılan güçlüklerle öğretmenlerin yoğunlukla verdikleri cevap başvuru formunun doldurulmasında bazı güçlükler yaşadık şeklindedir. Buna yakın yoğunlukta belirtilen güçlük ise başvuru formunun bütçe kısmının hazırlanması (değişen ülke ekonomisi nedeniyle) olmuştur. Bir öğretmen proje yazım aşamasında güçlük yaşadıklarını belirtirken, bir öğretmen de ortaklarla biraraya gelememe (hazırlık ziyaretinin gerçekleşmemesi) yönünden sıkıntı çektiklerini belirtmiştir. Başka bir öğretmen dil sorunu nedeniyle bütün aşamalarda güçlük çektiklerini ifade etmiştir. Öğretmenlerden biri “ İlk projeyi araştırmaya başladığımda Türkiye henüz aday olmadığından ancak sessiz ortak olarak katılabileceğimizi söylediler. Projeye katılmak, katılamamak, nasıl katılacağız onları

bilmiyorduk. Daha sonra Ulusal Ajans devreye girdi. Bu süreç içerisinde ilerlemeler oldu ama Türkiye'nin yeni katılımı pek çok anlamda bazı partner olmayı düşünen insanların kafasında soru işareti bıraktı. Acaba sizin projeniz olur mu?, bizi yarı yolda bırakır mısınız? gibi kontakt kurduğumuz insanlar bu tür sorularla karşımıza geldiler. Türkiye'nin sonradan projelere girmesi ve insanların kafasında bununla ilgili soru işaretlerinin olması büyük sıkıntı oldu.” şeklinde farklı bir boyutta yaşadığı güçlüğü ifade etmiştir. Kafasında bazı soru işaretlerinin olduğunu belirten bir öğretmen ise “ AB nin ve Ulusal Ajansın projeyle ilgili ayırdıkları bütçenin yetip yetmeyeceği ve başvurusunu yapamadığımız projeyi hazırlayıp sunsaydık bizi iki projeyle kabul ederlermiydi diye düşünüyorum.” şeklinde sıkıntısını ifade etmiştir.

Avrupa Birliği'nin bu projelere katılımınızdan dolayı size, kurumunuza nasıl fayda sağlayacağını düşünüyorsunuz sorusuna öğretmenlerin yoğun olarak verdikleri cevap, AB entegrasyonunu sağlamada ilkler arasında olmadan dolayı örnek olmamızı sağlayacak olmuştur. Diğer yoğun olarak ifade edilen fayda ise maddi yardımının olması ile farklı kişilerle tanışıp, kaynaşmayı sağlaması olmuştur. Daha az yoğunlukla belirtilen bir fayda da Dünya'ya entegrasyonu sağlayacağı yönünde olmuştur. Bir öğretmen de toplam yaşam kalitesinin artmasını sağlayacağını ifade etmiştir.

Öğretmenlerin bu projelerin daha faydalı olabilmesi için yapılabilecekler noktasında ifade ettikleri en yoğun öneri; bilgilendirme toplantılarının yaygınlaştırılması ve daha çok ilgili kesime (öğretmen-öğrenci-okul) ulaşılması yönünde olmuştur. Avrupa Birliği'nin daha kapsamlı projeler için verdiği maddi kaynağı arttırması yönünde de öğretmenler arasında yoğun bir öneri belirtilmiştir. Dil sorununu aşacak çözüm yollarının (hizmetiçi eğitim gibi) bulunması, seminerlerin daha detaylı olması, öğretmen-öğrenci-okul katılımını teşvik edici ödüllendirmelerin yapılması yönündeki öneriler ise öğretmenler tarafından aynı yoğunlukta ifade edilen önerilerdir. Öğretmenlerden bazıları da okulların bu tür projeleri-eğitim girişimlerini takip edecek kişiler görevlendirmelerinin faydalı olacağı önerisinde bulunmuşlardır. Bir öğretmen “ AB, aday olmayan ülkelere daha teşvik edici olanaklar sunabilir. Çünkü aday olmayan ülkeler hiç bir şekilde yararlanamıyor.” şeklindeki ifadesi ile

AB nin aday olmayan ülkelere de fırsat vermesinin faydalı olabileceğini belirtmektedir. Başka bir öğretmen de “Ulusal Ajans 81 toplantı yaptı 2-3 ay içerisinde. Bu gerçekten onların çok büyük performans gösterdiklerini açıklar. Burada belki biraz da bakanlık insanları uyandırmalı ve projelere sahip çıkmalı.” derken bakanlığın bu projelerin tanıtılması, yaygınlaştırılmasında daha etkin olması gerektiğini belirtmektedir. Diğer bir öneri de projelerin tanıtımı ve bilgilendirme toplantılarının yaygınlaştırılabilmesi noktasında üniversitelerden, her türlü eğitim ortamından destek alınması yönünde olmuştur.

Comenius projelerine katılımın gerekliliği noktasında ifade edilen gerekçelerden çoğunluğu AB ne girmede uyum sürecini kolaylaştıracağı için katılımın olması gerekliliği noktasında olmuştur. Aynı yoğunlukta ifade edilen diğer gerekçe ise projelerin sağladığı maddi kaynak olmuştur. Dünya insanı olmak, farklı kültürleri, yaşam şekillerini tanımak ve bilgi paylaşımını gerçekleştirmek de belirtilen gerekçeler arasındadır. Kişisel gelişim (dil gelişimi, bilgi iletişim teknolojilerini kullanma gibi) sağlayacağı için gerekli olduğunu da az sayıda öğretmen belirtmiştir.

Öğretmenlerin çoğu Comenius projelerini tanıtmada uygulama (uygulanmış örnekler, formların nasıl doldurulacağı, proje yazım aşamaları gibi) bazında tanıtıma ağırlık vereceklerini belirtmişlerdir. Projelerin daha iyi tanıtılabilmesi için öğretmenlerin çoğu Ulusal Ajans yetkili sayısını arttıracaklarını da belirtmiştir. Bir öğretmen Türkiye’yi bölgelere ayırıp oralarda uzman sayısını arttırdım derken, başka bir öğretmen de üniversitelerin ilgili birimlerinden, akademik çalışmalar yapmış kişilerden yararlanarak tanıtım yapacağını belirtmiştir. Projelerin tanıtımı noktasında bir öğretmen de daha önce projelere katılmış kişilerin konuşacağı seminerler yapacağını belirtmiştir. Bir öğretmen de ortak dünya yetiştirebilme gerekçesi üzerinde yoğunlaşan bir tanıtım yaparak ilgi noktasını buraya çekeceğini belirtmiştir.

5.2.Okul Yöneticilerinin Görüşleri

Okul yöneticileri Comenius projelerini Ulusal Ajansın çeşitli çalışmalarından (seminer, konferans, yayın), AB genel sekreterliği çalışmalarından ve bir tanıdıktan duyduklarını ifade etmişlerdir.

Comenius 1 Okul ortaklıklarından beklentiler yönünde okul yöneticilerinin en fazla ifade ettikleri beklenti dil gelişiminin olmasıdır. Eğitimde kalite-eğitimde Avrupalılığın kazanılması beklentisi ifade edilen diğer yoğun bir beklenti olmuştur. Kültürel alış-verişin sağlanması ve farklı insanların birbirini tanımasının sağlanması da diğer bir beklenti olarak belirtilmiştir. Okul yöneticileri arasında en az vurgulanan beklenti ise öğretmen ve öğrencilerin farklı yaklaşım ve yöntemleri öğrenmesi ile öğrencilerin araştırma, sunum, proje yapma, rapor yazma gibi becerilerinde artışın olması yönündeki beklenti olmuştur. Öğretmen ve öğrencilerin motivasyonu ve başarısında artış olmasını bekleyen sadece bir yönetici olmuştur.

Projenizle öğrencilerinize, öğretmenlerinize, kurumunuza neler kazandırmayı düşünüyorsunuz sorusuna verilen okul yönetici cevaplarında; öğrencilere kazandırılmak istenenler noktasında en yoğun verilen cevap dil becerilerinde gelişmeyi sağlamak olmuştur. Dil becerilerinde gelişmeyi sağlamak isteği kadar yoğun ifade edilen diğer bir cevap ise kültürleri tanımayı sağlamaktır. Bir yönetici ise öğrencilerin bilgiye ulaşma becerilerinin gelişeceğini ifade etmiştir. Öğretmenlere kazandırılmak istenenler noktasında okul yöneticileri sadece dil gelişimini sağlayacaklarını belirtmişlerdir. Bir yönetici öğretmenlerin mesleki deneyim kazanacaklarını ve başarılarının artacağını belirtmiştir. Kuruma kazandırılacaklar noktasında en çok okul prestijinin artması ifade edilmiştir. Bir yönetici okulun eğitim-öğretim kalitesinin artacağını belirtmiştir. Bu projelerle uluslararası iletişimin güçlenmesinin de sağlanacağı belirtilmiştir.

Projelere katılım sürecinde karşılaşılan güçlükler noktasında yöneticilerin yoğun olarak vurguladıkları güçlük olmamıştır. Bir yöneticinin “ Belki biz kendimizi daha güvende hissetmek için çok fazla zorlamış olabiliriz bilmiyorum ama hani

elimizde bir başvuru örneği olsa idi çok daha rahat olabilirdik. Bazı şeyleri el yordamıyla yaptık açıkçası.” şeklindeki ifadesi başvuru formunun doldurulması ile ilgili bazı güçlükler yaşadıklarını belirtmektedir.

Avrupa Birliğinin bu projelere katılımınızdan dolayı size, kurumunuza nasıl fayda sağlayacağını düşünüyorsunuz sorusuna okul yöneticileri arasında en çok Dünya’ya entegrasyonu sağlama noktasında yaralı olacak cevabı verilmiştir. AB nin maddi yardımının da fayda sağlayacağı yoğun olarak belirtilmiştir. Bir okul yöneticisi özgür düşünebilme yeteğini kazandıracağını belirtirken, bir yöneticide bu projelerde başarılı olunursa belki bir AB katılım belgesinin verilebileceğini ifade etmiştir.

Okul yöneticilerinin bu projelerin daha faydalı olabilmesi için belirttikleri en yoğun öneri ise seminerlerin daha detaylı olmasının gerekliliği üzerinde olmuştur. Az sayıda okul yöneticisi de projelere verilen maddi kaynağın artırılması önerisinde bulunmuştur.

Bu projelere katılımın gerekliliğini AB ne girmede uyum sürecini kolaylaştırması gerekçesine dayandıran okul yöneticisi en fazla sayıda olmuştur. Eğitimde Avrupalılık boyutunu yakalamayı sağlaması, maddi katkılar sağlaması, yeniliklere açık insanlar olabilmemezi sağlaması da ifade edilen gerekçelerdendir.

Okul yöneticilerinin Comenius projelerini tanııtma noktasında yapacaklarında bir yoğunluk gözlenmemiştir. Okul yöneticilerinden biri “Ülkemizin bu projelere yatırım yaptığı ve bu paraların mutlaka geri kazanılması için projelere katılımın gerekliliği üzerinde dururdum.” şeklinde bir tanıtım yapacağını belirtmiştir. Bir başka yöneticinin önerisi “Okullarda AB koordinatör öğretmenleri seçerek onlara seminer verirdim.” şeklinde iken; diğer bir öneri de “Bölge müdürleri toplantısına katılarak oradaki müdürleri ikna ederdim.” şeklinde belirtilmiştir. Bir yönetici de “Projelere hazır olduğumu düşündüğüm okullar ile diğer devlet okullarını ortak yaparak katılımı arttırırdım” derken, başka bir yönetici de “Bilgi iletişim teknolojilerinin olmazsa olmazlarından bahsederek, bu projelerin de bu noktadaki

gelişimleri sağlamasına dayanan bir tanıtım yapardım” demiştir. Okul yöneticilerinin genelde projelerin yaygınlaştırılması noktasında tanıtımlara ağırlık verdikleri görülmektedir.

5.3.Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Görüşlerinden Çıkarılan Sonuçlar

Comenius 1 projeleri hakkındaki öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinden aşağıdaki yorumlar çıkarılabilir:

1. Comenius projelerine yönelik AB Eğitim ve Gençlik dairesinin yaptığı çalışmalar gayretli bulunurken, gerek zamanın kısa olması gerekse bu çalışmalara yeni katılımdan dolayı bu çalışmaların yeterli olmadığı düşünülmektedir.
2. Başvuruda bulunan projelerin yoğunlukla sosyal-kültürel alanları kapsadıkları görülmüştür. Bu durumun internet sayfalarında da sosyal-kültürel alanların yoğun olarak bulunmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (Kurulan ortaklıklarda koordinatör değilde partner olarak katılım gerçekleştiği için). Dil sorunu nedeniyle de bu alanlara yığılma olmuş olabilir (Diğer alan öğretmenlerinin yeterli dil seviyelerinin olmaması). Genellikle projelerin koordinatör öğretmenleri İngilizce öğretmenleri olmakla beraber dil projelerinin olmaması; bu projelerin çalışma gruplarının diğer alan öğretmenlerinden oluşmasından kaynaklanabileceğini düşündürmektedir. Comenius projelerinin genel hedeflerindeki ortak Avrupalılık kültürü, kültürel kaynaşma gibi hedeflerin projelerin ana konularının belirlenmesinde etkili olabileceği de düşünülmektedir.
3. Projeler ile öğretmen, öğrenci ve kuruma kazandırılmak istenenler noktasında, öğretmenlerin kurum kazançlarında daha yoğun bir bilgiye sahip olduklarının ve bu noktaya odaklandıklarının görülmesi; projelerden beklentilerin daha çok kurum adına getireceği kazançlar doğrultusunda olduğunu düşündürmektedir. Bu durum öğretmenlerin mesleki açıdan çok, iş güvenliği açısından projelerle ilgilendiğini de gösterebilir.

4. Proje koordinatör öğretmenlerinin çoğunun İngilizce öğretmeni olması, olmayanların da iletişim sağlayacak kadar İngilizce bilmeleri veya okulların dil konusunda yardımcı olanaklarının fazla olması nedeniyle dil probleminin belirtilen güçlükler içerisinde çıkmadığı düşünülmektedir. Gerek ortaklıkların kurulabilmesi gerekse formların doldurulabilmesi için yabancı dilin bilinmesi veya çevirmenin olması gerekmektedir. Dil açısından böyle bir problemin belirtilmemesi bu tür olanaklara sahip olmaktan dolayı olabilir. Projelere katılım sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları bazı güçlükleri ifade etmelerine karşın okul yöneticilerinin bu noktada bir güçlük ifade edememeleri; ortaklıkların kurulması evrelerinde okul yöneticilerinin geri planda kaldığını düşündürmektedir. Ortaklıkların kurulması ve başvuru sürecindeki işlemlerin yapılmasında asıl rolü öğretmenler üstlenmiş olabilirler.
5. Projelere katılım ile AB nin sağlayacağı yararlar noktasında öğretmenlerin yoğunlukla ifade ettikleri 'AB ne entegrasyonu sağlamada ilkler arasında yer almadan dolayı örnek olmayı sağlar' düşüncesinin de kurum kazançları noktasında bir düşünce olduğu düşünülmektedir. Hem öğretmenlerin hem de okul yöneticilerin çoğunlukla düşündükleri bir yarar olarak AB nin maddi kaynak sağlamasını ifade etmeleri de bu tür eğitim çalışmalarında sağlanan finansmanın hem öğretmenlere maddi yükümlülük getirmemesi hem de kurumlara çalışmalarını yapabilmeleri için destek vermesi nedeniyle projelere katılımı teşvik eden önemli bir faktör olduğu söylenebilir.
6. Comenius 1 okul ortaklıklarından beklentiler noktasında öğretmenler yoğunlukla dil gelişiminin olmasını belediklerini ifade ederken, kendi projelerinde dil gelişimini kazandırmak istediklerini belirten öğretmen sayısı yarıya inmiştir. Comenius 1 Okul ortaklıklarından beklentiler noktasında öğretmenlerin bir kısmı öğrencilerin öğrenme yöntemlerini öğrenmelerini belediklerini ifade ederken, kendi projelerinde bu tür bir kazanım sağlamak istediklerini belirten öğretmen olmamıştır. Aynı şekilde Comenius 1 Okul ortaklıklarından öğretmen ve öğrenci motivasyonunda artış sağlaması beklentileri olduğunu ifade eden az sayıda öğretmen varken kendi projelerinde bu tür bir kazanç sağlamayı ifade eden öğretmen olmamıştır. Comenius 1 Okul ortaklıklarından beklenen bazı kazanımların kendi projelerinde

kazandırılmaya çalışılmaması bu projelerin hedeflerinin tam olarak anlaşılmadığını, Comenius 1 Okul ortaklıklarının içeriğinin tam olarak özümselenmemiş olduğunu düşündürmektedir. Comenius 1 Okul ortaklıklarından beklenenlere verilen cevaplar tanıtım programlarındaki genel ifadeleri çağrıştırdığı için bu projelerin sadece tanıtımlarda açıklandığı şekli ile tanındığı izlenimini vermektedir. Projelerin hazırlanma aşamasından sonra projelere katılım gerçekleştiği için kendi beklentileri ile katıldıkları projelerdeki beklentiler tam olarak örtüşmemiş de olabilir.

7. Projelerin daha yararlı olabilmesi yönünde genellikle daha detaylı, açıklayıcı seminerler olması ve bu tanıtımların yaygınlaştırılması düşüncesi vurgulanırken AB Eğitim ve Gençlik dairesinin yaptığı çalışmalar da takdir edilmektedir. Türkiye'nin katılımının yeni olması, görevli sayısının yetersiz olması ve zamanın kısıtlı olması nedeniyle proje tanıtımı ve duyurulması noktasında bazı eksikliklerin olduğu düşünülmektedir. Tanıtım çalışmalarının yaygınlaştırılması, bu projelerin incelenmesi, yeni projelerin üretilebilmesi noktasında araştırma kurumlarının, üniversitelerin, ilgili eğitim kurumlarının bu çalışmalara yönelmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.
8. Öğretmenlerin Comenius 1 projelerini tanıtımda daha çok uygulamaya yönelik tanıtımlara yönelmesi de bu projelerin uygulanmış örneklerine ihtiyaç olduğunu düşündürmektedir. Bir öğretmenin "Mesela web sitesinde bir forum sayfası oluşturulabilir, herkes sorusunu sorar ve cevabını alır." şeklinde projeleri tanıtacağını belirtmesi de projelerin gerçekleştirilmesinde bazı zorluklar yaşandığı ve bu noktada yardıma ihtiyaçları olduğunu vurgulayan ifadeler olarak görülmektedir. Bir yöneticinin "Toplantılar periyodik olmalı çünkü çok genel toplantılar yapılıyor ve öğretmen oradan çıktıktan sonra zaten okulda bilgisayar yok, bilgisayar olsa bile internet erişimi yok, olsa bile belki dil bilmiyor. O nedenle çok spesifik yani kılcallara girilmesi lazım. Çok genel böyle informe edici bilgiler, sadece kaba bilgiler vererek bu işe insanlar çok rahat ikna edilemezler." şeklindeki ifadesinden yapılan toplantıların detayı kadar periyodik yapılması ve her defasında biraz daha derin bilgilerin verilmesinin beklendiği anlaşılmaktadır. Aynı zamanda okulların fiziki koşullarının da bu projelerde etkili bir faktör olduğu vurgulanmaktadır.

Kurumlar arasında olanaklar nedeniyle oluşan dengesizliğin azaltılmasında yetkililerden yardım beklenirken eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için çalışmaların yapılmasının beklendiği düşünülmektedir.

9. Comenius projeleri ile ilgili olarak yapılan görüşmelerde sorular dışında bazı görüşmecilerin ilave etmek istedikleri, biraz daha vurgulanmasında yarar gördükleri bazı düşünceleri olmuştur. Bir görüşmeci “ Milli Eğitim Bakanımız bir TV programında AB projeleri var ve biz buna 48 milyon dolar para ödüyoruz, hiç olmazsa bu para geri dönsün gibi sözleri olmuştur .” ifadesiyle bakanın yaptığı konuşmadan etkilendiğini vurgulamaktadır. Devletin her kademesinden bireylerin bu projelere devletin yaptığı yatırımların bir şekilde geri kazandırılması için girilmesi gerektiğine yoğunlaştıkları söylenebilir. Bir başka görüşmeci de benzer şekilde projelere ayrılan kaynaktan yararlanılması gerekliliğini şu ifadelerinde belirtmektedir: “Benim anladığım burada çok ciddi kaynağın olduğu ve Türkiye’nin her yıl buraya ciddi oranlarda para yatırdığı. Mesela Almanya’da bir eyalette projelerden dolayı alınan para milyon Euro bazındaymış. Almanya’da sadece 3-5 ilden oluşan bir eyaletin Comenius projeleri ile ilgili AB den aktardığı paraların haddi hesabı yok ve biz çok ciddi bir şekilde kaynak arıyoruz. Hazır bize kaynak; işte yurtdışına gideceksek oradan bize kaynak sağlanıyor, bilim vereceksek kaynak oradan, iletişim teknolojilerini kullanacaksak kaynak oradan.” Buradan projelere ülkelerin bu derecede ilgi göstermelerinde yaptıkları yatırım üzerinde bir kaynağa sahip olma isteklerinin yattığı düşünülmektedir. Bir görüşmeci de projelere ilgili olan kesimlerin daha çok özel okullar olduğunu şu cümlelerinde ifade etmektedir: “Özel okulların fiziksel koşulları birbirine yakın, özellikleri birbirine benzediği için çok büyük bir yarış halindeler. Yarış halinde oldukları için, onlar için uluslararası bir projede yer almak çok büyük bir reklam olacak, avantaj olacak. Ama devlet okulları bu işin biraz daha dışında kalıyorlar. Şimdiye kadar hep özel okulların bu işle daha fazla ilgisi olduğunu gördüm. Hep onlar Ulusal Ajanstan talepte bulundular, bize gelin konuyu anlatın diye ama devlet okullarından istek yoktu.” Proje başvurularında özel okulların yoğunlukta olması devlet okullarının ise çok az olmasının nedeni; yapılan genel tanıtımlar sonrasında daha detaylı bilgi alma yönünde bir talepte bulunmamaları da

olabilir. Devlet okulları veya çalışanları bu noktada elde edecekleri gerçek kazanımların farkında olsalardı daha istekli olabilirlerdi. Özel okulların talebinin fazla olması da bulunduğu konuma yakın okullardan bir adım önde olabilme yarışından kaynaklanabilir.

6.ÖNERİLER

1. Projelere katılımın arttırılabilmesi için tanıtımların daha detaylı, kafalarda soru bırakmayacak şekilde olması gerekmektedir. Bunun için gerek üniversitelerin gerek araştırma kurumlarının, hatta eğitimle ilgili her kuruluşun projelere yönlendirilmesi gerekmektedir. Comenius projelerinin ülke tanıtımında yaygınlaştırılabilmesi için çeşitli illerde bulunan üniversitelerden yardım alınabilir. Bölge koordinatörleri seçilerek tanıtımın yapılması sağlanabilir. Çeşitli basın – yayın organlarında tanıtım yapılabilir. Yerel yönetimlerden yardım alınarak tanıtımın yaygınlaştırılması sağlanabilir. Okullarda projelerin tanıtımında görevlendirilmek üzere öğretmen, öğrenci, veli....den oluşan bir ekip oluşturulabilir.
2. Projelere katılmak isteyen okul yönetici ve öğretmenlerine proje katılım sürecinde yapılması gerekenler konusunda hizmetiçi eğitim verilmelidir. Projelerin tanıtımının ve eğitime sağlayacağı katkılarının açıklanabilmesi, bilinçli bir kadroyla proje çalışmalarının yürütülebilmesi için hizmet içi eğitim kurslarının düzenlenmesi gerekmektedir. Öğrenciler kadar öğretmenlerin de proje çalışmasının nasıl yapılacağına dair eksiklikleri bulunmaktadır. Bu nedenle hem öğretmen hem de öğrencilere proje hazırlanmasına yönelik kurslar verilmelidir.
3. Projeler kapsamında AB nin bazı kuralları, uygulamaları, ülkelere ayırdığı bütçe, istisnalar gibi konulara değinilmemektedir. İlgili kurumun bu noktalarda daha açıklayıcı bilgiler vermesine ihtiyaç duyulmaktadır. Tanıtım toplantılarında veya proje başvurusunda bulunacak olanlara ayrı bir seminerde bu konular daha detaylı açıklanabilir.
4. Comenius projelerine ortak bulunması, başvuruların yapılması, uygulanmış proje örnekleri gibi projelerin pratiğine yönelik bilgilendirme toplantılarının

arttırılması gereklidir. AB Eğitim ve Gençlik Dairesi'nin sitesinde soruların sorulup cevapların alınabileceği bir alan oluşturulabilir. Yabancı dil öğretmenlerinden yararlanılabilir. Okullarda yabancı dil öğretmenlerinden oluşturulacak bir ekip bu noktada gerekli dökümanı sağlamada görevlendirilebilir.

5. Projelere katılım noktasında özellikle devlet okullarının geri planda kaldıkları görülmektedir. Bu kurumları teşvik edici çalışmaların yapılması gerekmektedir. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için projelere devlet okullarının katılımını artıracak tedbirler alınmalıdır. Engelli grupların katılımını destekleyici çalışmalar yapılarak, bu grupla ilgili eğitim personeline proje tanıtımı yapılmalıdır. Proje ortaklıklarında ülkemiz sahip olduğu öğrenci potansiyeli nedeniyle talep edilecek bir ortaktır. Bu avantaj kullanılarak özellikle devlet okulları projelere dahil edilmelidir. Devlet okullarındaki öğrenci potansiyeli ile özel okulların imkanları birleştirilerek ortaklıkların kurulması desteklenmelidir.
6. Projelerin bilimsel sonuçlarının arttırılabilmesi için proje hazırlama aşamasında üniversitelerden destek sağlanmalıdır. Projelerle ilgili olabilecek alanlardan kişi ve kurumların inceleyici ortak olarak katılımı sağlanarak, projelerin daha sağlıklı yürütülmesi gerçekleştirilebilir. Comenius 1-1 projelerinin değerlendirilmeleri genellikle proje ortakları arasında gerçekleştirilmektedir. Bu değerlendirmelerde ilgili kişi veya kurumlardan da öneriler alınması, projelerin daha sağlıklı yürütülebilmesi ve devamının getirilmesinde faydalı olacaktır.
7. Comenius projelerinden özellikle Comenius 2 eğitim personelinin eğitimine yönelik çalışmalarda; öğretmen yetiştiren kurumların, öğretmen eğitimi ile ilgilenen kurum ve kuruluşların, hizmetiçi eğitim dairesinin, araştırma kurumlarının vb. ilgili olacak tüm kurumların bu projeleri desteklemesi, incelemesi gerekmektedir.
8. Öğretmen yetiştiren kurumların projelere sosyal ortak olarak katılması sağlanarak aktif görev alan öğretmen adaylarının öğretmenlik formasyonunu daha iyi anlamaları sağlanabilir.

9. Proje çeşidine göre proje sonuçlarından yararlanabilecek kurum ve kuruluşlar (sanayi ve turizm sektörü, eğitim kurumları, sivil toplum kuruluşları gibi) projelerin diğer ortakları olmalıdır.
10. Projelere farklı alan öğretmenlerinin katılımını artırmak için okullar ile üniversiteler arasında işbirliği yapılması gerekir.
11. Okulların projelerini belirlemeden önce; öğretmen, öğrenci, yönetici hepbirlikte ortak kararlar alarak projede çalışacak kesimi arttırmaları gerekir.
12. Comenius 1-1 Okul projelerinin; öğretmen yetiştirme üzerindeki etkilerinin, öğrencilerin bilimsel öğrenme süreçleri üzerindeki etkilerinin, kurumlara katkılarının ve okul - aile – öğrenci – öğretmen ilişkileri üzerinde yapacağı etkilerin araştırılması gerekmektedir.
13. Comenius 1 okul ortaklıklarında çevre fen projelerinin sayısının artması için, bu alanda daha fazla örneğin tanıtılması fen öğretmenlerinin ilgisinin bu projelere çekilmesi gerekir.

KAYNAKÇA

ALKAN, Cevat (1989) *Modüler Programlama ve Türkiye’de Uygulaması*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 22 (1)

ATABAY, Sevinç (2003) *Okul Eğitimi Comenius, Bilim ve Akılın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, (35)

AVENSTRUP, Roger (2004) *Program Reformunda ve Uygulanmasında Aşılması Gerekenler, Program Geliştirmede Yeni Yaklaşımlar Ulusal Sempozyumu*

BAŞARAN, Ethem (1996) *Türkiye Eğitim Sistemi*, Yargıcı Matbaası

BAŞGÖZ, İlhan (1995) *Türkiye’nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk, “Sorunlar-Çözüm Aramaları-Uygulamalar”*, Ankara : T.C Kültür Bakanlığı Yayınları/1754, Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Başbakanlık Basımevi

BARZANO, Giovanna (2002) *School Self-evaluation Towards a European Dimension*, *European Journal of Teacher Education*, Mar 2002, Vol.25 Issue 1 , p83, 18p

BEERNAERT, Yves (2002) *Report on the Evaluation of the Action 3.2 In-set Courses Organised Within the Framework of Action 3 of Comenius*, *European Journal of Teacher Education*, Mar 2002, Vol.25 Issue 1 , p41 , 17p

CHAMPOLLION, Pierre (2002) *Utiliser la Dimension Européenne Pour Faire Sortir l’Ecole de ses Murs ou’Extra Muros’*, *European Journal of Teacher Education*, Mar 2002, Vol.25 Issue 1 , p101, 6p

COMENIUS Waterproject (2004), www.ssb.at/de/org/comenius/ekebyholm/water_theory_methods.htm

DE BOER, George E. (1991) *A History of Ideas In Science Education Implicants for Practice*, Chapter 8, page 147-172, 25

DEMİREL, Özcan (1997) *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: USEM yayınları-13

EARGED (1998) *İlköğretim Okulu Fen Bilgisi Dersi İhtiyaç Analiz Raporu*, Ankara

EARGED (1999) *İlköğretim Okulu Fen Bilgisi Dersi Öğretimi Taslak Programı*, Ankara

EARGED (2000) *İlköğretim Okulu Fen Bilgisi Dersi Taslak Öğretim Programı Alanda Deneme Uygulama Raporu*, Ankara

EARGED (1995) **Lise 1,2,3 Sınıf Biyoloji Dersleri ile ilgili İhtiyaç Analizi Raporu**, Ankara

EARGED (1996) **Lise Biyoloji Dersi Öğretim Programı Deneme Raporu**, Ankara

EARGED (1995) **Ortaöğretim Biyoloji (1-2-3) Dersi Taslak Öğretim Programı**, Ankara

EUROPEAN COMİSSİON (2000) **Guide to Programmes and Actions**, Education and Culture, ISBN 92-828-9925-x

EUROPEAN COMİSSİON (2000) **Comenius 1 Handbook For Schools**, Education and Culture

EVANS, Michael (1996) *Young Britain revealed as Euro-sceptic bastion*, Times Educational Supplement, 11/08/96 Issue 4193, p14, 2/3p, 2 charts , 1bw

FARREL, G.Elizabeth (1988) **Curriculum Development, Implementation, And Evaluation Processes: A Crosscultural Study of Secondary School In Australia, Canada, England**, UMI Dissertation Services

GEBAN, Ömer ve başk. (1996) **Ortaöğretimde Kimya Konu ve Kavramları Üzerine Öğrenci Görüşleri**, Ankara: EARGED

GREEN School- Green City (2004), www.riccati.it/socrates/comenius.html

HAND, Brion ve F.D.TREAGUST (1991) *Student Achievement and Science Curriculum Development Using A Cosractive Fromework*, School Science and Mathematics, volume 91 (4), April 1991

HOLT, Gill (2001) *Socrates EPIC*, Europe Eurofocus 6

KAPTAN, Fitnat (1999) **Fen Bilgisi Öğretimi**, MEB Yayınları, Öğretmen Kitapları Dizisi: 204, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

KAVAK, Yüksel (2003) *Türk Eğitim Sisteminin Genel Görünümü, Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Eğitimde Yansımalar: VII 21-23 Mayıs*, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi

KİRTLY, Ray (2002) *European School Co-ordinatör Training*, European Journal of Teacher Education, Mar 2002, Vol.25 Issue 1 , p33, 7p

KÖHLER, Hartmut ve C.HANNOFER (2002) *Mathematics Teaching and Democratic Education*, *European Journal of Teacher Education*, Mar 2002, Vol.25 Issue 1 , p77, 5p

KÖSEOĞLU, Fitnat ve başk. (2003) *Ortaöğretim Lise Müfredatının Gelişmiş Ülkelerin Müfredatları ile Karşılaştırılarak Değerlendirilmesi ve Yapılandırıcı Öğrenme Teorisine Dayalı Kimya Müfredat Programının Geliştirilmesi*, Gazi Üniversitesi Araştırma Fonu 04/2003-11 nolu Bilimsel Araştırma Projesi

KÜÇÜK, M. Mehmet ve başk. (2002) *Kimya Eğitim ve Öğretiminde Uygulanan Öğretim Yöntemleri Etkin Kavram Öğretimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 5. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, 16-18 Eylül 2002, Ankara

LİBOTTON, Arno, V.B. JOHAN ve M. GAROFALO (2002) *ATEE Intertactive Co-ordination and Educotional Monitoring of Socrates Comenius Action 3 projects*, *European Journal of Teacher Education*, Mar 2002, Vol.25 Issue 1 , p19, 14p

Mc CALL ,Tames (2002) *Editorial*, *European Journal of Teacher Education*, Mar 2002, Vol. 25 Issue 1, p5, 1p

MEB (1997) *Milli Eğitim Bakanlığında Program Geliştirme 1997*, Ankara: EARGED

MEB (2002) *2002 Yılı Başında Milli Eğitim*, Milli Eğitim Bakanlığı, Aralık 2001

MEB (2004) *TIMSS Ulusal Raporu*, www.meb.gov.tr

METE (1994) *Mesleki ve Teknik Eğitim Raporu 29 Temmuz 1994*

MONTANE, Mireia (2002) *Education and Culture in Teacher Tranining Education in Eurape: a dialogue among European Educators to share knowledge*, *Education*, *European Journal of Teacher Education*, Mar 2002, Vol.25 Issue 1 , p7, 3p

MONTANE, Mireia (2002) *Proyecto ELLE: Experiencia Europea de Innovacion Pedagogica Basada en la Escritura de un Libro*, *European Journal of Teacher Education*, Mar 2002, Vol.25 Issue 1 , p59 , 17p

MORGİL, İnci, A.S. YÜCEL ve M. ERSAN (2002) *Öğretmen Algılamalarına Göre Lise Kimya Öğretiminde Karşılaşılan Güçlüklerin Değerlendirilmesi*, 5.

Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi 16-18 Eylül 2002, Ankara

ÖZAT, S. Yaşar (1997) Evaluation of Curriculum for Chemistry Courses In Sekondary Schools - (Ortaöğretimde Kimya Programlarının Değerlendirilmesi), Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilim Uzmanlığı Tezi

ÖZKAN, Hüsnü ve M. ÖZBAKAN (1998) Ders Programları ile İlgili Bazı Tesbit, Değerlendirme ve Öneriler, Talim Terbiye Dairesi Ek:4 04.08. 1998

PKM (2004) TEP ve Orta Öğretim Projesi, www.projeler.meb.gov.tr

RAFFERTY, Frances (1995) *Principals embraced in race for cash*, Times Educational Supplement, 6/16/95 Issue 4120 , p16, 1/2 p, 1bw

SELLAFIELD (2004), <http://home.no.net/runar/84/sellafield.htm>

SEZGİN, S. İlhan (2000) Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

STAVER, John (1997) *Konstruktivizm: Fen Uygulamalarında Ve Fen Öğretiminde Kullanılan Sağlam Teori*, Center for Science Education, 219 Bluemont Hall, 1100 Mid-Campus Drive, Kansas State University, Manhattan, Kansas 66506

TAŞELİ, Emine (2001) Avrupa Eğitim Programlarına Türkiye'nin Katılımıyla İlgili AEGEE-İSTANBUL (Avrupa Öğrenci Formu) Tarafından Gerçekleştirilen Halkla İlişkiler Çalışmaları, Y. Lisas Tezi, İstanbul 2001

TEZCİ, Erdoğan (2003) Oluşturmacı Öğretim Tasarımında Teknolojinin Rolü (The Role of Technology in Constructivist Instructional Design), Fırat Üniversitesi

TTK (1971) Talim Terbiye Dairesi 16.02.1971 tarih ve 47 sayılı kararı

TTK (1984) Talim Terbiye Dairesi 14.02.1984 tarih ve 16 sayılı kararı

TTK (1993) Talim Terbiye Dairesi 26.05.1993 tarih ve 86 sayılı kararı

TTK (1999), Program Geliştirmenin Gerekçesi ve Önemi Raporu, Talim Terbiye Dairesi

ULUSAL AJANS (2004), Socrates Genel Eğitim Programı, www.ulusalajans.gov.tr

VARIŞ, Fatma (1988) Eğitimde Program Geliştirme “Teori ve Teknikler”,
Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No:157

VARIŞ, Fatma (2002) Eğitimde Program Geliştirme, Teori ve Teknikler,
Alkım kitapçılık

YAYAN, Melik (2003) AB Eğitim Programları ve Türkiye'nin Yararlanma
Kabiliyeti, Milli Eğitim Dergisi, Eğitim Kültür Sanat (158)

YÖK (2004), www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/mart99/bolum6html

YÜCEL, Serap (2003) Türk Eğitim Sistemi Üzerine Genel Bir Değerlendirme,
EBB Türk Eğitim Sisteminde Örgüt ve Yönetim Sunusu

YÜKSEL, Sedat (2000) Milli Eğitim Bakanlığında Program Geliştirme
Çabalarının Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Doktora Tezi

EKLER

**Ek-1.ORTAK BULMADA KULLANILACAK İNTERNET
ADRESLERİ**

ORTAK ARAMA ADRESLERİ

1. <http://www.siu.no>
2. <http://isoc.siu.no>
3. <http://partbase.europe.se>
4. www.mywebsearch.com
5. www.eun.org/eun.org2/eunlen/cs_about/sub_area.cfm?sa=333 cached
6. www.comenius.eun.org

KONTAKT SEMİNERLER İÇİN ADRES

<http://comenius.stvg.at/comeniushome.nsf>

SORULARA YANIT BULABİLECEĞİNİZ SOCRATES REHBERİNİN ADRESİ

<http://europea.eu.int/comm/education/socrates/download.html>

adresinde "Socrates Community Action Programme In the field of education (2002-2006) Guidelines for Applicants Doküman" da bulabilirsiniz.

SOCRATES-LEONARDO-YOUTH TEKNİK YARDIM OFİSİ ADRESİ

<http://www.socleoyouth.be>

Ek-2.HAZIRLIK ZİYARETİ FORMU

Education and Culture

Socrates
Comenius

SOCRATES

Comenius 1 - Preparatory visits

APPLICATION FORM

for
schools wishing to undertake a
a Preparatory Visit under Comenius 1

School year 2004/05

Basic data :

Name of applicant institution :	
---------------------------------	--

Reserved for the National Agency

<i>Application deadline</i>	<i>Registration number</i>

EUROPEAN COMMISSION

GENERAL INFORMATION

- Under Comenius 1 a preparatory visit must be undertaken before submitting a project application. If your institution has already submitted a grant application for a Comenius 1 project starting in the school year 2004/05, then it can no longer receive a preparatory visit grant for the same project.
- Before completing the form, please read the relevant sections in the *SOCRATES Guidelines for Applicants* and the appropriate annual Call for Proposals, which contains additional information on closing dates, National Agency addresses to which the application must be sent, and specific priorities for that year. Further information can also be found on the SOCRATES website:

<http://europa.eu.int/comm/education/socrates.html>

- The form may be typewritten, printed from a computer (word-processor) or hand-written in block capitals.
- In accordance with standard Commission practice, the information provided in your application form may be used for the purposes of evaluating the SOCRATES programme. The relevant data protection regulations will be respected.

ELIGIBILITY CHECK-LIST

- ☐ Your institution is located in one of the countries participating in the SOCRATES programme listed in section 3.1, Part I of the *Guidelines for Applicants*. Please check with your National Agency or consult the SOCRATES website for further details.
- ☐ You have checked with your National Agency that your institution is eligible to participate in Comenius 1.
- ☐ The application has been submitted according to the application procedures set out in the *Guidelines for Applicants* and the closing dates specified by your National Agency.
- ☐ The application relates to a preparatory visit taking place between 1 August 2004 and 31 July 2005.
- ☐ The application form has been **completed in full** using one of the official languages of the EU, or, in the case of the EFTA/EEA and acceding or candidate countries, in the national language of the country concerned.
- ☐ The application form bears the original signatures of the participant/group leader and the person legally authorised to sign on behalf of the applicant institution as well as the original stamp of the applicant institution.

RETURN ADDRESS

Necatibey Caddesi No : 108 06100 ANKARA

Tel : 0-312-294 64 17

Faks : 0-312-294 64 77

e-mail : bilgi@ua.gov.tr url: www.ua.gov.tr

Acknowledgement of Receipt

This page will be returned to you when we have received and registered your application form. For this purpose, please complete the section below:

Application for:	Comenius 1 Preparatory Visit
Name of applicant institution:	
Family and first name of participant/group leader:	
Institution street name and number:	
Post code and town/city:	
Country:	

Reserved for the National Agency

We acknowledge receipt of your application:

Please use this number in all communication with your National Agency.

Place:

Date:

Signature:

Stamp of the National Agency:

A. VISIT BASICS

Type of visit

The application refers to a :	☐ Preparatory visit to a future Comenius 1 project partner institution(s) for a: ☐ School project ☐ Language Project ☐ School Development Project ☐ Contact seminar (please give the title of the seminar if known) :
-------------------------------	--

B. APPLICANT INSTITUTION

Name and address of the institution (if the application is successful, all correspondence related to it will be sent to this address)

Full legal name of the applicant institution/organisation in the national language:			
Street name and number:			
Post code and town/city:		City	☐ Suburb ☐ Rural area ☐
Region:			
Country:			
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone:	Fax:	
E-mail:			
Website:			

Type of institution

Type of institution:	☐ Pre-primary school ☐ Primary school ☐ Secondary school ☐ general ☐ vocational ☐ technical ☐ Establishment for/with learners with special educational needs ☐ Other, namely:		
Legal status of institution:	☐ Public ☐ Private		
Number of staff:	Total :	Female:	Male:
Number of pupils:	Total :	Female:	Male:

Head of institution (The person who is legally authorised to represent his/her institution and will sign the contract if the application is successful)

Family and first name:		Mr ☐ Ms ☐
Official title:		

Previous participation in EU programmes

Has your institution participated in the SOCRATES programme or any other activity supported by the European Union in the course of the past five years (e.g. LEONARDO DA VINCI, YOUTH FOR EUROPE, etc.)?			☐ YES (please fill in the table below) ☐ NO
Year	European Union programme	Project reference number	Title

C. PARTICIPANTS

*This section relates to the person(s) undertaking the preparatory visit.
Please note that normally only one person per institution can take part in any preparatory visit.
However, in exceptional and duly justified cases two persons per institution may be allowed to participate in the same visit. In this case "Participant 1" refers to the group leader.*

Participant 1

Family and first name:		Mr ☐ Ms ☐
Date of birth (day, month, year):		
Nationality:		
Present position:		
Subjects taught (if applicable):		
Qualifications and professional background (please give those details which are most relevant to this application):		
Role in preparatory visit (to be completed in the case of group visits only):		

Private address of Participant 1 (this person will be informed of the result of the selection and may be contacted, if needed, at his/her private address during school holiday periods)

Street name and number:		
Post code and town/city:		
Region:		
Country:		
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: Fax: /	
E-mail:		

Participant 2

Family and first name:		Mr ☐ Ms ☐
Date of birth (day, month, year) :		
Nationality:		
Present position:		
Subjects taught (if applicable):		
Qualifications and professional background (please give those details which are most relevant to this application):		
Role in preparatory visit (to be completed in the case of group visits only). Please explain why the participation of a second participant is necessary.		

D. VISIT CONTENT

This section relates to the content of a preparatory visit to a future project partner institution(s) under Comenius 1. In case you apply for a preparatory visit grant to participate in a contact seminar (see section A), you are not obliged to complete this section.

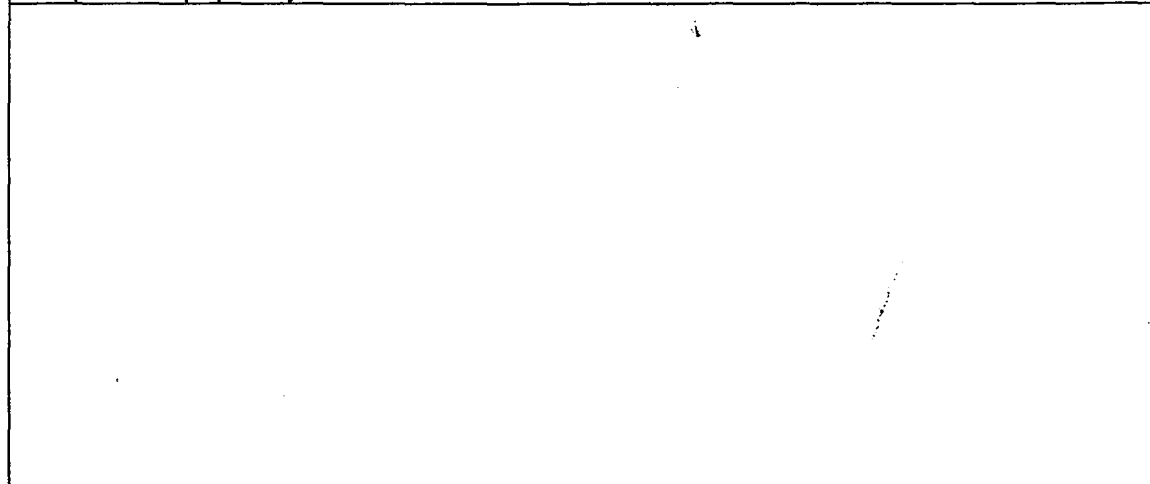
Purpose of the visit

Please give a brief description of the project to which the visit is intended to give rise. If available, please provide information on aspects such as the objective(s), theme(s) and activities of the Comenius 1 project to be developed, the different institutions involved, and the planned starting date and duration of the project.

Description of the visit

Please describe the activities which will take place during the visit. Please explain also whether representatives from any of the future project partner institutions other than from your institution and the host institution(s) will take part in this preparatory visit as well.

Please provide in the tables below the requested information on the institution(s) to be visited abroad and the dates and the duration of your stay at each institution (maximum 2 institutions to be visited per preparatory visit).

In case you intend to visit two institutions, please note that both visits should take place during one single round trip.

Please note also that the maximum duration of a preparatory visit is 1 week, i.e. 6 overnight stays abroad, regardless of whether one or two institutions are visited.

Institution No 1

Full legal name of institution in the national language:		
Street name and number:		
Post code and town/city:		
Region:		
Country:		
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone:	Fax:
E-mail:		
Family and first name of contact person:		Mr ☐ Ms ☐
Present position:		

Dates and duration of the visit

Dates (day, month, year):	Beginning (not before 1 August 2004):	End (not after 31 July 2005):
Duration in persons x days		

Institution No 2

Full legal name of institution in the national language:		
Street name and number:		
Post code and town/city:		
Region:		
Country:		
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone:	Fax:
E-mail:		
Family and first name of contact person:		Mr ☐ Ms ☐
Present position:		

Dates and duration of the visit

Dates (<i>day, month, year</i>) :	Beginning (<i>not before 1 August 2004</i>):	End (<i>not after 31 July 2005</i>):
Duration in persons x days		

E. GRANT REQUEST

Before completing this section of the form, please read carefully the Annex on travel and subsistence costs.

Cost Item	Description	Cost (in EURO)
Travel and travel insurance	Travel : * from (place): * to (max. 2 destinations): * type of transport : Travel insurance :	
Subsistence	Total number of overnight stays abroad :	
Total		
SOCRATES Grant requested		

If disadvantaged, for example due to a handicap or for socio-economic reasons, please give details so that your grant may be increased.

F. DECLARATION

This section must be signed and stamped by the person legally authorised to sign on behalf of the applicant institution - usually the Head of the institution - and the participant/group leader. Please note that the signatures and the stamp must be in the original on the application sent to your National Agency.

"We, the undersigned, certify that the information contained in this application is correct to the best of our knowledge.

Where applicable, the institution(s) to be visited have confirmed in writing its/their agreement to receive the visitor(s) mentioned in this application.

We take note that under the provisions of the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities¹, grants may not be awarded to applicants who are in any of the following situations:

(a) if they are bankrupt or being wound up, are having their affairs administered by the courts, have entered into an arrangement with creditors, have suspended business activities, are the subject of proceedings concerning those matters, or are in any analogous situation arising from a similar procedure provided for in national legislation or regulations;

(b) if they have been convicted of an offence concerning their professional conduct by a judgement which has the force of res judicata;

(c) if they have been guilty of grave professional misconduct proven by any means which the contracting authority can justify;

(d) if they have not fulfilled obligations relating to the payment of social security contributions or the payment of taxes in accordance with the legal provisions of the country in which they are established or with those of the country of the contracting authority or those of the country where the contract is to be performed;

(e) if they have been the subject of a judgement which has the force of res judicata for fraud, corruption, involvement in a criminal organisation or any other illegal activity detrimental to the Communities' financial interests;

(f) if following another procurement procedure or grant award procedure financed by the Community budget, they have been declared to be in serious breach of contract for failure to comply with their contractual obligations.

(g) if, in their grant application, they are subject to a conflict of interest;

(h) if, in their grant application, they are guilty of misrepresentation in supplying the information required by the contracting authority as a condition of participation in the grant award procedure or fail to supply this information.

We confirm that neither we nor the institution for which I (Head of Institution) am acting as legal representative are in any of the situations described above, and are aware that the penalties set out in the Financial Regulation may be applied in the case of a false declaration."

Date:

Place:

Name and position in capital letters:

Date:

Place:

Name and position in capital letters:

¹ Council Regulation No 1605/2002 (OJ L248 of 16/09/2002) and Commission Regulation No 2342/2002 (OJ L357 of 31/12/2002). These can be consulted in the Official Journal online at : <http://europa.eu.int/eur-lex/en/oj/index-list.html>

Signature of the participant/ group leader:	Signature of the Head of Institution: Stamp of the institution:
---	--

ANNEX – GRANT RULES

A Comenius 1 Preparatory visit grant is meant to offset costs relating to the transnational mobility of the participant(s). The grant will make a contribution towards **travel, travel insurance and subsistence costs**. Your National Agency will decide on the actual grant amount; the decision will be determined by the budgetary resources available, which will depend on the budget of each participating country and the number of applications submitted.

The grant may be increased in the case of disadvantaged persons, i.e. persons who are disadvantaged for socio-economic reasons, and disabled persons who have special needs when travelling and staying abroad (e.g. an accompanying person). Your National Agency will assess the need for an increased amount against the information given in section E (grant request) of the application form.

Travel costs

Travel and travel insurance costs are based on **real costs** incurred. The grant will normally cover 100% of all travel and insurance costs. However, the **cheapest rates must be used**. Travel costs include local/regional travel from the place of departure in the home country and to the destination in the host country. The National Agency will check that the cheapest rates have been used in all travel.

Air travel may be used only for journeys of more than 400 kilometres unless a sea crossing is necessary. In the case of travel by car, the eligible amount shall be limited to the cost of one equivalent first class rail fare regardless of the number of people travelling in the car.

Subsistence costs

The grant contribution towards subsistence costs will not exceed the maximum daily SOCRATES subsistence rates (see table below). Subsistence costs cover accommodation and living expenses, including expenditure for local/regional travel during the mobility period abroad.

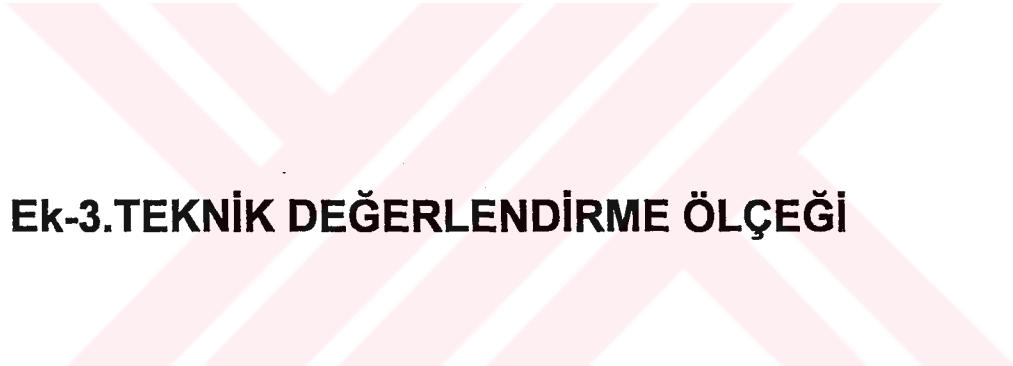
Maximum daily rates for staff

Your National Agency will decide on the actual daily rate applied to each case. The decision will be determined by the budgetary resources available, which will depend on the budget of each participating country and the number of applications submitted.

Country	Max in EUR	Country	Max in EUR
BE Belgium	150	IS Iceland	183
DK Denmark	179	LI Liechtenstein	174
DE Germany	127	NO Norway	171
GR Greece	113	BG Bulgaria	157
ES Spain	141	CZ Czech Republic	214
FR France	130	EE Estonia	129
IE Ireland	165	CY Cyprus	100
IT Italy	130	LV Latvia	174
LU Luxembourg	143	LT Lithuania	126
NL The Netherlands	148	HU Hungary	136
AT Austria	122	MT Malta	116
PT Portugal	143	PL Poland	227
FI Finland	156	RO Romania	185
SE Sweden	157	SI Slovenia	148

UK	United Kingdom	199	SK	Slovakia	164
			TR	Turkey	114

Ek-3.TEKNİK DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

TCP – SEÇME ÖNCESİ

Ayırt etme

Proje referans numarası	Numara kodu	-CP-1-2004-1- Ülke-Faaliyet adı-Faaliyet	PP Yabancı dil
----------------------------	----------------	---	-------------------

Uygunluk Listesi

1. Teklif çağrısında yayınlanmış olan son mühlete göre	Evet Hayır
2. En az ortak sayısına göre (koordinatör kurum dahil) * 6 ortak C3 * 10 ortak G4 * 30 uygun ülke ETN * 3 diğer faaliyetler için	Evet Hayır
3. Avrupa Birliği üyesi bir ortağın olduğu listenin ortaklığı (koordinatör kurum dahil)	Evet Hayır
4. Koordinatör tarafından imzalanmış bildiri	Evet Hayır
5. Orjinal imza	Evet Hayır
6. Yazılmış bir önteklifin arzı	Evet Hayır
7. On bir Avrupa Birliği resmi dillerinden birinde önteklifin arzı	Evet Hayır
8. Tamamlanmış önteklif	Evet Hayır

Sonuç	Öneri uygundur Öneri uygun değildir	Vize (ilk): Tarih:
-------	--	-----------------------

Yorum	
-------	--

İdari Bilgi

A. Evrensel bütçenin bildirilmesi	Evet Hayır
B. Ödenek isteğinin bildirilmesi	Evet Hayır
C. Proje süresinin bildirilmesi	Evet

	Hayır
D. Koordinatör kurumun saptandığının bildirilmesi	Evet
	Hayır
E. Koordinatörün adının bildirilmesi	Evet
	Hayır
F. Ortak kurumların sağlandığının bildirilmesi	Evet
	Hayır

Yorum	
-------	--

Dolaşım

Teklifin işleyişi	Önerinin TAO da kabul edilmesi		Tarih:
	İnceleme yapıldı	Yapan:	Tarih:
	Okundu	Yapan:	Tarih:
	Düzeltilmeler yapıldı	Yapan:	Tarih:

Ek-4.GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amaçları

Avrupa Birliği Eğitim programlarından Socrates'in alt programı olan Comenius 1 okul ortaklıkları hakkında, Comenius 1 başvurusunda bulunan okul yönetici ve koordinatör öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

GİRİŞ

Merhaba. Avrupa Birliği Eğitim programlarından Socrates'in alt programı olan Comenius 1 okul ortaklıkları hakkında bir araştırma yapıyorum. Bu kapsamda Comenius 1 okul ortaklıklarına başvuruda bulunan okul yönetici ve koordinatör öğretmenleri ile görüşme yaparak, bu projelerin ne kadar tanındığı ve projelerin öğrenci, öğretmen, kurum üzerindeki etkileri hakkındaki görüşleri topluyorum. Bu araştırma ile okulların (öğretmen ve yöneticilerin) bu projelere ne kadar hazır oldukları ve bu konudaki görüşlerinin neler olduğu ile ilgili fikir elde edilebilecektir. Elde edilecek bulguların ileride Comenius 1 okul ortaklıklarına başvuruda bulunacak kurumlara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Yaptığım tüm görüşmelerde verilen bilgiler, sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Görüşmenin yaklaşık yarım saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu şekilde zamanı daha iyi kullanabilir ve sorulara verdiğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutma fırsatını elde edebilirim.

Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Eğer sizin görüşmeye başlamadan önce bana sormak istediğiniz bir soru varsa önce bunu yanıtlamak isterim.

Şimdi izninizle sorularıma geçmek istiyorum.

SORULAR

SORU 1) Comenius projelerini nasıl öğrendiniz? (Böyle bir projeyi nereden duydunuz?)

SORU 2) Hangi alanda Comenius projesi hazırladınız?

SORU 3) Comenius 1 okul ortaklıklarından beklentileriniz nelerdir?

Sonda:

- a) Dil yönünden
- b) Eğitime katkıları yönünden

Sonda :

- a) Mesleki, profesyonel gelişim yönünden
- b) Okul-aile işbirliği yönünden vb.

SORU 4) Projeniz ile

- a) Öğrencilerinize
- b) Öğretmenlerinize
- c) Okulunuza (kurumsal açıdan)

neler kazandırabileceğinizi düşünüyorsunuz?

SORU 5) Projeye katılım sürecinde karşılaştığınız güçlükler nelerdir?

Sonda:

- a) Ortak bulma açısından
- b) Ortaklarınızla proje detaylarını belirlemek için biraraya gelebilme açısından
- c) Proje başvurusunda yapılması gereken prosedürler açısından
- d) Dil açısından

SORU 6) Böyle bir projeye katılımınızla Avrupa Birliğinin size, kurumunuza nasıl bir fayda sağlayacağını düşünüyorsunuz?

SORU 7) Bu projelerin daha faydalı olabilmesi için neler yapılabileceği konusunda önerileriniz nelerdir?

Sonda:

- a) Bakanlık ne yapmalı
- b) Avrupa Birliği ne yapmalı
- c) Okul (kurum) ne yapmalı

SORU 8) Bu projelere katılımın mutlak gerekli olduğunu düşündüğünüzü varsayarsak; bu düşüncenizi hangi gerekçelere dayandırırdınız?

SORU 9) Comenius 1 projelerini tanıtmakla görevli Ulusal Ajans yetkilisi olsanız; hangi ana hatlar doğrultusunda projeleri tanıtırırdınız? Neden?

Konu ile ilgili benim sormadığım fakat sizin ilave etmek istedikleriniz var mı?

Bana zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederim. Bu konuda görüşmeden sonra eklemek istediğiniz başka görüş ve önerileriniz olursa, lütfen beni no'lu telefonda arayınız.

İyi günler.

Ek-5.PROJE ÖRNEKLERİ

Ek-5.1. Sellafield

Projenin Adı : Sellafield

Projenin Amacı : Bir nükleer enerji fabrikası olan Sellafield'in neden olduğu kirlenmelerin yakın ve uzak çevreye etkilerinin incelenmesi.

Projenin Yapılışı:

1. Sellafield'in kuruluşu, çalışması, zaman içerisindeki yapısal değişimi hakkında araştırmalar yapılır. Sellafield'de meydana gelen kazalar ve bu kazaların insan sağlığı, ekonomi ve çevresel boyuttaki sonuçları hakkında bilgi toplanır.
2. Sellafield'in nükleer atığını denize dökerek insan sağlığı ve çevreyi tehdit etmesine rağmen, neden hala çalıştığının sorgulaması yapılır.
3. Sellafield'in zararlarının diğer ülkelere etkisi, çevre tahribatı, ekonomik nedenler sorgulanarak, enerji üretmenin diğer zararsız yollarının olduğu vurgulanır.
4. Zehirli maddeler ve kimsal özellikleri, kullanımı gibi Teknesyum elementi hakkında araştırma yapılır. Geçmişten bugüne radyoaktivite seviyelerindeki değişim ve nedenleri araştırılır.
5. Nükleer atığın zararının boyutları; sahil boyunca ve diğer ülkelerde bitki ile hayvanlarda gözlenen Tc seviyelerinin kıyaslanmasıyla gösterilir. İnsanlardaki ölüm oranlarının artışı belgelenir.
6. Tedbirler alınmadan devam edildiği durumda gelecekte neler olabileceğine yönelik bir kurgu hazırlanır.
7. Yapılan çalışmalar bir web sayfasında yayınlanır.

Projenin sonucu:

Nükleer atığın çevreye verdiği zararlar ortaya çıkarılarak, çevre ve insan sağlığını tehdit eden bu enerji kaynağı yerine diğer kaynaklara yönelmenin gerekliliğinin farkına varılır. Çalışmalar ile öğrenciler bulundukları bölgenin çevresel problemlerini daha yakından tanırlar ve araştırma, sorgulama, ileriye dönük tahmin yapma, rapor yazma becerilerini kazanırlar.

SELLAFIELD

Bu İngilizce dersinde yazdığımız bir proje çalışmasıdır.

Bir çok Avrupa okulunu içine alan uluslararası çevre ile ilgili Comenius projesinin bir bölümünü biz yazdık. Almanya, İtalya, İspanya, İskoçya ve Norveç'teki 5 okul Comenius projeleri içinde "Yine Kirlenme" adlı kendi projelerini organize ettiler.

İngiltere'deki sınıf, proje kaynağının yönetimini yaptı. Üç öğrenci; "Yine Kirlenme" projesinde bizi ilgilendiren Sellafield'de özel bir konu üzerine konsantrasyon bölümünü aldılar. Belki bu yüzden bazılarımızın Sellafield'e ziyarete gideceklerini biliyorduk.

Sellafield'deki kirlenme Avrupa ve Norveç sahilini ve balık sanayini etkileyeceğinden Norveç için çok önemlidir. Norveç basını belki de çevre bakanımız Borge Brende'nin bu olayda faaliyet göstermesi yüzünden bu konu üzerine odaklanmıştı. Biz yine kirlenmeye karşı savaşı destekliyoruz.

Bilgi en iyi müdafadır.

İÇİNDEKİLER

Sunuş.....	
Özgeçmiş.....	
Niçin hala Sellafield çalışıyor.....	
Kaynaklar.....	
Zehirli maddeler.....	
Sonuçlar.....	
Kapanış.....	
Kaynaklar.....	

Sunuş

Geçen yıl çevre ve önemi, ekonomiye bakış ile ilgili kaynak yönetiminde çok fazla tartışılmıştı. Dünyadaki değerler ve paranın çoğuna batı dünyasının sahip olduğu bir gerçektir. Batı dünyası bu nedenlerden dolayı çevre hakkında çok kaygılanmamıştır. Kaynak yönetiminde özellikle elektriğin kullanımı eleştirilmiştir. Bunun nedeni, teknolojik gelişmeler ve sanayileşmiş dünyanın değişmez enerji ihtiyacındaki artıştır. Bu sonuç nükleer enerji fabrikalarının yapılmasındandır. Onlar soğuk savaş süresince silah yarışında önemli bir rol oynamıştır fakat şimdi çoğunlukla toplum amaçları için kullanılmaktadır. Bu gün radyoaktif kirlenme üzerine bulgular olmasına rağmen, Sellafield'de olduğu gibi fabrikalar devam etmektedirler.

Özgeçmiş

Sellafield'in ilk bölümü 1950'de bitmişti. Daha doğrusu Sellafield değil, o zaman ki adıyla Windsdale. Daha sonra 1957'de Windsdale'de büyük bir kaza oldu ve bu olay olumsuz bir tanıtım olacağından İngiliz hükümeti yeni bir ad olarak Sellafield ismini verdi. Onlar ilk on yıla kadar bu kötü durumdan kurtulmayı başardılar fakat, şimdi sözü edilen kötü üne hatta daha kötüsüne sahipler.

İngiliz hükümetinin emriyle 1950'de ilk reaktör yapılmıştı ve bu bina kendilerine aitti. Hükümet bunu satmayı denemişti ama isteyen olmamıştı. Reaktör başlangıçta soğuk savaş sürecinin bir parçası gibi kullanıldığından, ilk reaktör olan "Windcale Piles" gizlenmişti. Bunlar plutonyum silah yapmak için yapılmıştı. İlk atom bombası Sellafield'deki plutonyumdan yapılmıştı ve dünyadaki 3. en büyük atom enerjisi Büyük Britain'da yapılmıştı.

Queen Elisabeth tarafından 1956'da ilk atom enerjisi fabrikası açılmıştı. Bu hem de yüksek radyoaktivite silah endüstrisi için kullanılmıştı. Bu fabrikaya Calder Hall adı verildi. Önceleri toplum amaçları için kullanılmıştı. Sellafield haricinde bir

çok Calder Hall reaktörleri yada Magnox reaktörleri yapıldı. Fakat bu gün bile onlar çok fazla elektrik vermiyor.

1950'den bu güne kadar bir çok reaktör yapıldı ve bir çoğu ekonomik ve çevre nedenlerinden dolayı kapatıldı. Fakat, özellikle geçen on yılda yeni reaktörler yapıldı ve onlar faaliyetler.

Kirlenme değerleri. Bazı kirlenmeler 1970 ile 1980'li yıllar süresince çok düşmüştü ama 1990'lı yıllarda yükselmeye başladı. Oysa ulusal ve uluslararası baskı nedeniyle bu düşmeliydi.

Sellafield'de bir çok kaza olmuştur. Başladığından beri 80 civarında kaza rapor edilmiştir. Bu büyük yaşam yerinde rapor edilmemiş kazaların olduğu da iyi bilinmektedir.

Sellafield ekonomik yönden bir felaket olmuştur. Kuruluşunun toplam maliyeti büyüktü ve dengeli yönetilememiştir. 2000 yılında Sellafield'in bütçesi 210 milyon poundluk hesap açığı ile zarar etmiştir.

Bugün Sellafield nedir? İyi bir elektrik üreticisidir ve atomik atığın geri dönüşümünü sağlar. Fakat, sonradan yeni atomik atık oluşturarak denize döker. O ilk kurulduğu zamanlardaki orjinal endüstrileşme düşüncesi hala askeri bir karışıklık rolü oynar.

Bugün Sellafield'deki plutonyumun 70 tonu depolanmıştır ki bu 11000 atom bombası yapmaya yeter.

Niçin Hala Sellafield Çalışıyor....

Sellafield, İngiliz Nükleer Yakıt Limited şirketi tarafından kullanılan bir yeniden işleme fabrikasıdır. O dünyadaki en büyük nükleer yeniden işleme

fabrikasıdır. Sellafield 1950'de başladığından beri nükleer atığı İrish denizine dökmektedir. Bu bina İngiltere'nin kuzey batısındadır. Çok uzun zaman geçmeden dördüncü yeniden işleme binası yapıldı. Bu binada çok özel bir yakıt türü tekrar işlenmektedir. Bu yeni yakıt öncekilerden çok tehlikelidir. Bu bina Termal Oksit Yeniden İşleme fabrikası diye adlandırıldı. Sellafield tartışma için büyük bir kaynak olmuştur. Denize dökülen bu nükleer atık insan sağlığı ve çevre hakkındaki sorunları yükseltmiştir. Bellona, Greenpeace ve diğer birçok benzer faaliyetler; bu şekilde işletilenlere karşı çok sert tepki verdiler.

Sellafield bir çok iş imkanları yaratmıştı. Japonya ve Almanya'nın da aralarında olduğu diğer bir çok ülkelerle ticaret hoş karşılanmıştı. Japonya büyük bir nükleer güç devletidir, Almanya ise biraz fazla şüphelidir.

İngiltere'de nükleer enerji çok önemlidir. Nükleer enerji tartışılan bir çok alternatif enerji kaynaklarından biridir. İngiltere'nin bir bölümünün güç kaynağıdır. Az miktardaki Uranyumdan fazla miktarda enerji üretilmesi, çok az atık olması, fosil yakıtlar gibi CO₂ üretmemesi ve diğer alternatif kaynakların hiç birinin bu kadar çok enerji üretmemesi nükleer enerjinin yararlarıdır. Bu yararlar, nükleer enerji üretimi lehine gerçekleştirilen yöntemlerden kaynaklanan benzer zararların sayısını karşılamıştır. Bu zararlar; radyoaktif atığa bağlı kusurların doğması, denizlere ve nehirlerle bulaşmanın neden olduğu kirlenme kaynaklı problemler ve bazı ülkeler için düşük düzeyde sonuçlardır.

İnsanlar Sellafield'i tekrar tekrar şikayetlerle bir sonuca ulaşamadılar. Sellafield'in yaptığı kirlenme hakkında bir belgesel T.V programı yapılmıştı. Hükümet bir tıp bilim adamı olan bay Douglas Black tarafından yönetilen bir komisyonun, bu hazırlanmış programı suçlayan eleştirilerine cevap vermişti. Black'in komisyonunun çalışmaları Sellafield yakınlarında yaşayanların risk yüklendiklerini bulmuştu. Hükümet halka cevap hazırladığında insanlar öfkelenmişti, onlar devlet tarafından karışık sayılar verildiğinden emindiler. Çünkü, bir çok bilim adamı gereğinden fazla su örnekleri almışlardı ve onlar tamamen farklı cevaplar bulmuşlardı.

Bir çok insan Sellafield'in kapanmasını istemektedir. Çünkü, o anlatıldığı gibi zararlar yapar. Yakındaki diğer ülkeler de nükleer atıktan etkilenmişti ve eğer bir kaza olursa nükleer atığın etkisi yüksek olacaktı. Hükümetin Sellafield'in kapanmasını istememesinin tek nedeni paradır. İngiltere bu problem hakkında bazı şeyler yapmada ekonomi ve teknolojiye sahiptir. Enerji elde etmede diğer bir çok yol vardır. Onlar 600 milyon pound maliyetinde bir temizlik binası yaptılar. Fakat bu yeterli değil.

Kaynaklar

Modern dünyamızda endüstrileşmedeki yararlı kurallar sayesinde, çevreye ilgisizlikle ilgili bir çok olaylarda bedel ödenir. Bu Sellafield ile ilgili konudur. Hükümet hiç gideri olmadığı için nükleer atığa bakmadı. İnsanlar hala orada yaşıyorlar çünkü birşeyler yapmak için para harcanıyor. Irish denizine dökülen nükleer atık diğer bir çok ülkeyi de etkiler. Atık Norveç'ten geçerek Svalbord boyunca gider. Eğer Norveç balıklarında radyoaktif izler bulunmağa başlanırsa, bu Norveç balık endüstrisinin sona ereceğini düşündürecektir. Bu durum Norveç için bir ekonomik krizle sonuçlanacaktır. Bu radyoaktivite Svalbord'daki insan ve hayvanları da etkiler. İngiltere atık problemlerini diğerlerine bırakır. Onlar çok gider olacağını düşündüklerinden, bu problemleri görselerde görmeyeceklerdir. Bu bina başlamadan son bulmuştu. Çünkü, çevre problemlerini dert etmeyen bu şirketin sonrası uzun değildi. İngiltere'deki bu şeyler belki de bir çeşit toleranstır fakat insanlar öfkeli ve kızgındır. Emin olun ki bu olaylar çevredeki diğer ülkeleri etkilediğinden onlar bunları kabullenememiştir.

Diğer ülkeler için kirlilik ve yıkımları içeren bir ülke, yeniden temizlenmeye ikna edilmiş olmalıdır. Bütçesinde çevresel görevlere yer vermeyen bir şirket varsa, bu bütün yeni başlayacaklara önder olmamalıdır. Çevre sadece bizi değil nesilleri de etkileyecektir.

Para ve kazanç nedeniyle birine önem verip başka hiçbir şeye dikkat etmediler. Teknoloji ve ekonomi her iki konunun da neden olduğu ve gelecekte neden olabilecek problemleri görmeliyiz. Hem de enerji üretmenin diğer bir çok yolları varken.

Dünya bu durumda harekete geçmek zorundadır. (Borge Bronde'nin yaptığı gibi)

Zehirli Maddeler

TEKNESYUM

Gerçek: Teknesyum yapay radyoaktif bir maddedir. Bölünme reaktöründe uranyumu parçaladığın zaman Teknesyum elde edersin. Periyodik sistemde 7. grupta metalik gümüşün öbür tarafında bulunur. Teknesyum nemli hava ile temas ettiği zaman, yüzeyi gümüş rengini kaybeder ve gri renk olur. Teknesyumun çekirdek sayısı 91 ile 110 dur. Yarılanma süresi 4,2 milyon yıldır. Tehlikeli Beta radyasyonu yayar.

Kimyasal Özellikler: Teknesyumun erime sıcaklığı 2172 derece ve kaynamaya başlama sıcaklığı 4265 derecedir. Teknesyuma asit ilave edildiğinde parçalanır.

Nasıl Yapılır: Molibden proton ve nötron ile bombardıman edildiği zaman Alfa radyasyonu verir ve geri kalanı Teknesyumdur. Yada nükleer reaktör ile onu parçalayabilirsiniz. Her bir reaktörde Teknesyumun her gün 4 gramı ve yılda 1,5 kilosu yapılmıştır.

Kullanımı: Teknesyum sadece küçük miktarlarda mevcut olduğu için onu fazla kullanamazsınız fakat Teknesyumun içi öyle kararlıdır ki tıpta farklı alanlarda kullanılmıştır.

Tarih: Teknesyum ilk defa 1937’de iki İtalyan fizikçisi C. Perrier ve E. Serge tarafından yapılmıştır ve periyodik sistemde yapılmış ilk maddedir. Bu California’da Berkeley üniversitesinde yapılmıştı.

Zehirli Boşaltma

1951’de Sellafield açıldığından beri hava ve su her ikisine de önemli boşaltmalar yapmıştır. İlk boşaltmalar İngiliz silah programlarının doğrudan bir sonucudur. Karakter ve nicelikleri bilinmeyen boşaltımların sonra geri kontrolleri yapılmamıştır.

1950’li yılların başlarında Büyük Britain, İrish denizine ağır ağır dökülmüş radyoaktif maddelerin büyük değerlerinde bir deney gerçekleştirmiştir. Bütün farklı radyoaktif parçalanma ürünlerinin çevreye nasıl etki ettikleri ve diğerlerine oranla bu etkinin nasıl olduğuna ilişkin çalışmalar amaçlanmıştır.

1960’lı yıllar süresince Sellafield’de boşaltımlar azalmıştı fakat bu bina hala Avrupa’daki en kötü nükleer kirletici olarak kalmıştı. 1984’de Sellafield İngiliz insanların yıllık radyasyon almalarının yüzde 90’ından sorumluydu. 1987’de ise bu hissedilen miktar yüzde 60’dır.

18 Kasım 1983’te Magnox üretim fabrikasında bir kaza oldu. Okyanusa sızan radyoaktif madde boşalımları kontrol edilemedi. Boşalımlar sahile yayılmıştı ve bu alandaki kıyılar kirlenmişti. Deniz yosunundaki radyoaktivite seviyesi yükseldiği için çevre bakanı kıyının 20 kilometrelik kısmını kapatmıştı.

Sellafield’den gelen bu günkü boşaltımların başlıcaları THORP ve B205 üretim fabrikalarından gelenlerdir. Sellafield’de ilerleme çalışmalarında komisyonun olmamasından dolayı bunlara Calder Hall’deki 4 Magnox reaktör ve nükleer yakıt harcamak için depo edilenlerden gelen radyoaktif atıklar da ilave olur. Üretim

aktivitelerinden gelen radyoaktivitenin büyük bir kısmı temizliğe ayrılmış fabrikalardan gelendir (EARP). Su depolarına gelen bu radyoaktif maddeler diğer bir fabrikada (SIXEP) ele alınır. Bununla birlikte, radyoaktif maddeleri bulaştırmama hem pahalı hem de zordur. Örneğin, kötü bir üretimle 9 fabrika Teknesyum radyoaktif maddesinin temizlenmesi kapasitesine sahiptir. Bu izotoplar sonuçta doğrudan okyanusa düşmüşlerdir.

Sonuçlar

Bu kadar çok Sellafield'e karşı olmalarının ana nedeni sonuçlardır ve onlar hali hazırda çok büyüktür. Sellafield'i şimdi durdurmazlarsa sonuçlar çok büyük olacaktır.

Havadaki ve sudaki atıklar kirliliktir. Atıkların bazıları karalarda depolanmış olabilir fakat diğerleri arasında Teknesyum, Amerikyum ve Plutonyum depolanmak yerine doğrudan İrish denizine dökülmüştür.

Bir örnek: Sellafield'in 7 km dışından alınan testler Amerikyum konsantrasyonunun 30000 Bq/kg olduğunu göstermiştir. Chernobyl'in 700 metre dışından alınan testler konsantrasyonun 1300 Bq/kg olduğunu göstermiştir. Bir çok testler Sellafield çevresinde çok yüksek konsantrasyonlar olduğunu göstermiştir.

İrish Denizi: İrish denizindeki kirlenme en kötüsüdür. Sellafield'den gelen radyoaktif atıklar tarafından yıllarca deniz bitkileri ve deniz hayvanları kirletildiği için; İrlanda'nın Sellafield'i durdurmak için İngiltere'ye karşı yasal işlemleri başlatması sebepsiz değildir.

1983'te kirlilik öyle kötü oldu ki, çevre dairesi 20 km lik deniz kıyısını kapatmıştı. Scotland'da konsantrasyon deniz bitkilerinde 7000 Bq/kg bulunmuştu. Kabuklu deniz hayvanları radyoaktivite konsantrasyonunun en yüksek bulunduğu deniz hayvanları arasındadır. Bir çok zehirli atığa Istakozlar çok maruz kalmıştır. 1977 yılının sonlarına kadar Istakozlarda konsantrasyon 52000 Bq/kg bulunmuştu. Avrupa Birliği'nin en yüksek limiti ise 1250 Bq/kg civarındadır. Bazı

Istakozların olanak verilmiş limitten hemen hemen 40 kez daha yüksek Bq/kg sahip oldukları düşünülmektedir. Balıklarda böyle yüksek radyoaktivite bulunmamıştı. Sellafield'in güneyindeki balıklarda 14 Bq/kg bulunmuştu. İrish denizinde hala balık bulunmasının nedeni nedir?

İnsanlar Arasında: İngiliz hükümeti ve lideri kirlenmelerin insana etkilerinin veya zararlarının olmadığını söylemiştir. Bir çok çalışmalar bunun doğru olmadığını göstermiştir. Southampton'daki üniversitede "Council'ın tıp araştırma çevresel epdidemiology ünitesi" 1990'da şok edici gerçekleri içeren bir çalışma yayınladı. Sellafield'in 2 km dışında bir köyde löseminin normalden 10 kat fazla olduğu bulunmuştu. Çalışma, Milom bölgesinde kanserden ölmüş çocukların 4,5 kat daha fazla olduğunu da göstermiştir.

İnsanların zarar gördüğü bir çok kazalar da olmuştur. 80 den fazla kaza olmuştur ve Windsdale yangını en büyüğü olmalıdır. Hükümetler kendi araştırmalarını yaptıkları zaman 32 kişinin öldüğünü ve en az 260 kişinin kanser olduğunu söylemişlerdir. Bağımsız uzmanlar daha sonra 1000 kişinin ölmüş olacağını söylemişlerdir.

Britain Dışında:

İrish denizinin kirlenmesinden sonra, atık deniz akıntıları vasıtasıyla Skogerak'ı sonra Norveç kıyısını izleyerek bütün Şvalbard yolunu ve daha ileride Yeşil adayı takip eder.

Oslofjard'daki deniz bitkilerinde Tc-99, 5 misli olmuştu. Istakozlarda 270 Bq/kg bulunduğu zaman, Norveç'te Tc-99'un en yüksek seviyesi Sunhordland'da bulunmuştu. Fakat, onlar tüm Norveç kıyısı boyunca Tc-99 bulmuşlardı. Barents denizinde 0,25 Bq/kg seviyesinde olan balık bulunmuştu. Bu nedenle önceleri gerçekten kötü olan durum hala mevcuttur. Svalbard'da da Tc-99 bulunmuştu. Svalbard'ın 2-6 kutup ayısı ile çoktan problemleri vardı.

Ve Sellafield'in atıkları ile ilgili asıl problemlerden biri; Irish denizinden Svalbard'a, deniz bitkilerinden balığa kadar olan kirliliğin artışıdır. Ve Tc-99'un yarılanma ömrünün 200000 yıl civarında olmasından dolayı uzun süre azalmayacaktır.

Gelecek:

Şimdi ben bugünün sonuçlarını yazacağım. Fakat, Sellafield kirliliğine devam ederse biz gelecekteki sonuçların ne olacağını merak etmeliyiz.

Sellafield ve Irish denizi civarındaki bu alanlarda, zehir tarafından yıkılmış gibi bir manzara olacak ki buradaki yaşama zarar verecektir. Sahil boyunca kırsal/kentsel topluluklar, sanayi ve balıkçılığın da sona ereceği düşünülmektedir.

Norveç için kirlilik bir felaket olacaktır. Sahil boyunca başlıca endüstri balıkçılık, ikincisi ise yağdır. Kirlilik, Norveç'te de benzer etkiler yapacaktır. Sahil endüstrileri yaralanacak ve insanlar kentsel, merkezi alanlara göç edeceklerdir.

Sellafield durdurulmazsa iki tehlike vardır. Avrupa Birliği'nin limitlerini aşan Bq/kg seviyeleri ki çoğunlukla ciddi ve en büyük tehlikelerdir. Sonrasında da yiyecek sıkıntısı olacaktır.

Diğer tehlike kuzeyden Barent denizinden gelen balıklardır. Bunlar Avrupa'da kötü ün yapmış Norveç balıklarıdır. Bugün tazelik ve nitelik bakımından Norveç balıkları iyi bilinen bir üne sahiptir. Eğer Sellafield durursa bu durum değişebilir. Bu kötü ünün sonuçlarını, Avrupalıları balıksız hale getirebilir.

Bu sonuç çok aşırı olabilir. Sahil hemen hemen terkedilmiş olacaktır. Sahil civarındaki populasyon en küçük iki eşit parçaya bölünecektir. Ulusal balıkçılıktaki Norveç ismi silinmiş olacaktır. Norveç 80 yıl önce yaşanan Norveç olacaktır. Barents denizindeki yağın araştırılıyor olmasından korkmaya gerek yok. Çünkü balıklar öyle kirletilmiş olacak ki biz hiç bir yolla onları yiyemeyeceğiz. Şimdi

modern teknoloji ile Sellafield'e bir yol bulunamayacağı gibi bir çok iş alanları da oluşturulamayacaktır.

Tabiki turizm durgun olacaktır, fakat sahil ve denizdeki balıkların bu ünü tarihe karışırsa turist olacaktır.

Ve üzgünüm geleceğe ait bir senaryo henüz budur. Hala bu olayları önlemeye zaman var. Kolaylıklara kaçınılmış olabilir. Şimdi İngiliz hükümeti Irish denizine radyoaktif atık bırakmayı durdurmalıdır. Zor da olmayabilir, değil mi?

Kapanış

Norveç ve Lafoten üzerinde nükleer atıkların nasıl etkilerinin olduğunu ortaya çıkarmak için, çok personel tahsis edildi. Biz bilgi almada Bellona raporunu kullanmıştık. Sellafield'in 1950'li yıllarda yapılmasından sonra, Sellafield civarındaki genel popülasyonda kanser ve lösemnin artmış olduğu açık bir durumdur ve Irish denizinde yaşayan hayvanlar; istakozlar, yengeçler ve balıklarda Tc-99'un büyük değerlere sahip olduğu meydana çıkmıştır.

1980'li yıllarda Irish denizindeki balıklarda 210 Bq/kg değeri bulunmuştu. Bugün istakozlardaki değerlerin bazılarının 58000 Bq/kg kadar yükselmiş olduğu bulunmuştur. Avrupa Birliği'nin müdahalesi nedeniyle hiç bir kaza sonrasında yiyeceklere karışan radyoaktivite 1,250 Bq/kg civarındaki düzeyi aşamazdı. Başka bir deyişle değerler Avrupa Birliği limitinden 40 kat daha fazla olmuştur. Sellafield'den 7 km sonra, Chernobly'den ise 800 metre sonra çok radyoaktivite vardır. Sellafield'den dökülenlerin Norveç sahiline uzanması 2 yıl sürmektedir. İngiltere hükümeti mümkün olduğu kadar yakında Sellafield'i kapatmazsa, karanlıkta parlayan üç gözlü balıklara sahip olacağımızı düşünüyoruz. Büyük Britain; rüzgar enerjisi, su enerjisi, dünya enerjisi gibi ozon tabakasını ve çevreyi mahvetmeyen enerji kaynaklarına çok para ve zaman yatırımı yapmalıdır.

Sonuçta yalnız bir cevap vardır. Batı Avrupa'daki çoğu tehlikeli enerji fabrikalarından biri Sellafield'dir ve fabrika kapatılmazsa Norveç sahilleri gelecek 4 milyon yılda ortadan kalkabilir ve bu düşünülen zamanda biz yeni evler bulmada çok zorlanacağız.

Kaynaklar

- Bellona Working Paper No 05:2001:Sellafield, Reprocessing plant in Great Britain
- Store Norske Leksikon
- Lofoten mot Sellafield Bakgrunn for handling.(seminar report)

Internet:

<http://gurukul.ucc.american.edu/tet/uknuke.htm>

- www.bellona.no

Ek-5.2.Yeşil Okul – Yeşil Şehir

Projenin Adı :

Yeşil Okul – Yeşil Şehir

Projenin Amacı :

Yerel, bölgesel, ulusal, Avrupa ve Dünya çapında öğrencilerin çevreye karşı bilinçli olmasını Sağlamak.

Projenin Kapsamı :

Projenin bir yıllık çalışma planını içermektedir. Bir yılda gerçekleştirilmesi istenen etkinlikler ve yapılacak araştırmalar plan içerisinde yer almaktadır. Proje amacı olan çevre bilincinin kazandırılması için önce okul ve çevresinin koşulları analiz edilir. Şehrin çevre koşulları (su kalitesi, çöplerin dönüşümü gibi) araştırılır. Yerel yönetimlerin çevre problemlerine karşı aldıkları önlemler araştırılır. Bu kapsam doğrultusunda hazırlanan bir yıllık çalışma planı sunulur. Plan içerisinde yapılacak aktiviteler ile elde edilmek istenen sonuçlar belirtilmemiştir.

Yeşil Okul – Yeşil Şehir

Bir proje alanındaki proje

Socrates Projesi – II. Bölüm Comenius

1996 – 1997 Okul Yılı

Bu Socrates programının öngörüsü;, profesyonel eğitim ve araştırmalarda, eğitimde değişimi ve işbirliğini ilerletmek için uygun aktivitelerin finansmanını sağlamaktır.

Projenin ortakları kimlerdir?

*Almanya: Friedrichroda

*İtalya : Treviso (Riccati)

*Norveç : Kristiansand

Amaç

Yerel, bölgesel, ulusal, Avrupa ve Dünya çapında çevreyle ilgili problemlere karşı öğrencileri bilinçlendirmek.

Projenin Yöneticisi : Öğretmen Raffaella Mulato

Projenin Koordinatörü : Öğretmen Lora Zanarini

Harici Uzman : Mimar Paolo Giordano

Zamanı Gerçekleştirme: 2 okul yılı

Sınıfların Katılımı:

1996-97 okul yılı : III As- IV Bs- III Ds

1997-98 okul yılı : IV As- V Bs- IVDs

Disiplinlerin Katılımı: İngiliz dili*** Tarih*** Coğrafya*** Alman Dili *** Yasa
*** Ekonomi *** Matematik***Fen***Bilgi***Fizik*** Kimya***İtalyanca

Değişme ve Çalışmanın Gerçekleşmesi için Yardımcılar:

- Bilgisayar + fax-modem
- Videokaset
- İnternet + e-mail

Bu projenin öngörüsü araştırma alanlarında iki karşılıklı bağlantı sağlar.

- * Okulun çevre koşullarının nitelik ve nicelik analizi
- * Okulun havuz kullanıcılarının içeriğinin analizi

Okulun Çevre Koşullarının Analizi:

- Yapı (Güvenlik, yaklaşabilme, odaların sağlığı, materyallerin kullanımı...)
- Okula dahil edilen içerik
- Okula gitmede taşımanın yolu
- Çöplerin elden çıkarılma ve ürünleştirme sistemi
- Çevresel problemlerin ele alınma biçimlerinin ilişkilerinde disiplinlerin analizi
- Çevresel kültürü ilerletmede okullar tarafından üstlenilen teşebbüsler (ziyaret kılavuzluğu, çalışmalar, derinleşme)

Okulların Havuz Kullanıcılarının Analizi:

- Şehrin çevre koşullarının nitelik durumu (çöplerin elden çıkarılma ve ürünleştirilmesi, genel ve özel yeşil, su kalitesi, su şartı, kirlenme, taşıma yolu sistemleri)
- Belediye ve ile ait yönetimlere çevresel problemlerde ne kadar ve nasıl güvenilir?
- En geç beş yıllık yönetimler tarafından uygulanmış ve ilerletilmiş programların ve teşebbüslerin analizi
- Çevre ile bağlantılı kamu ve özel hizmetlerin analizi
- Kaliteli yaşamın göstergelerinin nicelik analizi

Çalışma Planı : Birinci Yıl

Okul Çevre Koşullarının Nitelik Analizi

Aşama A1 : - Toplantı salonunda- Harici uzmanın sunumu

- Projenin takdimi : niyetler, amaçlar, içerikler, zamanlar, çalışma yolu, vb.
- Sunuş
- İtalya, Avrupa ve Amerika yasalarının analizi

Aşama A2 : - Okuldaki odada- Yasaların analizi

- Sınıf 1 : İtalyan yasaları
- Sınıf 2 : Avrupa yasaları
- Sınıf 3 : Amerika yasaları

Aşama A3 : - Toplantı salonunda- Harici uzmanın sunumu

- Kuramsal sonuçlar
- Sınıflara iş bölümü

Aşama A : 4 + 2 saat süreyle

Aşama B1 : -3 çalışma grubu- Öngörülen süre : 2 saat

- Her sınıf onların okul odalarında bir çalışma kısmı geliştirir.
- Aktivite : Sorgulamak için kartların önemi

Sınıf 1 : Binanın kontrolü

- İçilebilir kalitesinin kaydı
- Fiziksel kirlenme : Elektromagnetizma
- Kimyasal kirlenme : Materyaller
- Biyolojik kirlenme : Küçük hayvanlar ve küçük bitkiler
- Yaklaşabilme
- Güvenlik

Sınıf 2 : Şehir içeriğinin çalışması

- Konutlar
- Hizmetler
- Ekonomik aktiviteler
- Yeşil (çimenlik)
- Gençler için donatım
- Trafik

Sınıf 2 : Taşıma yollarının sorgulanması

- Otobüs- yolcu arabası
- Tren
- Motorsiklet

- Bisiklet
- Yayan
- Arabayla kendi gelmesi- diğerleriyle gelmesi
- Seçilen araç- zorunlu araç

Sınıf 3 : Okulda üretilmiş çöpler- Ürenleştirilmesi ve elden çıkarılması

- Temizlik : temizleyiciler – sekreterlik
- Çöp çeşitleri : kağıt, alüminyum, plastik, organik materyaller, toner, temizleyiciler
- Farklı ürünleştirme – farklı ürünleştirmeme
- Çöpler nereye atılmış?

Sınıf 3: Okulun çevresel girişimlerinin sorgulanması

- Ziyaretlerin planlanması – Ne kadar? Nereye?
- Araştırma ve derinleştirmenin çalışılması – Hangisi? Hangi sınıfta?
- Çevre ile ilgili projeye katılım – Hangisi?
- Diğer girişimler

Aşama B2: -Tüm toplantı salonunda- süre: 1 saat

- Aktiviteler: Kartların analizi (Aşama B1) – kesin önemi

Aşama C1: Çalışma grupları

- Aktivite: Bilginin ürünleştirilmesi
- Metot: Doğrudan kazanç – röportajlar
- Metot: Belgelere danışma

Aşama C2: Çalışma grupları

- Bilginin önemi
- Analiz
- Çizelge (Tablo)
- Grafikle gösterme
- İnternet girişı
- e-mail ile iletme

Aşama C3: Çalışma grupları

- Teşhis
- Enerji tüketimlerinin değeriendirilmesi
- Okulda çevresel etkinin değeriendirilmesi
- Ürünleştirilmiş kirlenmenin değeriendirilmesi (okul-öğrenciler-okuldaki diğeri kişiler)
- Durum geliştirmede stratejilerin önemi

Aşama C süresi: 20-30 saat

Ek-5.3. Su Projesi

Projenin Adı :
Su Projesi

Projenin Amacı :
Bir yıl süre ile bir gölün fiziksel ve kimyasal görünümünü incelemek.

Projenin Yapılışı:

1. Gölün farklı yerlerinden numune yerleri tesbit edilir. Seçilen numune yerleri özellikle insanların neden olduğu kirliliğin sergilenebileceği yerler olarak seçilmiştir.
2. Suyun analizinde kullanılacak malzemeler tesbit edilerek, bir yıl süre ile seçilen yerlerden alınan numuneler ile su analizi yapılır. Yapılan su analizi için ortak çalışma planı kullanılır.
3. pH, alkalilik, nitrat, fosfat..... için terminoloji hazırlanır.
4. Yapılan çalışma web sayfasında yayınlanır.

Projenin Sonucu:

Çalışma sonunda öğrenciler su kirliliği ve kirliliğe insan etkisi hakkında sahibi olurlar. Su analizinin nasıl yapılacağını öğrenirler. Öğrenciler araştırma, deney – gözlem yapma becerilerini kazanırken, grup çalışması ile yaparak öğrenirler.

COMENIUS

Su Projesi

Hedef:

Bir yıl süre ile suyun fiziksel ve kimyasal durumlarını ve okul arazisi üzerinde su kalitesini çalışmak

Teori ve Metodlar

Ekebyholm'daki su projemizin amacı; Syningen gölü ve onun bir yıl süre ile fiziksel ve kimyasal durumlarını çalışmaktır. Sonuçlarda insan etkisinin mümkün olduğu kadar görülebilmesi için numune yerleri düşünülmüş ve seçildi. SU1 ve SU2 numune yeri gölden 1-0,5 km akıntı yukarısındadır. Onların etrafı tarla ve çayır ile sarılmıştır. Tepenin en üstünde, özel evlerden çıkan pis su yerin altında filtre edilmektedir ve belki de burası nehirden daha sonra olmalıydı. I ve O; göldeki giriş ve çıkış yerinden alınan numunelerdir. A, Syningen'in güney doğu kısmında izole edilmiş bir körfezden alınan numunedir. SD, Syningen'e göre aşağı doğru olan nehirdeki bir yer anlamına gelmektedir. Bu küçük nehir pis su tesisinden geçerek Rinbo toplumunun bulunduğu yerin dışından akmaktadır. Bundan sonra en son numune olan S'ye sahip olduk. Aşağıdaki aletler su analizinde kullanıldı: PH metre, Öziletkenlik kalemi, Oksijen ölçme aleti ve çoğunlukla merkezlerde sepektrometre(Spektronik-20). Farklı analizlerde kullanılan metodlar sonuç tablosunda gösterilmiştir.

Ortak okullarımız Bogenhofen ve Stanborough okullarında bu su projesinde aşağıdaki aynı plan denenmiştir. Onların malzemeleri Ekebyholm'daki kadar her noktada doğru ölçmeler yapmaya olanak vermedi. Onlar su çalışmalarındaki bazı parametreleri bırakmak zorunda kaldılar. Çünkü malzemeleri yoktu. Bogenhofendeki su örnekleri okul alanından geçen nehir akıntısından alınmıştır(3 numune). Örneklerden biri okul alanının ortasına açılan bir gölcükten gelmektedir. Somon

balığı bu gölcükte beslenmektedir. Stanborough okulundaki su çalışması sadece bir kere yapıldı. Bu numuneler Londra'nın kuzeyinde yaklaşık 10 km uzaklıktaki bir okuldan alınmıştır.

Terminoloji	
PH	Asitlik, Hidrojen iyonlarının konsantrasyonu
Alkalilik	Hidrojen iyonlarının etkisine karşı direnmede suyun kapasitesi
Öz iletkenlik	Suyun kapasite tayini, yüksek ve büyük miktarda çözünmüş iyonların bulunduğu ortam
Renk	Suda ne kadar demir- mangan bileşikleri ve humuslu maddeler olduğunu gösterir
Oksijen	Suda çözünmüş oksijen
Klorofil	Suda yüksek miktarda bitki kalıntısı olduğunu gösterir
Toplam Azot	Organik ve inorganik azotun toplamı (NH_4 , NO_2 , NO_3)
Toplam Fosfor	Çözünmüş inorganik fosfor çözünmüş organik ve tanecik fosforun toplamı
Nitrat	Su ekosistemlerinde üreticiler için ana azot kaynağı
Fosfat	Sudaki yeşil bitkiler için fosfor kaynağı
Alüminyum, Demir, Mangan	Sudaki ortak metaller, daha yüksek konsantrasyonlar ile asitlik ya da oksijen yokluğu

Ek-6.FEN BAŞVURU FORMU

Education and Culture

Socrates
Comenius

SOCRATES

Comenius 1 - School partnerships

JOINT APPLICATION FORM

for
School Projects
Language Projects
School Development Projects
Selection 2004

Secundair Onderwijs – terug te sturen naar:

Vlaams Socrates-agentschap, H. Consciencegebouw 2 C 22
Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel

Basic data :

Name of applicant institution :			
The applicant institution is :	☐	the project coordinator	
	☐	a project partner	
This application concerns a :	☐	School Project	
	☐	Language Project	
	☐	School Development Project	

Reserved for the National Agency

Application deadline

Registration number

--	--

EUROPEAN COMMISSION

GENERAL INFORMATION

- Before completing this form, please read the relevant sections in the *SOCRATES, Guidelines for Applicants* and the appropriate annual Call for Proposals, which contain additional information on closing dates, National Agency addresses to which the application must be sent, and specific priorities for that year. Further information can also be found on the SOCRATES website:

<http://europa.eu.int/comm/education/socrates.html>

- The form may be typewritten, printed from a computer (word-processor) or hand-written in block capitals.
- In accordance with standard Commission practice, the information provided in your application form may be used for the purposes of evaluating the SOCRATES programme. The relevant data protection regulations will be respected.

ELIGIBILITY CHECK-LIST

- ☐ **School Projects and School Development Projects:** The partnership consists of institutions located in at least three of the countries participating in the SOCRATES programme. **Language Projects :** The partnership consists of two institutions, each one located in one of the countries participating in the SOCRATES programme. (For eligible countries : see section 3.1 of the Guidelines for Applicants).
- ☐ At least one participating institution will be a Member State of the European Union at the starting date of the project.
- ☐ Each participating institution has checked with the National Agency in its country that it is eligible to participate in Comenius 1.
- ☐ The application is being submitted according to the application procedures set out in the Guidelines for Applicants and the closing dates set out in the Call for Proposals/set by the National Agency concerned.
- ☐ The basic data on the **front page** and **acknowledgement of receipt** of this application form have been completed individually by each participating institution on the copy that is sent to their own National Agency.
- ☐ **Sections A, B and C** of this application form have been completed jointly by the whole project partnership and all project partners have received a copy thereof.
- ☐ The coordinator should check that **Sections D and E** have been completed individually by each participating institution and have been signed and stamped by the person legally authorised to sign on behalf of the institution concerned.
- ☐ All participating institutions submit each to their respective National Agency* : 1) a copy of the joint sections A, B and C, as well as 2) their individual sections D and E.
- ☐ The application form has been completed in full using one of the official languages of the EU, or in the case of the EFTA/EEA and acceding or candidate countries, in the national language of the country concerned.
- ☐ Normally, the joint sections A and C of the application form will have been completed in the main communication language used by the partnership. Each participating institution is responsible for checking with its own National Agency whether a translation of these sections A and C in the

national language is required, and if so, for adding the translation to its grant application.

RETURN ADDRESS

Please return this application form to your National Agency. You can find the addresses of the National Agencies in the annual Call for Proposals or by consulting the central SOCRATES website.*

- * In some countries the application form must be submitted well before the general deadline and via the relevant school authorities. Therefore, please check with your National Agency in advance as to the closing date in your country and to whom you have to submit the application.*

Acknowledgement of Receipt

This page will be returned to you when we have received and registered your application form. For this purpose, please complete the section below:

Application for:	Comenius 1 School Partnership
Project title:	"SUSTAINABLE DEVELOPMENT ACROSS EUROPE"
Name of applicant institution:	T.C. ÖZEL CECELİ LİSESİ
Family and first name of contact person:	TÜRKÖĞLU, ŞENGÜL
Institution street name and number:	FATİH CAD. 191
Post code and town/city:	06310 KEÇİÖREN/ANKARA
Country:	TURKEY

Reserved for the National Agency

We acknowledge receipt of your project application:

Please use this number in all communication with your National Agency.

Place:

Date:

Signature:

Stamp of the National Agency:

A. PROJECT BASICS

Please note that **section A** of the application form must be completed jointly by all institutions participating in this project.

Project type:	School Project ☒			
	Language Project ☐			
	School Development Project ☐			
This application results from a:	Contact seminar ☒			
	Preparatory visit ☐			
	Other: ☒			
Project title (Please be concise; start with an acronym or abbreviation if one exists)	"SUSTAINABLE DEVELOPMENT ACROSS EUROPE"			
Project topic(s) (Please tick only the main thematic area(s) of your project or complete it under "other" if it is missing from the list):	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top;"> Cultural heritage ☐ History/traditions ☐ Tourism ☐ Theatre, music, dance ☐ Literature ☒ Foreign languages ☒ Crafts/professions ☐ Media/communication ☒ Health ☐ Consumer education ☐ Environment/ecology ☐ Other ☐ Please specify: </td> <td style="vertical-align: top;"> Social integration/exclusion ☐ European citizenship/democracy/ regional identity ☒ Science/technology ☒ Information and communication technologies ☒ Industry/economy/world of work ☐ Violence at school ☐ Interculturalism/ethnic minorities ☐ </td> <td style="vertical-align: top;"> Comparing educational systems ☐ School management ☐ Raising pupil achievements ☐ School cooperation with the local community ☐ Pedagogical methods ☐ Disabilities/special needs ☐ Equal opportunities for men/women ☐ Quality of education ☐ </td> </tr> </table>	Cultural heritage ☐ History/traditions ☐ Tourism ☐ Theatre, music, dance ☐ Literature ☒ Foreign languages ☒ Crafts/professions ☐ Media/communication ☒ Health ☐ Consumer education ☐ Environment/ecology ☐ Other ☐ Please specify:	Social integration/exclusion ☐ European citizenship/democracy/ regional identity ☒ Science/technology ☒ Information and communication technologies ☒ Industry/economy/world of work ☐ Violence at school ☐ Interculturalism/ethnic minorities ☐	Comparing educational systems ☐ School management ☐ Raising pupil achievements ☐ School cooperation with the local community ☐ Pedagogical methods ☐ Disabilities/special needs ☐ Equal opportunities for men/women ☐ Quality of education ☐
Cultural heritage ☐ History/traditions ☐ Tourism ☐ Theatre, music, dance ☐ Literature ☒ Foreign languages ☒ Crafts/professions ☐ Media/communication ☒ Health ☐ Consumer education ☐ Environment/ecology ☐ Other ☐ Please specify:	Social integration/exclusion ☐ European citizenship/democracy/ regional identity ☒ Science/technology ☒ Information and communication technologies ☒ Industry/economy/world of work ☐ Violence at school ☐ Interculturalism/ethnic minorities ☐	Comparing educational systems ☐ School management ☐ Raising pupil achievements ☐ School cooperation with the local community ☐ Pedagogical methods ☐ Disabilities/special needs ☐ Equal opportunities for men/women ☐ Quality of education ☐		
Classes in the curriculum of the participating schools in which project activities will be introduced (as direct pupil participation refers mainly to the School Projects and Language Projects, this question can be left unanswered in	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top;"> Arts and crafts ☒ Music ☒ History ☒ Religion / ethics ☒ Civics ☐ </td> <td style="vertical-align: top;"> Chemistry ☐ Biology ☐ Geography ☐ Environmental education ☐ Health education ☒ </td> </tr> </table>	Arts and crafts ☒ Music ☒ History ☒ Religion / ethics ☒ Civics ☐	Chemistry ☐ Biology ☐ Geography ☐ Environmental education ☐ Health education ☒	
Arts and crafts ☒ Music ☒ History ☒ Religion / ethics ☒ Civics ☐	Chemistry ☐ Biology ☐ Geography ☐ Environmental education ☐ Health education ☒			

the case of School Development Projects):	Mother tongue	☐	Sports		
	☐				
	Foreign languages	X	New technologies		
	Mathematics	☐	Economics and business		
	X				
	Physics	☐	Vocational subjects		
	☐				
	Other	☐	Please specify:		
Duration of the project:		☐ 12	☐ 24	X 36	months
(Please note that the maximum duration of School Projects and School Development Projects is 36 months. Language Projects normally last 12 months, except where the reciprocal pupil exchanges cannot be organised in the same school year, in which case they can be extended to 24 months.)					

Project summary (Please give a brief and clear description of your project proposal of maximum 200 words; note that this description may be used for publication) :

The aim of the project is to make pupils aware of the idea that there can only be a sustainable increase in welfare if people respect the environment.

In the first year students investigate the evolution of welfare in their country. A very important question to be answered is : 'Is the increase in welfare sustainable?' So, students will look after the environment. They will investigate pollution (water, air, climate change, noise) and compare these data with former ones.

In the second year students examine whether international treatments can bring solutions for the environment. They prepare and exchange their own solutions for the diminishing of pollution.

The last year of the project, students look at the future. They inquire whether there are applications of sustainable energy in their country as well as new materials to save the finite supply of raw materials.

B. PROJECT PARTNERSHIP

Please note that section B of the application form must be completed jointly by all institutions participating in this project.

The project partnership comprises those educational institutions which are eligible for a project grant under Comenius 1. In case of doubt, please check with the National Agency of the country in which the institution is located.

In the case of a Language Project, one of the institutions must be referred to as coordinating institution and the other as partner institution N°1.

B.1 COORDINATING INSTITUTION

Name and address of the institution (If the application is successful, all correspondence and the grant contract will be sent to this address)

Full legal name of institution in the national language:	Instituut voor Katholiek Secundair Onderwijs (short name : IKSO)		
Street name and number:	Middenstraat 10		
Post code and town/city:	9400 Denderleeuw	City	Suburb x Rural area ☐ ☐
Region:	Oost - Vlaanderen		
Country:	Belgium		
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: 003253666029	Fax: 003253663923	
E-mail:	ikso@pandora.be		
Website:	www.ikso.be		

Type of institution

Type of institution:	☐ Pre-primary school ☐ Primary school ☒ Secondary school ☒ general ☒ vocational ☒ technical ☐ Establishment for/with learners with special educational needs ☐ Other, namely:		
Number of staff:	Total : 76	Female: 51	Male: 25
Number of pupils:	Total : 751	Female: 413	Male: 338

Head of institution (The person who legally binds his/her institution and will sign the contract if the application is successful)

Family and first name:	Roets Dirk	Mr x Ms ☐
Official title:	director	

Name and private address of contact person (this person will be informed of the result of the selection and may be contacted, if needed, at his/her private address during school holiday periods)

Family and first name:	Peiremans Jef	Mr x Ms ☐
Present Position:	teacher	
Street name and number:	Fazantstraat 17	
Post code and town/city:	9400 Ninove	
Region:	Oost- Vlaanderen	
Country:	Belgium	

Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: 003254325224 mobile 0032478294657 Fax: —
E-mail:	jef.peiremans@skynet.be

Teachers and pupils from your school participating in the project

Number of teachers participating in the project:	Total : 4 Female : 2 Male : 2
Number of pupils participating in the project:	Total : 45 Female: 25 Male: 20
Age of pupils participating in the project :	Youngest :15 Oldest :16
If secondary pupils are involved, please specify which type of class is most concerned:	☒ general ☐ vocational ☒ technical

Previous participation in EU programmes

Has your institution participated in the SOCRATES programme or any other activity supported by the European Union in the course of the past five years (e.g. LEONARDO DA VINCI, YOUTH FOR EUROPE, etc.)?			☐ YES (please fill in the table below) ☒ NO
Year	European Union programme	Project reference number	Title

If your project is a Language Project, please also answer the following questions:

Mother tongue taught at your institution (= your partner institution's target language):	
Mother tongue taught at your partner institution (= your institution's target language):	
Is the mother tongue taught at your partner institution on the curriculum of the pupils from your institution participating in the class exchange?	Yes ☐ No ☐
Will any languages other than those of the participating institutions be used to communicate within the project?	Yes ☐ Which language(s)? No ☐

B.2 PARTNER INSTITUTIONS

Partner institution N° 1

Name and address of the institution (If the application is successful, all correspondence and the grant contract will be sent to this address)

Full legal name of institution in the national language:	Seinäjoen Yhteiskoulu		
Street name and number:	Tuomikuja 6		
Post code and town/city:	60100 Seinäjoki	City ☒ Suburb ☐ Rural area ☐	
Region:	Province of Western Finland		
Country:	Finland		
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: +358 6 4162342	Fax: + 358 6	
E-mail:			
Website:	http://www.koulu.seinajoki.fi/kivisto/default.html		

Type of institution

Type of institution:	☐ Pre-primary school ☐ Primary school ☒ Secondary school ☒ general ☐ vocational ☐ technical ☐ Establishment for/with learners with special educational needs ☐ Other, namely:		
Number of staff:	Total : 53	Female: 34	Male: 19
Number of pupils:	Total : 542	Female: 246	Male: 296

Head of institution (The person who legally binds his/her institution and will sign the contract if the application is successful)

Family and first name:	Noponen Jari	Mrx Ms ☐
Official title:	Principal	

Name and private address of contact person (this person will be informed of the result of the selection and may be contacted, if needed, at his/her private address during school holiday periods)

Family and first name:	Riikilä Leena	Mr ☐ Msx
Present position:	Language teacher	
Street name and number:	Kehätie 1 B 1	
Post code and town/city:	60510 Hylykallio	

Region:	Province of Western Finland
Country:	Finland
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: +358 6 4144220 Mob + 358 40 732 1799 Fax: + 358 6 4162995
E-mail:	Leena.riikila@koulu.seinajoki.fi

Teachers and pupils from your school participating in the project

Number of teachers participating in the project:	Total : 8 Female : 6 Male : 2
Number of pupils participating in the project:	Total : 20 Female: 10 Male: 10
Age of pupils participating in the project :	Youngest :13 Oldest : 16
If secondary pupils are involved, please specify which type of class is most concerned:	☒ general ☐ vocational ☐ technical

Previous participation in EU programmes

Has your Institution participated in the SOCRATES programme or any other activity supported by the European Union in the course of the past five years (e.g. LEONARDO DA VINCI, YOUTH FOR EUROPE etc.)?			☐ YES (please fill in the table below) ☒ NO
Year	European Union programme	Project reference number	Title

If the project is a Language Project, please also answer the following questions:

Mother tongue taught at your institution (= the coordinating institution's target language):	
Mother tongue taught at the coordinating institution (= your institution's target language):	
Is the mother tongue taught at the coordinating institution on the curriculum of the pupils from your institution participating in the class exchange?	Yes ☐ No ☐
Will any languages other than those of the participating institutions be used to communicate within the project?	Yes ☐ Which language(s)? No ☐

Partner institution N° 2

Name and address of the institution (If the application is successful, all correspondence and the grant contract will be sent to this address)

Full legal name of institution in the national language:	Gymnázium Vranov nad Topľou		
Street name and number:	Dr.C.Daxnera 88/1		
Post code and town/city:	093 01 Vranov nad Topľou	City ☒ Suburb ☐ Rural area ☐	
Region:	Prešovský kraj region		
Country:	Slovakia		
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: :++421-57-4464574 :++421-57-4461017		Fax:
E-mail:	H_maros@hotmail.com		
Website:	www.qyvv.sk		

Type of Institution

Type of institution:	☐ Pre-primary school ☐ Primary school ☒ Secondary school ☒ general ☐ vocational ☐ technical ☐ Establishment for/with learners with special educational needs ☐ Other, namely:		
Number of staff:	Total : 54	Female: 39	Male: 15
Number of pupils:	Total : 911	Female: 529	Male: 382

Head of Institution (The person who legally binds his/her institution and will sign the contract if the application is successful)

Family and first name:	RNDr. Miron Blaščák	Mr ☒ Ms ☐
Official title:	Headmaster	

Name and private address of contact person (this person will be informed of the result of the selection and may be contacted, if needed, at his/her private address during school holiday periods)

Family and first name:	Haluška Maroš	Mr ☐ Ms ☐
Present position:	Teacher	
Street name and number:	Lúčna 829/34	
Post code and town/city:	093 01 Vranov nad Topľou	
Region:	Prešovský kraj region	
Country:	Slovakia	
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: :++421-907-339095	Fax:
E-mail:	H_maros@hotmail.com	

Teachers and pupils from your school participating in the project

Number of teachers participating in the project:	Total : 6	Female : 3	Male :3
Number of pupils participating in the project:	Total : 10	Female: 6	Male: 4
Age of pupils participating in the project :	Youngest :14	Oldest :16	
If secondary pupils are involved, please specify which type of class is most concerned:	x general ☐ vocational ☐ technical		

Previous participation in EU programmes

Has your institution participated in the SOCRATES programme or any other activity supported by the European Union in the course of the past five years (e.g. LEONARDO DA VINCI, YOUTH FOR EUROPE)?			☒ YES (please fill in the table below) ☐ NO
Year	European Union programme	Project reference number	Title
1998 - 2001	Socrates, Comenius 1	638/99-SOCR	...Spanish people + French people + Italian people = European people

Partner Institution N° 3

Name and address of the Institution (If the application is successful, all correspondence and the grant contract will be sent to this address)

Full legal name of institution in the national language:	III LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE		
Street name and number:	KOLBERGA 15		
Post code and town/city:	81-881 SOPOT	City ☒ Suburb ☐ Rural area ☐	
Region:	POMORSKIE		
Country:	POLAND		
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: 004858-550-69-81 90		Fax: 004858-551-96-90
E-mail:	3losopotslo.interecho.com.pl		
Website:	www.slo.interecho.com		

Type of Institution

Type of institution:	☐ Pre-primary school ☐ Primary school ☒ Secondary school ☐ general ☐ vocational ☐ technical ☐ Establishment for/with learners with special educational needs ☐ Other, namely:		
Number of staff:	Total : 40	Female: 31	Male: 9
Number of pupils:	Total : 392	Female: 218	Male: 174

Head of institution (The person who legally binds his/her institution and will sign the contract if the application is successful)

Family and first name:	ANNA MIĞKUS	Mr ☐ Ms ☒
Official title:	HEADMISTRESS	

Name and private address of contact person (this person will be informed of the result of the selection and may be contacted, if needed, at his/her private address during school holiday periods)

Family and first name:	ELŻBIETA LAMPARSKA, KATARZYNA DARDZYŃSKA-LIS	Mr ☐ Ms ☒
Present position:	TEACHER OF CHEMISTRY, TEACHER OF BIOLOGY	
Street name and number:	LIPOWA 4D/4, KUJAWSKA 29/76	
Post code and town/city:	81-572 GDYNIA, 81-862 SOPOT	
Region:	POMORSKIE	
Country:	POLAND	
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: 004858-781-09-98, 004858-550-63-48 Fax:	

E-mail:	lam2@gazeta.pl
---------	----------------

Teachers and pupils from your school participating in the project

Number of teachers participating in the project:	Total : 7	Female : 6	Male : 1
Number of pupils participating in the project:	Total : 30	Female: 20	Male: 10
Age of pupils participating in the project :	Youngest :16	Oldest : 17	
If secondary pupils are involved, please specify which type of class is most concerned:	X general ☐ vocational ☐ technical		

Previous participation in EU programmes

Has your institution participated in the SOCRATES programme or any other activity supported by the European Union in the course of the past five years (e.g. LEONARDO DA VINCI, YOUTH FOR EUROPE etc.)?			X YES (please fill in the table below) ☐ NO
Year	European Union programme	Project reference number	Title
1	SOCRATES – COMENIUS 1	PO49-1/2003/SPC	'SOCIAL VALUES'
1	SOCRATES – COMENIUS 1	C464-1/2003/SPC	'CULTURE VARIETY IN UNITED EUROPE'

Partner institution N° 4

Name and address of the institution (If the application is successful, all correspondence and the grant contract will be sent to this address)

Full legal name of institution in the national language:	T.C. ÖZEL CECELİ LİSESİ		
Street name and number:	FATİH CAD. 191		
Post code and town/city:	06310 / ANKARA	City ☒ Suburb ☐ Rural area ☐	
Region:	KECİOREN		
Country:	TURKEY		
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: + 90 312 380 82 36 312 356 83 67	Fax: + 90	
E-mail:	egitim@ceceli.com.tr		
Website:	http://www.ceceliokullari.k12.tr		

Type of institution

Type of institution:	☒ Pre-primary school ☒ Primary school ☒ Secondary school ☒ general ☐ vocational ☐ technical ☐ Establishment for/with learners with special educational needs ☐ Other, namely:		
Number of staff:	Total : 42	Female: 35	Male: 7
Number of pupils:	Total : 350	Female: 165	Male: 185

Head of institution (The person who legally binds his/her institution and will sign the contract if the application is successful)

Family and first name:	CECELİ, NURTEN	Mr ☐ Ms ☒
Official title:	Founder director	

Name and private address of contact person (this person will be informed of the result of the selection and may be contacted, if needed, at his/her private address during school holiday periods)

Family and first name:	TURKOGLU, Sengul	Mr ☐ Ms ☒
Present position:	Teacher	
Street name and number:	Senlik Mah. Koklu Sok. Fatih Apt. 21/12	
Post code and town/city:	06310 ANKARA	
Region:	KECİOREN	
Country:	Turkey	
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: + 90 532 351 03 35	Fax: +90 312 356 83 67
E-mail:	turkoglu@ttnet.net.tr – turkoglu@turkoglu.name.tr – sengul@turkoglu.name.tr	

Teachers and pupils from your school participating in the project

Number of teachers participating in the project:	Total : 8	Female : 5	Male :3
Number of pupils participating in the project:	Total : 15	Female: 5	Male: 10
Age of pupils participating in the project :	Youngest :15 Oldest :17		
If secondary pupils are involved, please specify which type of class is most concerned:	X general ☐ vocational ☐ technical		

Previous participation in EU programmes

Has your institution participated in the SOCRATES programme or any other activity supported by the European Union in the course of the past five years (e.g. LEONARDO DA VINCI, YOUTH FOR EUROPE etc.)?			☐ YES (please fill in the table below) ☒ NO
Year	European Union programme	Project reference number	Title

Partner institution N° 5

Name and address of the institution (If the application is successful, all correspondence and the grant contract will be sent to this address)

Full legal name of institution in the national language:	Střední odborná škola technická a Střední odborné učiliště Louny		
Street name and number:	Osvoboditelů 380		
Post code and town/city:	440 01 Louny	City	Suburb Rural area
		x	☐ ☐
Region:	Ústecký kraj		
Country:	Czech republic		
Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: +420 415 655 489 486		Fax: +420 415 652
E-mail:	sostlouny@sostlouny.cz		
Website:	www.sostlouny.cz		

Type of institution

Type of institution:	☐ Pre-primary school ☐ Primary school ☒ Secondary school ☐ general ☒ vocational ☒ technical ☐ Establishment for/with learners with special educational needs ☐ Other, namely:		
Number of staff:	Total : 78	Female: 37	Male: 41
Number of pupils:	Total : 482	Female: 234	Male: 248

Head of institution (The person who legally binds his/her institution and will sign the contract if the application is successful)

Family and first name:	Ing. Pířich Jan	MrX Ms ☐
Official title:	Headmaster of SOŠT a SOU Louny	

Name and private address of contact person (this person will be informed of the result of the selection and may be contacted, if needed, at his/her private address during school holiday periods)

Family and first name:	Mgr. Tomášková Blanka	Mr ☐ MsX
Present position:	teacher of English	
Street name and number:	Husova 879	
Post code and town/city:	440 01 Louny	
Region:	Ústecký kraj	
Country:	Czech republic	

Telephone and fax number (include area and country code):	Telephone: +420 415 656 104 Fax:
E-mail:	<u>tomaskova@sostlouny.cz</u>

Teachers and pupils from your school participating in the project

Number of teachers participating in the project:	Total : 2 Female : 2 Male 0:
Number of pupils participating in the project:	Total : 15 Female: 6 Male: 9
Age of pupils participating in the project :	Youngest : 16 Oldest : 18
If secondary pupils are involved, please specify which type of class is most concerned:	☐ general ☐ vocational x technical

Previous participation in EU programmes

Has your institution participated in the SOCRATES programme or any other activity supported by the European Union in the course of the past five years (e.g. LEONARDO DA VINCI, YOUTH FOR EUROPE etc.)?			☒ YES (please fill in the table below) ☐ NO
Year	European Union programme	Project reference number	Title
2000	Youth for Europe		Sport and free time of the young generation
2002	Youth for Europe		Art and Culture – knowledge of Europe

C. PROJECT CONTENT and ORGANISATION

Please note that section C of the application form must be completed jointly by all institutions participating in this project. This requirement applies to all three types of Comenius 1 projects.

Please answer on a separate sheet and follow the order of the questions hereafter. The complete description of your project should not exceed 3-4 pages of text.

1. What are the concrete aims of the project and its expected impact on the participants and other interested parties (on the pupils, teachers, institutions, local community, wider educational community)?

2. Which activities do you intend to carry out in the course of the project?

Please provide a general overview of the activities planned for the whole project duration (i.e. max. 3 years for a School or School Development Project; max. 2 years for a Language Project). This question relates to both project activities which are planned to take place locally within the participating institutions, as well as to transnational mobility activities¹ for staff and pupils.

3. What kind of end product(s) do you intend to produce?

4. How do you intend to evaluate the progress of the project and its impact on the participating pupils and teachers, the participating institutions and, where relevant, on the local community?

5. How do you intend to disseminate the results, experience and end products amongst the participating institutions, other institutions and the local community?

6. What kind of specific measures, if any, do you intend to take within the project to:

- facilitate the participation of pupils with special educational needs?
- ensure equal opportunities for the participation of female and male pupils and staff?
- promote intercultural education, and/or to help combat racism/xenophobia?
- facilitate the participation of pupils/schools who/which are disadvantaged for socio-economic or other reasons?
- facilitate the participation of disabled pupils and staff?
- enhance the participation of pupils from ethnic and other minority groups, in particular children of migrant workers, gypsies, travellers and occupational travellers?

7. Please describe the role of all participating institutions and explain how an effective cooperation and distribution of tasks will be ensured.

8. Does the project intend to use information and communication technologies? If yes, what kind of technologies? How and to what extent will they be used?

To be answered mainly for School and Language Projects (questions 9-10):

9. How will the project ensure the active participation of pupils throughout the project (planning, implementation and evaluation)?

10. How will the project be integrated into the curriculum of the pupils participating in the project at the institutions involved?

To be answered for Language Projects only (questions 11-12):

¹ For more information on the eligible mobility activities for each project type, see the Comenius 1 Guidelines for Applicants.

11. Please describe for both participating schools what kind of preparation in the target language will be provided for the pupils participating in the project prior to each exchange, in terms of a) the number of hours, b) who will provide the preparation, c) method(s) to be used, and d) expected proficiency level.
12. How will the pupils collaborate in practical terms during the visit to the partner school?
13. In the exceptional case of a Language Project extending over two school years rather than one, please explain why the class exchanges cannot be organised during the same school year.

To be completed for all three project types :

14. Project calendar.

Please summarise in the table below the planned project activities, covering both project activities taking place locally within the various participating institutions and transnational mobility of staff and pupils to be carried out between the participating institutions.

In the case of School and School Development Projects, please present the project activities planned for the school year 2004/05. If your application is accepted, you will be invited to submit a renewal application annually (project grant support is available for a maximum period of 3 consecutive school years).

Language Projects normally cover only one school year (2004/05). If both class exchanges cannot take place during the same year, the project can be exceptionally extended over two years; in such a case, the table below should cover the project activities for both school years 2004/05 and 2005/06. In addition, the dates foreseen for both exchanges (minimum 14 days each, including travel) must be included in the table below. One class exchange must in all cases take place in the school year 2004-2005.

D. COMENIUS PLAN

Please note that **section D** of the application form must be completed **individually** by each institution participating in the project.

Please answer on a separate sheet and follow the order of the questions below. Your institution's Comenius Plan should not exceed 2 pages of text.

The Comenius Plan is meant to assist your institution in the long-term planning of its European/international cooperation activities. Its aim is to help you reflect about and plan your institution's development policy in this area. In the discussion you should try to involve representatives of all those concerned : the management, teachers, pupils, parents, local educational authorities.

Your Comenius Plan will also serve as a reference document for the National Agency when assessing your project application. It should therefore **not** be a copy of the project application (see section C of this form).

At the same time, the intention is not to create unnecessary additional workload for you. Therefore, you will find only a few questions below to guide you.

For more information, please consult the Guidelines for Applicants or your National Agency.

E. BUDGET

Please note that **section E** of the application form must be completed **individually** by each institution participating in the project.

The budget tables relate **exclusively to your own institution's grant request for 2004/05**. This means that all participating institutions have to complete their individual grant request.

In the exceptional case of a Language Project extending over 2 years, the grant request has to cover both school years. Please note that such projects are not entitled to a higher grant amount than Language Projects taking place during only one school year.

Before filling in the tables, please read carefully Annex 1 and Annex 2.

E.1. STANDARD AMOUNT

The table below relates **exclusively to your own institution's grant request for 2004/05** (only in the exceptional case of a Language Project planned for 2 years should the grant request cover 2 years, i.e. the entire Language Project period for 2004-2006; see explanation under section E. above).

	Amount requested in Euro
Linguistic preparation of staff and pupils	

Expenditure for project activities (e.g. dissemination activities, consumables like paper, material for art or handicraft objects, entrance fees to museums, local travel needed for field work, etc.)	800
Translation	
Documentation (e.g. printing, layout)	600
Software (e.g. Internet / email connection, or software directly related to project activities)	
General administration (maximum 20% of the standard amount with an absolute maximum of 400 Euro ¹) (e.g. office supplies, photocopies, communication)	100
Other* (e.g. smaller items of hardware necessary for the project work)	
Total SOCRATES grant requested	1.500

* Please specify and justify:

¹ Maximum 20% of the standard amount recognised as eligible costs at final report stage,

E.2 VARIABLE AMOUNT

In the table below you should introduce **exclusively** the grant request for transnational mobility activities which your institution wants to undertake in 2004/05 (only in the exceptional case of a Language Project planned for 2 years should the grant request cover 2 years, i.e. the entire Language Project period for 2004-2006 ; see explanation under section E. above). Remember to answer the two questions below the table if applicable.

Mobility type	Total number of staff ²	Total number of pupils	Number of disadvantaged staff ³	Number of disadvantaged pupils ³	Origin (city/town, country)	Destination (city/town, country)	Duration (number of overnight stays)	Grant request for travel costs in Euro	Grant request for staff subsistence costs in Euro	Grant request for pupil subsistence costs in Euro	Total variable amount requested in Euro
Project meeting	3	4	0	0	Ankara/Turkey	Louny / Czech Republic	5	600 x 7 = 4.200	214 x 3 x 5 = 3.210	54 x 4 x 5 = 1.080	
Project meeting	3	4	0	0	Ankara/Turkey	Seinojoki/Finland	5	900 x 7 = 6.300	156 x 3 x 5 = 2.340	39 x 4 x 5 = 780	
								TOTAL-10.500	TOTAL-5.550	TOTAL-1.860	TOTAL-17.910

1. Please explain the nature of the disadvantage of the staff and/or pupil(s) travelling abroad and justify the need for an increased grant:

2. Please explain the need for a grant contribution towards subsistence costs for pupils :

1 Eligible mobility types for:

- School and School Development Projects : project meeting (for staff and pupils), teacher exchange, teacher placement, head teacher study visit;
- Language Projects : project meeting (for staff only), pupil exchange, adults accompanying a pupil exchange.

2 Please note that in Language Projects this refers to all accompanying adults, whether staff or other accompanying adults.

3 Parents who are disadvantaged for socio-economic reasons, or who are disabled and are in need of special assistance when travelling and staying abroad.

E.3 ASSOCIATED PARTNERS

"Associated partners" are organisations, such as associations, local or regional authorities, companies, etc. (cf. list below the table) which will play an active role in the Comenius project. If your institution intends to involve such organisations in the project, please include them hereafter. You can only include organisations from your own country.

Please give the full legal name and the status* of the associated partners of the project :	
Name and address	Status*

*** Types of organisations:**

Non-profit association (local/regional/national)

Non-profit association (international)

Research Institute

Public authority (local)

Public authority (regional)

Public authority (national)

Private company (manufacturing)

Private company (services)

Other type of organisation

E.4 DECLARATION

To be signed and stamped by the person legally authorised to sign on behalf of your institution. Please note that the signature and the stamp has to be in the original on the application to be sent to your National Agency

"I, the undersigned, certify that the information contained in this application form is correct to the best of my knowledge.

I confirm that my institution has the financial and operational capacity to complete the proposed project.

I take note that under the provisions of the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities¹, grants may not be awarded to applicants who are in any of the following situations:

- (a) if they are bankrupt or being wound up, are having their affairs administered by the courts, have entered into an arrangement with creditors, have suspended business activities, are the subject of proceedings concerning those matters, or are in any analogous situation arising from a similar procedure provided for in national legislation or regulations;*
- (b) if they have been convicted of an offence concerning their professional conduct by a judgement which has the force of res judicata;*
- (c) if they have been guilty of grave professional misconduct proven by any means which the contracting authority can justify;*
- (d) if they have not fulfilled obligations relating to the payment of social security contributions or the payment of taxes in accordance with the legal provisions of the country in which they are established or with those of the country of the contracting authority or those of the country where the contract is to be performed;*
- (e) if they have been the subject of a judgement which has the force of res judicata for fraud, corruption, involvement in a criminal organisation or any other illegal activity detrimental to the Communities' financial interests;*
- (f) if following another procurement procedure or grant award procedure financed by the Community budget, they have been declared to be in serious breach of contract for failure to comply with their contractual obligations.*
- (g) if, in their grant application, they are subject to a conflict of interest;*
- (h) if, in their grant application, they are guilty of misrepresentation in supplying the information required by the contracting authority as a condition of participation in the grant award procedure or fail to supply this information.*

I confirm that neither I nor the institution for which I am acting as legal representative are in any of the situations described above, and am aware that the penalties set out in the Financial Regulation may be applied in the case of a false declaration."

Place:

Date :

Name and position in capital letters:

Signature:

Stamp of the institution:

ANNEXES

ANNEX 1 : GRANT RULES

This information complements the Guidelines for Applicants. Therefore, please also read carefully the section on Comenius 1 in part II (Description of the actions within Socrates) in the Guidelines for Applicants.

Each institution's total grant is made up of two parts: a Standard amount and a Variable amount.

A. STANDARD AMOUNT

The seven categories of costs eligible for funding are:

1. Linguistic preparation of staff and pupils: e.g. extra lessons in the target language, purchase of material for autonomous learning, such as Cd-roms, books, etc.
2. Expenditure for project activities: e.g. paper, material for handicrafts and art objects, items and materials for class or field work, entrance fees to museums, dissemination activities, local travel related to field work, travel to a project meeting at a partner school in the same country, etc.
3. Translation
4. Documentation: e.g. layout, printing
5. Software: internet/e-mail connection or software **directly** related to the project activities
6. General administration: communication, office supplies, photocopies
7. Other: items/cost that are **necessary** for carrying out the project but which do not fit into any of the previous categories of "normal" project costs. These can be minor elements of equipment for example. **Please note** that you need to specify such costs and justify **why** they are **essential** to the carrying out of the project.

The Standard amount will normally not exceed 2000 Euro for the coordinating institution in School and School Development Projects; for partner institutions it will be normally limited to 1500 Euro. In Language Projects, both the coordinating and partner institutions will not receive more than 1500 Euro (including in the **exceptional** case of a Language Project extending over two years); exceptionally, they may receive 500 Euro extra for specific language preparation costs.

Staff costs are considered as a contribution *in kind* by the beneficiary institution, and are thus **not eligible** for funding. Likewise, **expenditure for entertainment and hospitality is not eligible** for funding.

B. VARIABLE AMOUNT

The Variable amount is meant to offset the costs relating to the transnational mobility of staff and pupils. The grant will make a contribution towards **travel, travel insurance and subsistence costs**.

The Variable amount may be increased in the case of disadvantaged persons, i.e. persons who are disadvantaged for socio-economic reasons, and disabled persons who have special needs when travelling and staying abroad (e.g. an accompanying person). The National Agency will assess the need for an increased amount against the information given in section E.2 (Variable amount) of the application form.

In School and School Development Projects, sufficient support will normally be provided to enable the staff mobility of 4-6 persons per school per year, and pupil mobility of 2-4 pupils per school per year.

In Language Projects, support may be given for one member of staff to participate in a project meeting before the exchange. For the class exchanges, support will normally be awarded for up to two accompanying adults per group of 10 pupils. At least 10 pupils of minimum 12 years must take part in each class exchange and the grant support will depend on the number of pupils participating. The minimum duration of the class exchange is 14 days including travel.

Travel costs

Travel and travel insurance costs are based on **real costs** incurred. The grant will normally cover 100% of all travel and insurance costs. However, the **cheapest rates must be used**. Travel costs include local/regional travel from the place of departure in the home country and to the destination in the host country. The National Agency will check that the cheapest rates have been used in all travel.

Air travel may be used only for journeys of more than 400 kilometres unless a sea crossing is necessary. In the case of travel by car, the eligible amount shall be limited to the cost of one equivalent first class rail fare regardless of the number of people travelling in the car.

Subsistence costs

The grant contribution towards subsistence costs will not exceed the maximum daily SOCRATES subsistence rates. Subsistence costs cover accommodation and living expenses, including expenditure for local/regional travel during the mobility period abroad. Different maximum rates apply to staff and pupils (see Annex 2); for pupils, the rates are substantially lower than for staff as they are supposed to stay at each other's homes.

ANNEX 2 : SUBSISTENCE RATES

Your National Agency will decide on the actual daily rate applied to each case. The decision will be determined by the budgetary resources available, which will depend on the budget of each participating country and the number of applications submitted.

Maximum daily rates for staff

Country	Max In EUR	Country	Max In EUR
BE Belgium	150	IS Iceland	183
DK Denmark	179	LI Liechtenstein	174
DE Germany	127	NO Norway	171
GR Greece	113	BG Bulgaria	157
ES Spain	141	CZ Czech Republic	214
FR France	130	EE Estonia	129
IE Ireland	165	CY Cyprus	100
IT Italy	130	LV Latvia	174
LU Luxembourg	143	LT Lithuania	126
NL The Netherlands	148	HU Hungary	136
AT Austria	122	MT Malta	116
PT Portugal	143	PL Poland	227
FI Finland	156	RO Romania	185
SE Sweden	157	SI Slovenia	148
UK United Kingdom	199	SK Slovakia	164
		TR Turkey	114

Maximum daily rates for pupils

Country	Daily Rate	Country	Daily Rate
BE Belgium	38	IS Iceland	46
DK Denmark	45	LI Liechtenstein	44
DE Germany	32	NO Norway	43
GR Greece	28	BG Bulgaria	39
ES Spain	35	CZ Czech Republic	54
FR France	32	EE Estonia	32
IE Ireland	41	CY Cyprus	25
IT Italy	32	LV Latvia	44
LU Luxembourg	36	LT Lithuania	31
NL The Netherlands	37	HU Hungary	34
AT Austria	30	MT Malta	29
PT Portugal	36	PL Poland	57
FI Finland	39	RO Romania	46
SE Sweden	39	SI Slovenia	37
UK United Kingdom	50	SK Slovakia	41
		TR Turkey	29

N.B. Please note that some National Agencies may only allocate a grant towards pupil subsistence costs if the need thereto is sufficiently justified in the application (see question 2 in section E.2).

Ek-7.ULUSAL AJANSA YAZILAN YAZI VE CEVABI

**AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM VE GENÇLİK PROGRAMLARI MERKEZİ
BAŞKANLIĞINA**

Socrates/Comenius Programı üzerine Gazi Üniversitesinde yüksek lisans yapmaktayım. Araştırmamda Socrates/Comenius 1 Okul Ortaklıkları başvurusunda bulunan kurumların yönetici ve koordinatör öğretmenleri ile yapılacak görüşme ile veri toplanacaktır. Ankara İlinde Comenius 1 Okul Ortaklıkları projesi başvurusunda bulunan okulların isimleri ile bu kurumların yönetici ve proje koordinatörlerinin iletişim bilgilerinin tarafıma bildirilmesini talep etmekteyim.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Adres:

İmza

Şengül TÜRKOĞLU

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI
Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı

SAYI : B.02.2.EGP.0.06.00.00/1567

KONU : Şengül Türkoğlu

Socrates/Comenius Programı üzerine yüksek lisans yaptığınızı belirten yazınız ve Ankara İlinde Comenius 1 Okul Ortaklıkları projesi başvurusunda bulunan okulların isimleri ile bu kurumların müdür ve proje koordinatörlerinin iletişim bilgilerinin tarafınıza bildirilmesi talebiniz incelenmiştir.

Ankara İlinde, Socrates/Comenius 1 projesi başvurusunda bulunan kurumların isimleri ve proje yürütücülerinin iletişim bilgileri ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

İmza

Nuri BİRTEK
Başkan

Ekler:

Ek-1: Proje Yürütücülerinin İsimleri ve İletişim Bilgileri